

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
İSLAM HUKUKU BİLİM DALI**

**İSLAM HUKUKU AÇISINDAN SAVUNMA VE DÖVÜŞ
SPORLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Ahmet Enfal METİN

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Yüksel MACİT**

Malatya – 2019

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM HUKUKU AÇISINDAN SAVUNMA
VE DÖVÜŞ SPORLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Yüksel MACİT

HAZIRLAYAN
Ahmet Enfal METİN

Jürimiz 17.12.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda bu yüksek lisan tezi oybirliği ile başarılı bulunarak Temel İslam Bilimleri Bölümü İslam Hukuku Anabilim dalında yüksek lisan tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyelerinin Unvan Ad Soyadı

1. Dr. Öğr. Üyesi Yüksel MACİT (İnönü Ün.)

2. Doç. Dr. Mehmet BİRSİN (İnönü Ün.)

3. Dr. Öğr. Üyesi Şükrü AYRAN (Bitlis Eren Ün.)

İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun ..... tarih ve .....sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof.Dr. Mehmet KUBAT
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Doktora tezi olarak sunduğum "**İslam Hukuku Açısından Savunma ve Dövüş Sporlarının Değerlendirilmesi**" adlı çalışmanın, tezin seçilme safhasından sonuçlanmasına kadar ki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça'da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.

Ahmet Enfal METİN

ÖNSÖZ

Spor, insanın hayat akışı içerisinde sağlığı korumak, eğlenmek ve beden eğitimini sağlamak gibi farklı amaçlarla yaptığı faaliyetlerdir. Tarih boyunca birçok farklı spor çeşidinin bulunması ve insanların bu faaliyetlere yoğun ilgi göstermesi sporu tüm toplumların kültürlerinde önemli bir konuma getirmiştir. Günümüzde ise kitle iletişim araçlarının gelişmesi ile birlikte her toplum her spor dalıyla ilgilenir hale gelmiştir.

İnsan sayısının artması yeni spor dallarının ortaya çıkmasına ve var olan spor dallarının da gelişmesine sebep olmuştur ve olmaktadır. Nitekim günümüzde resmi statü kazanan ve kazanamayan yüzlerce spor dalından bahsetmek mümkündür. Takım veya bireysel olarak yapılan birçok spor dalına devletler tarafından kendi bünyelerinde kurulan federasyonlar ile insanlar teşvik edilmekte, gerek ülkeler arası gerekse dünya genelinde dev organizasyonlar gerçekleştirilmektedir.

Bugün sporcu ve seyirci sayısı bakımından milyarlarca insanı ilgilendiren spor mevzusuna İslam'ın kayıtsız kalması düşünülemez. İslam'ın insana fayda sağlayan yararlı bütün spor dallarını belli şartlarda caiz gördüğü ve bazı spor dallarını da özellikle tavsiye ettiği genel olarak bilinmektedir. Üst kavram olarak kullanılan savunma ve dövüş sporları, boks, kick boks, muay thai, karate, wushu-kung fu, taekwondo, güreş, judo, jujitsu, aikido gibi birçok sporu kapsamaktadır. Bu spor çeşitlerinin ortak amaçları; kişinin rakibinin hamlelerini bertaraf ederek kendini savunması ve yumruk, tekme veya kavrama teknikleri ile alaşağı edebilecek kabiliyeti kazanmasıdır. Müsabakalarda ise rakipten daha fazla hamle yaparak veya rakibini hamle yapamaz hale getirerek fazla puan toplayıp üstünlük sağlamaktır.

Günümüzde uygulanırlığı yüksek olan bu sporların fihhi meşruiyeti hakkında birçok soru sorulmaktadır. Bizde bunları dikkate alarak bu çalışmayı yapmaya karar verdik. Bu araştırmamızda, İslam hukuku açısından savunma ve dövüş sporlarının eğitim ve müsabaka kısımlarını birbirlerinden ayrı şekilde ele alarak bir değerlendirmede bulunmaya çalışacağız.

Bu çalışmamda yol gösteren başta danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Yüksel Macit'e, Doç. Dr. Mehmet Birsin ve Doç. Dr. Ali Duman hocalarıma, ayrıca Dr. Harun Bekiroğlu ve Dr. Selahattin Yıldırım hocalarıma, Türkiye Kick Boks Milli Takım

Antrenörü Hasan Basri Karkuş'a ve her konuda destek olan başta eşim olmak üzere aileme teşekkür ederim.

Ahmet Enfal Metin

Malatya – 2019

ÖZET

Sporun önemli bir bölümünü oluşturan savunma ve dövüş sporları; kişiye savunma ve saldırı kabiliyet kazandıran birçok sporu kapsamaktadır. Günümüzde uygulanırlığı ve seyirci kitlesi fazla olan bu sporların İslam Hukuku açısından durumu çeşitli tartışmaları oluşturmaktadır. Bedene ve yüze vurulması, yaralanma, kalıcı hasar ve ölüm riski taşımaları, olumsuz psikolojik etkileri, insanın izzet ve onurunun zedelenmesi, müsabaka koşul ve ortamları, başka inançlara ait unsurlar barındırması ve kadınlardaki olumsuz etkileri sebebiyle caiz olmadığını yönünde görüşler belirtilmektedir. Öte yandan sağlığa katkıları, yetenek, kuvvet ve dayanıklılık kazanımı, olumlu psikolojik etkileri, sosyal kazanımlar sağlaması, gençleri kontrol ve muhafaza imkânı sunması ve tebliğdeki fonksiyonu sebebiyle de olumlu karşılanmaktadır. Yaptığımız değerlendirmede savunma ve dövüş sporlarının müsabaka ve eğitim boyutlarının ayrı değerlendirmelerinin gerektiği ortaya çıkmaktadır. İslamın genel spor kurallarına tabi olmakla beraber eğitimlerinin caiz olduğu, müsabakaların ise korumalıklı ve sertlik düzeyinin hafif olduğu türlerinde bir sakınca olmadığı, korumalıksız ve sert vuruşlu olanlarının ise caiz olmadığı neticesi ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İslam hukuku, savunma, dövüş, spor, değerlendirme.

ABSTRACT

Defense and martial sports, which constitute an important part of the sport include many sports that give the person the ability to defend and attack. Nowadays, status of these sports, which have a high audience and applicability, constitutes various discussions in terms of Islamic Law. It is stated that it is not permissible due to being hit by body and face, risk of injury, permanent damage and death, negative psychological effects, damage to human dignity and dignity, competition conditions and environments containing elements of other beliefs and negative effects on women. On the other hand, because of their contribution to health, ability, strength and endurance acquisition, positive psychological effects, social gains, young people to provide control and protection opportunities and the function of the communiqué, these sports are welcomed. Our assessment reveals that the competition and training dimensions of defense and martial sports should be evaluated separately. Although it is subject to general sports rules of Islam, it is seen that their education is permissible and that there is no harm in the kind of competitions where protection and hardness levels are mild but, those that are unprotected and hard strokes are not permissible.

Keywords: Islamic law, defense, fighting, sport, evaluation

İÇİNDEKİLER

KABUL ONAY SAYFASI	iii
ONUR SÖZÜ.....	iv
ÖNSÖZ	v
ÖZET	vii
ABSTRACT.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
KISALTMALAR	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xii
TABLolar DİZİNİ.....	xiii
GİRİŞ.....	1
I. Konunun Önemi	1
II. Konunun Sınırları.....	1
III. Araştırmanın Yöntemi	2

BİRİNCİ BÖLÜM

SAVUNMA VE DÖVÜŞ SPORLARI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. Savunma ve Dövüş Sporlarının Tanımları	3
1.1.1. Aikido.....	4
1.1.2. Boks.....	4
1.1.3. Eskrim	4
1.1.4. Güreş.....	5
1.1.5. Judo.....	5
1.1.6. Karate	5
1.1.7. Kick Boks	6
1.1.8. Muay Thai	6
1.1.9. Taekwondo	6
1.1.10. Wushu Kung Fu.....	6
1.2. Savunma ve Dövüş Sporlarının Tarihçesi.....	6
1.3. Savunma ve Dövüş Sporlarının Amacı	9
1.3.1. Savunma ve Dövüş Tekniklerini Bilmek	9

1.3.2. Bedeni Eğitme / Disiplin Altına Almak	10
1.3.3. Ahlak Eğitimi / Ruhunu İyi Yönde Eğitme	10
1.4. Savunma ve Dövüş Sporlarının Tercih Edilme Sebepleri	11
1.5. Savunma ve Dövüş Sporlarının Ülkemizdeki Tercih Oranı	11
1.6. Savunma ve Dövüş Sporlarının Modern Hukuktaki Yeri.....	13
1.7. Müsabaka ve Turnuvalar	16

İKİNCİ BÖLÜM

İSLAM HUKUKU AÇISINDAN SAVUNMA VE DÖVÜŞ SPORLARI

2.1. Ana Hatlarıyla İslam'ın Spora Bakışı	19
2.2. İslam'da Tavsiye Edilen Sporlar	20
2.3. Savunma ve Dövüş Sporlarının Caiz Olmadığına Görüşler ve Gerekçeleri	21
2.3.1. Bedene ve Yüze Vurulması / Eziyet Edilmesi	25
2.3.2. Yaralanma, Kalıcı Hasar ve Ölüm Riski Taşımaları	29
2.3.3. Olumsuz Psikolojik Etkileri.....	34
2.3.4. İnsanın İzzet ve Onurunun Zedelenmesi.....	36
2.3.5. Müsabaka Koşul ve Ortamları.....	38
2.3.6. Başka İnançlara Ait Sembol, Ayinsel Dans ve Müzik Barındırmaları... 40	
2.3.7. Kadınlarda Oluşturduğu Olumsuz Etkiler	43
2.4. Savunma ve Dövüş Sporlarının Caiz Olduğuna Dair Görüşler ve Gerekçeleri	46
2.4.1. Sağlığa Katkıları.....	48
2.4.2. Kuvvet, Heybet ve Dayanıklılık Kazandırmaları.....	50
2.4.3. Yetenek/Kabiliyet Kazanımı.....	54
2.4.4. Olumlu Psikolojik Etkileri.....	57
2.4.5. Sosyal Kazanımlar Sağlamaları	61
2.4.6. Gençleri Kontrol ve Muhafaza Etme İmkânı Oluşturmaları.....	63
2.4.7. Tebliğdeki Fonksiyonu	65
SONUÇ	69
KAYNAKÇA	71

KISALTMALAR

s.	Sayfa
sy.	Sayı
c.	Cilt
cc	Celle Celâluhu
Hz.	Hazreti
sav	Sallallâhu Aleyhi ve Selem
ra	Radiyallâhu anh
b.	Bin, ibn.
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
DİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
vb.	ve benzeri
vs.	ve sâire
vd.	ve diğerleri
sad.	Sadeleştiren
age	Adı geçen eser
agm	Adı geçen makale
çev.	Çeviri / Tercüme eden
bkz.	Bakınız
sgt	Son Görülme Tarihi
yy	Baskı yeri yok
ty	Baskı tarihi yok
d.	Doğumu
mö	Milattan önce

ŞEKİLLER DİZİNİ

- Şekil 2.1.** Za-Rei adı verilen selamlama şeklinin yapılış aşamaları ve ellerin en son pozisyonu. 41
- Şekil 2.2.** A- Dini kıyafeti ile bir Budist keşiş. B ve C- Shaolin Kung Fu kıyafetini giymiş olan sporcular. 42
- Şekil 2.3.** Hollywood Yıldızlar Sokağı'nda kaldırımlarda meşhur kişilerin isimlerinin yazılı olduğu yıldız motifleri ve üzerinde Muhammed Ali yazan duvarda asılı tek yıldız motifi. 67

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1.1. Savunma ve Dövüş Sporlarının Ülkemizde Bulunan Federasyonlarına Kayıtlı Lisanlı Sporcu Sayıları	13
Tablo 1.2. Türkiye Judo Federasyonunun Belirlediği Yarışma Yönetmeliğinin 11. Maddesinde Belirtilen Sporcu Kategorileri	17

GİRİŞ

I. Konunun Önemi

Spor, birçok getirisi ve medyanın da etkisi ile neredeyse her insanın ilgisini çeken bir konudur. Dövüş sporları da gerek sporcu gerekse seyirci yönünden milyonlarca insanı kapsayarak sporun önemli bir bölümünü teşkil etmektedir. Ancak çok geniş bir kitleye sahip olmalarına rağmen dövüş sporlarının İslam hukuku açısından değerlendirilmesine dair geniş çaplı bir araştırmaya rastlamadık. Kişi ve kurulların konu hakkında kısa değerlendirmelerinin bulunduğunu tespit ettik. Fakat sosyal medyada sıkça yayınlanan konuya dair kısa video ve yazıların, bu sporların fihhi mahiyeti üzerine kafa karışıklığına neden olduğu müşahede edilmektedir. Birbirinden farklı gerekçelerle, değişik görüşler içeren ve erişimi kolay olan bu yorumlamalar, toplum içerisinde de farklı görüşlerin yayılmasına yol açmıştır. “*Bu sporları yapmak caiz midir?*” sorusu, hem din görevlisi hem de kick boks sporcu ve antrenörü olmam hasebiyle şahsımın da fazlasıyla karşılaştığı bir durumdur. Yöneltilen sorulara cevap vermek maksadıyla yaptığımız araştırmalardaki sonuçların tatmin edici düzeyde olmayışı ve bu alanda yeterli yeni bilimsel bir çalışmanın yapılmasının önemli olduğunu göstermektedir.

II. Konunun Sınırları

Konunun daha iyi anlaşılması için çalışmamızı iki bölüme ayırıp birinci bölümünde savunma ve dövüş sporlarına dair genel bilgiler vereceğiz. Dövüş sporlarının her biri; eğitim, uygulama, müsabaka şartları, kategori ve branşlar yönünden farklı özelliklere sahiptir. Bu farklılıkların hepsinin detaylı bir şekilde açıklanması, anlaşılabilirlikten ziyade kafa karışıklığına sebep olacağından kısaca genel bilgi vermekle yetineceğiz.

Araştırmamızın ikinci bölümünde ise, İslam’ın spor konusuna yaklaşımını genel hatları ile belirtip dövüş sporlarına dair değerlendirmelerde bulunacağız. Bu değerlendirmeyi gerçekleştirirken fıkıh kitaplarımızda yer alan ve sporun geneli ile alakadar olan müsabaka, ödül, kumar/bahis ve benzeri konulara girmeyeceğiz. Çünkü dövüş sporları, günümüzdeki genel spor kurallarına tabi olduğu gibi İslam hukuku açısından da spora dair genel hükümlere tabidir. Biz, çalışmamızda dövüş sporlarının

eğitim ve müsabaka kısımlarının insana dair olumlu ve olumsuz sonuçları üzerinde durmaya zen göstereceğiz.

Dövüş sporları kavramı, amaç olarak aynı ama eğitim ve uygulama yönünden birbirinden farklı birçok spor çeşidini kapsamaktadır. Her bir dövüş sporu çeşidinin, İslam hukukundaki yerine dair daha açıklayıcı sonuç elde edebilmek için, dövüş sporları başlığı altında incelenmesi yerine; hepsinin özel olarak araştırılması, eğitim ve müsabakalarının incelenmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi gerekmektedir. Yani her bir dövüş sporu çeşidi başlı başına araştırma konusu olacak derecede geniş kapsamlıdır. Bundan dolayı çalışmamızın ikinci bölümünde, her branşı tek tek değerlendirmek yerine bu tür sporların genel sonuçları üzerinde duracağız. Bu esnada, eğer bir branşın, konu başlığından farklı bir durumu varsa bunu özel olarak belirteceğiz.

Ayrıca zikrettiğimiz sporlar savunma sporları, dövüş sporları, mücadele sporları, uzak doğu sporları, yakın dövüş sanatları ve Asya dövüş sanatları şeklinde farklı isimlerle anılmaktadır. Bizim burada çalışmamızı “savunma ve dövüş” diye isimlendirmemizin amacı; en yaygın ifadeleri bir arada kullanarak daha açıklayıcı olmaktır. Ancak çalışmamızın başlıklar harici kısmında kısaca “dövüş sporları” olarak isimlendireceğiz.

III. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmamızın birinci bölümünde dövüş sporları hakkında var olan bilgileri, tahlil ederek kısa bilgiler halinde sunacağız. İkinci bölümünde ise dövüş sporları hakkında ne sürülen görüşleri ve bu görüşlerin gerekçelerini başlıklar halinde belirterek değerlendirmeye tabi tutacağız. Bu değerlendirme esnasında İslam hukuku, sağlık ve spor alanında yapılmış araştırmalar ile açıklamaya çalışacağız.

Bu sebeplerden çalışmamızda tahlil ve tümevarım metotlarını kullanacağız.

BİRİNCİ BÖLÜM

SAVUNMA VE DÖVÜŞ SPORLARI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. Savunma ve Dövüş Sporlarının Tanımları

Spor; beden terbiyesi yanında hoşça vakit geçirmeyi, oyun ve eğlenceyi de kapsayan geniş bir kavramdır.¹ Daha açık bir ifade ile spor; ferdin tabii çevresini beşeri çevre haline çevirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, ferdi veya toplu olarak boş zaman faaliyeti kapsamı içinde veya tam zamanını alacak şekilde meslekleştirerek yaptığı, sosyalleştirici, toplumda bütünleştirici, ruh ve fiziği geliştiren, rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur.²

Sporun birçok değişik ve birbirinden bağımsız dalları vardır. Bu spor dallarının en fazla rağbet görenlerinden bir tanesi de “savunma sporları” veya “dövüş sporları” diye bilinen branşlarıdır. Ayrıca “mücadele sporları” ve “uzak doğu sporları” olarak da isimlendirilmektedir. Savunma kelimesi Türk Dil Kurumu tarafından “saldırıya karşı koyma, müdafaa”³, dövüş kelimesi de “tokat, yumruk, tekme gibi saldırışlarla yapılan kavgâ”⁴ diye tarif edilmektedir. Bu sporlar da genel manada kişiye hem kendini savunma hem de bir saldırıya karşı doğru şekilde karşılık vermeyi öğrettiği için bu iki sıfat ile anılmaktadır. Bahsettiğimiz bu spor türüne dâhil olarak kabul edilen, boks, kick boks, wing chun, jujitsu, ninjutsu, judo, karate, kempo, tang soo do, muay thai, wushu, MMA (karma) gibi birbirinden farklı birçok çeşidi bulunmaktadır. Birkaç tanesi hariç diğerlerinin tanınırlığı ve uygulanırlığı çok azdır.

Dövüş sporları genel olarak; el, yumruk, dirsek, tekme, diz, kavrama, itme ve çelme teknikleri üzerine yapıldır. Her branş bu tekniklerden biri, birkaçı veya tamamını kullanmaları sebebiyle farklılık arz etmektedir. Örneğin; boksta sadece yumruk teknikleri kullanırken kick boksta yumruğa ek olarak tekme teknikleri de kullanılmaktadır. Güreşte ise kavrama, itme ve çelme teknikleri kullanılır.

Dövüş sporları çeşitlerinin arasındaki farkların daha iyi anlaşılması ve çalışmamızın ileriki kısımlarında yol gösterici olması için bu sporları kısaca tarif

¹Bozkurt, Nebi, “Spor”, TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul, 2009, c.37, s.418.

²Alibaz, Aykut; vd. “Türkiye’de Üst Düzey Taekwondo, Karate Ve Kick Boks Sporcularının Bu Spor Branşına Yönelmelerine Teşvik Eden Unsurlar, Yapma Nedenleri Ve Geleceğe Yönelik Beklentileri”, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, y.y. 2006, c.4, sy.3, s.92.

³Çakıcıoğlu, Erdal, “Savunma”, Türkçe Sözlük, Akvaryum Yayınevi, İstanbul, 2015, s.507.

⁴Çakıcıoğlu, “Dövüş”, a.g.e, s.179.

etmekte fayda vardır. Dövüş sporlarının her birinin müsabakaları esnasında kilo, yaş, kuşak gibi kategorizeler gerçekleştirilerek sporcuların karşılaştırdığını da belirtmek gerekir. Belirtilen her dövüş sporu çeşidinin kendi iç branşlarında dahi farklı sınıflandırmalar bulunduğundan bu konuya girmek kafa karışıklığına sebep olacaktır. Bu sebepten tanımlarda, kısaca o branşın genel öğretilerini esas alacağız. Dövüş sporlarının dünya genelinde birçok çeşidi olmasına rağmen biz burada savunma ve dövüş sporu olarak bilinenleri içerisinde ülkemizde federasyonları bulunan çeşitlerini ve federasyonlarının yapmış oldukları tanımlamaları ele alacağız.

1.1.1. Aikido

Aikidoda teknikler silahsız olmasının yanı sıra tahta kılıç, sopa ve tahta bıçak ile de yapılabilir. Aikidoda, tekniği uygulayanların birbirleriyle güç çatışmasına girip birbirlerine direnç göstermeleri beklenmez. Tam tersine aikidonun, saldırıyla uyum içine girerek, ona karşı koymadan sadece vücut hareketleriyle yönlendirip saldırı yapana geri göndermesi şeklinde yapıldığı söylenebilir. Burada en önemli şey saldırı yapmanın dengesinin bozulmasıdır. Buradan hareket ederek aikidonun sadece savunma sanatı olduğunun düşünülmesi çok da doğru değildir. Tekniklerini gerçek hızında uygulandığında ciddi sakatlıklar, hatta ölüm kaçınılmaz olabilir.⁵

1.1.2. Boks

El ve kolların, beden ile uyumlu bir şekilde kullanılmasını amaçlamaktadır. Müsabakaları “ring” diye tabir edilen kare biçimindeki bölme içerisinde özel bir eldiven ile belli yumruk teknikleri kullanılarak rakibin kafa ve gövde kısmına vurmak suretiyle yapılan bir spor çeşididir.⁶

1.1.3. Eskrim

Savunma ve dövüş sporları içerisinde en güvenlisi olan eskrim, kılıç türünde olup kesici ve batıcı özellikleri olmayan silahlarla yapılan ve çeşitli kurallar çerçevesinde saldırı ve savunma esaslarına dayanan bir spordur.⁷ Tekme ve yumruk teknikleri

---

⁵“**Aikido Nedir**”, Türkiye Aikido Ve Budo Federasyonu, <http://abf.org.tr/aikido/>, (13.10.2019).

⁶ “**Dünya Boks Tarihi**”, Türkiye Boks Federasyonu, <http://www.turkboks.gov.tr/dunya-boks-tarihi.aspx>, (02.10.2019).

⁷ “**Tarihçe**”, Türkiye Eskrim Federasyonu, <https://www.eskrim.org.tr/tarihce-32.html>, (02.10.2019).

kullanılmayıp kullanılan kılıç benzeri silahın yaralayıcı özelliği olmamasına rağmen korumalıklı özel bir kıyafet giyilerek yapılır.

1.1.4. Güreş

Rakibe vurmadan, kollar, bacaklar ve gövdeyi kullanarak onu alt etmeye dayanan bir spor çeşididir. Spor statüsünde serbest ve grekoromen branşları bulunmaktadır. Anadolu’da yağlı güreş ve aba güreşi olarak bilinen farklı stilleri de uygulanmaktadır. Serbest güreşte, kişiyi kollar ile kavrayarak sırtını yere getirme amaçlanırken çapraz vurma, çelme takma ve belden aşağı sarılma teknikleri de kullanılmaktadır. Grekoromen güreşi ise, ayaklara dokunmadan icra edilen güreş şeklidir. Rakipler biri birlerinin ayak ve bacaklarına dokunmadan sadece vücudun üst kısmından tutarak güreşirler.⁸

1.1.5. Judo

Günümüzde Güneydoğu Anadolu bölgesinde “aba güreşi” olarak bilinen spor ile benzerlik göstermektedir. Judo’da birbirini tamamlayan fırlatmalar, kapana almalar, boğmalar, yakalamalar şeklinde 105 çeşit teknik kullanılmaktadır. Karşıdakine acı vermek yerine onu acının sınırına getirmeye⁹ ve darbe vurmaktan ziyade yere düşürmeye dayalı bir spor çeşididir. Müsabakalarında rakibinin iki ayağını yerden kesip sırt üstü yere düşürmek, yanı üzere yere düşürmek ve belli süre o şekilde kontrol altında tutabilmek, elbise yakalarından faydalanarak boğma sınırına getirip veya dirsek eklemine kırma tekniği uygulayarak acıtma sınırına getirip pes ettirmek şeklinde teknikler gerçekleştirilir.¹⁰

1.1.6. Karate

Saldırıdan ziyade savunmayı amaçlayan bu sporda genel olarak el ve ayak teknikleri kullanılmaktadır. Silahsız bir şekilde kişinin vücudunun tabii organları sayesinde kendini muhafaza etmesini öğretmek amaçlanmaktadır.¹¹

⁸“**Tarihçe**”, Türkiye Güreş Federasyonu, <http://www.tgf.gov.tr/tr/index.php/tarihce-2/>, (02.10.2019).

⁹Öztek, İbrahim, Judo’nun Prensipleri Ve Esasları, Ata Ofset, y.y. 1999, s. 15–24.

¹⁰“**Judo**”, Dövüş Sanatı, <http://dovussanati.com/judo.html>, (17.10.2019).

¹¹“**Karate-Do Nedir?**”, Türkiye Karate Federasyonu, <https://www.karate.gov.tr/?s=karate-do>, (13.11.2019)

1.1.7. Kick Boks

Genellikle kendini savunma amacıyla tekme ve yumruğa dayalı, ayakta yapılan bir dövüş sporudur. Müsabakaları ring içerisinde ve tatemi adı verilen yumuşak zemin üzerinde uygulanan yedi farklı branşı mevcuttur. Her branş, vuruş bölgeleri, vuruş şekilleri ve vuruş sertliği yönünden farklılıklar arz etmektedir.¹²

1.1.8. Muay Thai

Tekniksel içerik olarak kick boks sporu ile benzerlik gösteren bir spor çeşididir. Ancak muay thai'de el ve ayak ile vuruş tekniklerine ek olarak dirsek ve diz ile vuruş teknikleri öğretilmektedir.¹³

1.1.9. Taekwondo

Tarifini yaptığımız spor çeşitleri içerisinde, ülkemizde en fazla lisanslı sporcusu bulunanıdır. Taekwondo'da da çoğunlukla ayak tekniklerinin kullanılmasının yanı sıra el teknikleri de kullanılmaktadır. Fakat vuruş şekilleri diğer branşların tekniklerinden farklılık göstermektedir.¹⁴

1.1.10. Wushu Kung Fu

Wushu, Çin savunma sanatlarının genel adıdır ve savaşma sanatı veya fiziksel yetenek anlamına gelmektedir. Gerçekte, saldırı ve savunmanın yanında akrobatik hareketler içerir. Tekme, yumruk, güreş ve benzeri, yere düşürme, atma gibi dövüşte kullanılan bütün tekniklerin en etkililerini içerir.¹⁵

1.2. Savunma ve Dövüş Sporlarının Tarihçesi

Spor, kültürün bir parçasıdır. Kültür ise tarih ile iç içedir. Dolayısıyla sporunda bir tarihi mevcuttur. Spor tarihi, insanlığın doğa koşulları ile tanışarak ona uyması ve doğaya egemen olmaya başlaması ve kendisini korumasının tek aracı olan vücudunu ve adalelerini geliştirmesiyle başlar. İnsan vücudunun belli amaçlar için eğitilmesi

---

¹²“Tarihçe”; “Branşlar”, Türkiye Kick Boks Federasyonu, <https://kickboks.gov.tr/sayfa/tarihce.html>, (03.10.2019).

¹³“Oyun Kuralları”, Türkiye Muay Thai Federasyonu, <http://www.muaythai.gov.tr/Standard/87/Muaythai-Oyun-Kurallari>, (19.10.2019).

¹⁴“Taekwondo ve Tarihçe”, Türkiye Taekwondo Federasyonu, <http://www.turkiyetaekwondofed.gov.tr/default.asp?SayfaID=10>, (19.10.2019).

¹⁵“Tarihçe”, Türkiye Wushu Kung Fu Federasyonu; <https://www.twf.gov.tr/wushu-tarihce/>, (12.10.2019).

düşüncesi ise insanlığın dünya hayatındaki serüveni ile paralellik arz etmektedir.¹⁶ Bundan dolayı sporun tarihi de, insanların aktif varlıklar olarak var oluşları kadar eskiye uzanır.¹⁷ Milletler, diğer alanlarda oluşturduğu milli kimliğini spora da yansıtmışlar ve spor alanının da kendisine has bir spor tarihi oluşturmuşlardır. Birçok destanda spor kültürünün bir yansıması olan yarışmalar gözükmemektedir. Spor, kültürün bir parçası olarak kişi ve toplumların düşünce ve davranışlarını etkiler, milli özellikler katar. Bu sebeple tarih boyunca kültür ve spor arasında daima bir bağ olmuştur. Örneğin; Türkler çok kahraman ve savaşçı bir millettir. Bu yüzden pehlivanlık; kahramanlık ve güç simgesidir. Barış zamanında ise bu hisler okçuluk, güreş, at yarışı ve cirit gibi sporlar ile tatmin edilirdi. Bu örnekten de anlaşılacağı üzere, bir toplumun spor tarihine ve ilgilendiği spor branşlarına bakarak o toplumun karakteristik özellikleri anlaşılabilir.¹⁸

Tarihî süreç içerisinde değişik medeniyetler oluşturmaya başlayan insanlar, birbirlerine üstün gelebilmek için güç mücadelesine başlamışlar. Fakat ilk dönemlerde meydana gelen bu mücadelelerde, etkili silahların olmayışı veya çok ilkel olması insan gücüne dayanan ve bedensel kuvvetin ön plana çıktığı bir rekabet ortamı oluşturmuştur. Dolayısıyla hem rakiplerine hem de hayvanlara karşı üstün gelebilmek için çabuk, kuvvetli ve dayanıklı olmak bir zorunluluk olmuştur. Hatta kullandıkları silahlar bile insan gücüne dayanıyordu.¹⁹ İnsanın bu yöndeki güce ve tekniğe dayalı bedensel eğitim çalışmaları günümüzde dövüş sporu olarak bilinen birçok spor dalının temelini oluşturmaktadır.

Savaş hazırlı için başvuru olan vücut geliştirici aktiviteler zaman içerisinde, insanların yoğun ilgi gösterdiği sporlara ve eğlencelere dönüşmüştür. Öyle ki MÖ 776 yılında da bazı spor çeşitleri kategorize edilerek olimpiyat oyunları gerçekleştirildiği görülmektedir.²⁰

Tarihsel serüvenleri içerisinde değişim ve gelişime uğramış olmaları ile birlikte dövüş sporları da genel manada spor ile eşdeğer şekilde çok eski bir tarihe sahiptir. Buna örnek olarak boks sporunu gösterebiliriz. Boksun tarihinin 5 bin yıllık olduğu

---

¹⁶Telkenaroğlu, M. Rahmi, “İslam Ceza Hukukunda Hukuka Uygunluk Nedeni Olarak Spor Faaliyetleri”, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Erzurum 2011, sy.36, s.72.

¹⁷ İmamoğlu, G. Ve F. Koca, “Eski Çağ Mısırda Boks, Güreş Ve Eskrim İle İlgili Figürler Üzerine Yorumlar”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2018, c.11, s.59.

¹⁸Toros, Necmettin Kerem, “Olimpiyat Oyunlarının Doğuşu”, Yayınlanmamış Araştırma, s.2.

¹⁹Telkenaroğlu, 2011, s.36.

²⁰Toros, Necmettin Yayınlanmamış Araştırma, s.2.

söylenmektedir.²¹ Bunun dayanaklarından bazıları; boks müsabakasına ait ilk resim kabartmasının MÖ 3000 yılında Sümerler ve MÖ 2000 yılında antik Mısır tarafından yapılmış olup her iki kabartmada da yumruk dövüşçüleri (boksörler) tasvir edilmiş olmasıdır. Her iki tasvir de çıplak yumruklu müsabakaları göstermektedir. Ayrıca; 1927 yılında Dr. E.A Speiser isimli arkeolog Irak'ın başkenti Bağdat'ta Mezopotamya taş tabletleri keşfetmiştir. Bu tabletler üzerinde iki erkeğin ödüllü bir dövüş için hazırlık yaptığı tasvir edilmektedir. Bu tabletlerin 7000 bin yıllık olduğu tahmin edilmektedir. Herhangi bir boks eldiveni ile yapılan dövüslere ait elimizdeki ilk deliller MÖ 1500–900 yılları arasında Minos Grit ve Sardinya adasından ulaşılmıştır. Bu bilgilerden yola çıkılarak boks tarihinin çok eski tarihlere dayandığı söylenmektedir.²²

Dövüş sporlarının bir çeşidi olan güreş de bu konuya örnek olarak verilebilir. Hem beden gücüne hem de zekâyaya dayanan güreş sporunun geçmişi insanlık tarihi kadar eskidir. Milattan önce II. bin yılına ait Mısır duvar resimlerinde görülen güreş figürleri, bu sporun en az o dönemden itibaren sistemli bir hale getirilmiş olduğunu göstermektedir. Grekler ve Romalılar tarafından da yapıldığı bilinen güreş eski Türkler arasında çok yaygındı.²³

Geçmiş daha da eskiye dayanan bir örnek olarak, karate branşını gösterebiliriz. Karatenin tarihinin, insanın elini bir alet olarak kullanabildiğini kavraması ve zorda kaldığında sıkılı yumruğunun kendisini savunmada iyi bir araç olduğunu keşfetmesiyle günümüzden binlerce yıl öncesinde başladığı kabul edilmektedir.²⁴

Yine “Japon Savunma Sanatı” olarak bilinen Ninjutsu, 1000 yıldan fazla zamandır yapılan bir spor dalıdır.²⁵

Zaman içerisinde birkaç spor dalının birleştirilip, farklı teknik ve kurallarda eklenerek yeni spor dalları türetilmiştir. Örneğin kick boks; karate, tai boks ve batı boksunun karışımından ortaya çıkmıştır.²⁶ Bu tür birleşimlerden ortaya çıkan spor çeşitleri, yakın tarihli olsalar da birleşimleri gerçekleşen sporlar itibarıyla yine eski tarihli olarak kabul edilebilir.

---

²¹ “**Boks**”, Spor Ansiklopedisi, Milliyet Yayınları, y.y 1991, s.74.

²²“**Dünya Boks Tarihi**”, Türkiye Boks Federasyonu, <http://www.turkboks.gov.tr/dunya-boks-tarihi.aspx>, (28.08.2019).

²³Özcan, Abdulkadir, “**Güreş**”, TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul 1996, c.14, s.317.

²⁴“**Tarihçe**”, Türkiye Karate Federasyonu, <https://www.karate.gov.tr/?s=tarihce> , (28.08.2019).

²⁵Olgun, Ayhan, Ninja, SS Yayınları, Ankara 1990, s.12.

²⁶“**Tarihçe**”, Türkiye Kick Boks Federasyonu, <https://kickboks.gov.tr/sayfa/tarihce.html>, (28.08.2019).

Verdiğimiz örnekler dışında kalan branşların da tarihlerinin çok eskilere dayandığını dikkate alarak değerlendirecek olursak genel manada dövüş sporlarının binlerce yıllık bir geçmişe sahip olduklarını söyleyebiliriz.

1.3. Savunma ve Dövüş Sporlarının Amacı

Dövüş sporlarının genel amaçlarını savunma ve dövüş sanatlarının teknik eğitimini vermek, bedeni eğitmek / disiplin altına almak ve ahlak/ruhu iyi yönde yetiştirmek şeklinde ifade edebiliriz.²⁷ Bu maddeler branşlar arasında uygulama ve içerik yönünden farklılık gösterse de sonuç olarak aynı amacı hedeflemektedirler.

1.3.1. Savunma ve Dövüş Tekniklerini Bilmek

Her insanın eli, ayağı ve gövdesi, gündelik işlevlerinin yanı sıra kendisini savunma ve saldırıda bulunma amacıyla kullanabileceği etkili birer silah özelliğindedir. Bu özelliğin doğru ve etkili şekilde kullanabilmesi, muhakkak eğitim gerektirmektedir. Eğitimsiz şekilde yapılan hamleler etkisiz kalacağı gibi kişinin kendisini dahi sakatlama riskini ortaya çıkarmaktadır. Dövüş sporları da kişinin el, ayak ve gövdesini, karşısına çıkabilecek tehlikeli durumlarda ve savaş ortamlarında en doğru ve etkili şekilde kullanmasını öğretmeyi amaçlamaktadır. Bu tekniklerin öğretimi esnasında her branşın kendine has metot ve malzemeleri kullanılmaktadır. Gerçekleştirilen hamle ile neyin amaçlandığı izah edilerek, hangi an ve yerde kullanılması gerektiği öğretilir. İzahatı yapılan tekniğin, gerektiği anda en doğru şekli ile kullanılabilmesi için birçok özel malzeme ile talimler gerçekleştirilir. Bu malzemeler branşlara ve kullanım şekillerine göre farklılık arz etse de en fazla kullanılanları; minder, kum turbası, maket adam, darbe yastığı, lapa ellik, ağırlık malzemeleri, hız geliştiriciler şeklindedir. Gerekli eğitimlerin ardından renk ve sayıları değişmekle beraber bazı branşlarda; kemer, kuşak, dan gibi sınıflandırmalar yapılarak sporcunun eğitim düzeyi ve kategorisi belli edilmektedir. Bu sistem ile kişinin başarı düzeyinin ve uygulanacak eğitim programının takibi sağlanmaktadır.

Yapılan bu tanımın aksi şekilde dövüş sporlarının kişiyi kalın bir tahtayı parçalayacak; tuğlayı, mermeri kafasıyla kıracak veya sıkılmış bir yumruk ve eğitilmiş bir ayağın tek hamlesi ile düşmanı öldürecek ya da aldığı onlarca darbeye rağmen hiç

---

²⁷Yalçınkaya, Galip Ziya, Taekwondo, Hilal Matbaası, İstanbul 1987, s.33.

etkilenmeyecek insanlar yetiştirmek değildir. Televizyon ekranlarında ve çeşitli ortamlarda sergilenen bu tür gösteriler kişilerin bireysel yeteneklerini sergilemek için yaptıkları şovlardır. Bunlar, dövüş sporlarının amaçları ile bir tutulmalıdır.

1.3.2. Bedeni Eğitmek / Disiplin Altına Almak

Dövüş sporlarının öğretilerinin tatbik edilebilmesi için disiplinli, eğitilmiş ve kontrol altına alınmış bir bedene sahip olmak gerekir. Örneğin; etkili bir yumruk atabilmek için yumruk atılırken elin, bileğin, dirseğin, omuzların, üst gövdenin, sırtın, kalçanın, dizlerin ve ayakların hangi pozisyonda olması gerektiğini bilmek ve sayılan bu uzuvların hepsinin aynı anda doğru, sistematik ve hızlı bir şekilde kullanılması doğrultusunda disiplinli bir şekilde defalarca tekrarlamak gerekir. Yani sadece bir yumruk hareketi için birçok uzvun eğitilmesi gerekmektedir. Eğitmekten kasıt; uzuvların her birinin, çeşitli açma- germe ve kültür fizik hareketleri ile hareketi doğru yapacak derecede eğitilmesi, güçlendirilmesi ve hepsinin aynı anda işleyecek şekilde alışkanlık kazanmasını sağlamaktır. Çünkü dövüş sporlarının her bir tekniği, ancak çeşitli eğitimlerle disiplin altına alınmış bir beden ile gerçekleştirilebilir.

1.3.3. Ahlak Eğitimi / Ruh İy Yönde Eğitmek

Eğitime alınan her birey sadece teknik eğitimlere tabi tutulmaz. Nasıl ki hayatın içerisindeki her alanın genel ve kendilerine özgü ahlak kuralları varsa dövüş sporlarının da sporun genel ahlak kurallarına ek olarak kendilerine özgü ahlak kuralları bulunmaktadır. Bu ahlak öğretileri ile kişilerin eğitimlerde daha başarılı olması, kazanılan özelliklerin kontrol altında tutulması ve kişinin bu özelliklerinden kötü bir amaç ile faydalanmaya kalkmaması gibi bazı hususlar öğretilmeye çalışılmaktadır.

Mesela aikido “zarar verebilecekken, vermemeyi öğrenebilme ve isteme” felsefesini içerir ve eğitimlerde bu yönde telkinlerde bulunulur.²⁸ Ya da karatenin “kendinizi kontrol edin, şiddet içeren davranışlardan kaçının.” şeklinde öğretileri bulunmaktadır.²⁹ Diğer bütün branşların bu minvalde çeşitli ahlaki öğretileri bulunmakta ve kişiler bazı ahlaki ve ruhsal kişilik eğitimlerine tabi tutulmaktadır.

²⁸“**Aikido Nedir**”, Türkiye Aikido Ve Budo Federasyonu, <http://abf.org.tr/aikido/>, (13.10.2019).

²⁹“**Karate – Do Nedir?**” Türkiye Karate Federasyonu, <http://www.karate.gov.tr/?s=karate-do>, (25.10.2019).

1.4. Savunma ve Dövüş Sporlarının Tercih Edilme Sebepleri

Sporun tercih sebepleri olarak akla gelebilecek ilk madde şüphesiz sağlıktır. Her yönden sağlam ve sağlıklı yaşam açısından sporun büyük önemi vardır. Çünkü spor bedenin sağlığını olduğu kadar ruhsal ve sosyal sağlığı da etkiler. Spor aynı zamanda boş zamanları değerlendirmenin bir yolu olduğu için kötü alışkanlıkları önlemede de yararlı olmaktadır.³⁰ Tabi ki kişilerin dövüş sporlarını tercih etmelerine sadece bu maddeler gerekçe değildir. Aşağıda belirttiğimiz maddeler sağlıklı yaşamın yanı sıra bireyin spora yönelmesinde etki eden başlıca unsurlar olarak gösterilebilir.

- Sosyal çevre edinmek
- Aile ve antrenör faktörü
- Yapılan branşı sevmek ve elde ettikleri başarılarından haz almak gibi içsel faktörler
- Elit sporcu olmak
- Milli takıma seçilmek
- Çok para kazanmak ve düzenli gelir elde etmek
- Statü kazanmak ve kazanılan sosyal statüyü de spor alanı dışında kullanma isteği
- İyi bir fiziki görünüme sahip olma³¹
- Savunma ve saldırı kabiliyetine sahip olma isteği³²

1.5. Savunma ve Dövüş Sporlarının Ülkemizdeki Tercih Oranı

Bir sporcunun resmî yarışmalara katılabilmesi için spor federasyonunun kendisine verdiği resmi evrak veya kimlik kartına “lisans” adı verilmektedir.³³ Tanımdan da anlaşılacağı üzere lisans, bireyin yaptığı spor üzerine resmiyet kazanmasını ifade etmektedir. Federasyonların lisans işlemlerinin yanı sıra hakem ve antrenör yetiştirmek,

---

³⁰Korkmaz, Nimet Haşıl, “Uludağ Üniversitesi Öğrencilerinin Spor Yapma ve Beslenme Alışkanlıklarının İncelenmesi”, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2010 c.23, s.2, s.401.

³¹Alibaz, Aykut, vd. 2006, c.4, sy.3, s.92-101.

³²Türkiye Kick Boks Milli Takım Antrenörü Hasan Basri Karakuş ile 15.09.2019 yılında yapılan yüz yüze mülakat.

³³Çakıcıoğlu, Erdal, “Lisans”, a.g.e, s.391.

kurallar belirlemek, ülke içinde bölgesel veya genel organizasyonlar tertip etmek, uluslar arası organizasyonlarda ülkeyi temsil edebilecek milli takım kurmak gibi birçok görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Ülkemizde dövüş sporlarına ait federasyonların kuruluş tarihleri uzun bir sürece yayılmaktadır. Bazı federasyonların kuruluş tarihi cumhuriyet ile aynı iken bazılarıinki ise birkaç yıllıktır. Bir federasyonun kuruluş tarihinin eski olması daha çok lisanslı sporcu sahibi olacağını göstermeyeceği gibi kuruluş tarihinin yakın olması da daha az lisanslı sporcu sahibi olacağını göstermez. Yani kişilerin bir spor çeşidini tercih etmelerinde, kendi kişisel tercihlerinin yanı sıra, federasyonların var oluşları ve faaliyetlerinden ziyade, toplumun nezdindeki bilinirlik ve cazibesinden söz etmek daha anlamlı olur. Burada da en önemli unsur medyadır. Bugün dövüş sporları içerisinde Türkiye Cumhuriyeti'nin en eski federasyonlarından biri olan ve kültürümüzle de özleşen kılıç oyunu yani eskrim sporu, bu spor çeşitleri içerisinde en az lisanslı sporcu sayısına sahip federasyondur. Hatta birçok kişi eskrim sporunun ne olduğunu dahi bilmemektedir. Medya bir futbol veya boks kadar eskrim sporu üzerine yayın ve programlar gerçekleştirmiş olsa eskrim ve benzeri sporlara ait rakamların yükseleceği muhakkaktır. Bu kanaati desteklemek için kick boks sporunun federasyon kuruluş tarihi ve lisanslı sporcu sayısı örnek olarak verilebilir. Türkiye Kick Boks Federasyonunun kuruluş tarihi 2004 yani yakın bir dönemdir. Buna rağmen dövüş sporlarının federasyonları arasında en fazla lisanslı sporcu sayısına sahip ikinci federasyondur. Çok kısa bir sürede bu kadar yükseliş göstermesinde cazibesinin yanı sıra medyanın etkisi çok büyüktür. Çünkü dövüş sporlarının televizyon ekranlarında en çok yayınlanan, haber konusu yapılan, hatta dizi ve filmleri çekilen branşı boks ve kick bokstur. Bu durumun kişilerin merak ve ilgilerini etkilediği de aşikârdır.

Spor ile ilgilenen her kişinin lisanslı olması zorunluluğu olmadığından bu durum lisanssız sporcu konusunu da ortaya çıkarmaktadır. Ülkemizde lisanssız olarak dövüş sporlarını yapan kişi sayısına dair ciddi bir bilgiye ulaşamadık. Ancak dövüş sporlarının her birinin kendi federasyonlarına kayıtlı lisanslı sporcu sayıları bir araya getirildiğine ülkemizde bir buçuk milyon kişinin bu spor çeşitlerini yaptığı ortaya çıkmaktadır. Tabii ki bu sayının yanı sıra lisanssız olarak dövüş sporları ile ilgilenenlerin de var olduğu düşünüldüğünde daha büyük bir kitle karşımıza çıkacaktır. Aşağıdaki tabloda savunma veya dövüş sporu olarak adlandırılan spor dalları içerisinde ülkemizdeki federasyonlarının kuruluş tarihleri ve her branşın kendi federasyonuna kayıtlı lisanslı

kadın ve erkek sporcu sayıları ve toplamı verilmiştir. Bu tablo hazırlanırken aikido sporuna ait lisanslı sporcu sayısına ulaşamadığımızdan tabloda aikido sporuna dair bilgi bulunmamaktadır.

Tablo 1.1. Savunma ve Dövüş Sporlarının Ülkemizde Bulunan Federasyonlarına Kayıtlı Lisanlı Sporcu Sayıları ³⁴

FEDERASYONUN		Lisanslı Sporcu		
Adı	Kuruluş Yılı ³⁵	Kadın	Erkek	Toplam
BOKS	1924	18.099	105.421	123.520
ESKRİM	1923	6.006	8.751	14.757
GÜREŞ	1923	8.559	134.644	143.203
JUDO	1966	38.212	72.948	111.160
KARATE	1981	75.128	159.387	234.515
KICK BOKS	2004	48.821	198.899	247.720
MUAY THAI	2006	20.201	79.517	99.718
TAEKWONDO	1981	166.079	321.179	487.258
WUSHU	2006	29.820	90.546	120.366
GENEL TOPLAM		410.925	1.171.292	1.582.217

1.6. Savunma ve Dövüş Sporlarının Modern Hukuktaki Yeri

Savunma ve dövüş sporları, içerik ve uygulanış şekilleri sebebiyle, hukuki açıdan, diğer spor dallarına kıyasla, daha kapsamlı olarak değerlendirilmelerinin gerekliliği düşünülebilir. Ancak anayasamızda savunma ve dövüş sporlarına ilişkin özel bir madde bulunmamakla birlikte, anayasamızın 59. maddesinde yer alan şu hükme tabidirler.

Anayasa Madde 59: (1)Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder.

(2) Devlet başarılı sporcuyu korur.³⁶

³⁴**“Federasyonların Sporcu Sayıları”**, Tüm Federasyonlar, T.C. Gençlik Ve Spor Bakanlığı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, <https://sgm.gsb.gov.tr/>, (30.08.2019).

³⁵Belirtilen kuruluş yılları, çalışmamızın kaynakça kısmında yer alan, her federasyonun kendi resmi web sayfalarının ‘**Tarihçe**’ bölümlerinden alınmıştır, (13.10.2019).

³⁶Temmuz 2018 Son Değişikliklerle T.C. Anayasası, Savaş Yayınevi, Ankara 2018, s.30.

Herkes; yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olup devletin bu açıdan sunacağı imkânlar kapsamında maddi ve manevi varlığına katkı sunacağını düşündüğü spor dallarından herhangi birine yönelmeyi arzu edebilecektir. Dolayısıyla anayasamızın sporun geliştirilmesini konu alan bu maddesi gereğince devlet, her yaştaki vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirlerin alınması konusunda üzerine düşen bütün yükümlülükleri yerine getirmelidir. Yine anayasamızın bu maddesi içerisinde geçen “sporun kitlelere yayılmasının teşvik edilmesi” kapsamında devletin yürüttüğü çalışmalara federasyonların ve spor kulüplerinin kurulması, müsabakaların tertip edilmesine izin verilmesi, başarılı sporculara bazı hakların tanınması vs. çalışmalar örnek olarak gösterilebilir. Bu konuya dair Gençlik ve Spor hizmetlerine dair kanunların bazı maddeleri aşağıdaki şekildedir.³⁷

Madde 18 – Bir veya daha fazla spor dalı, teknik ve idari bakımdan birer federasyona bağlanır. Amatör federasyonların adedi ile profesyonel dallar, Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından tespit olunur.

Ek Madde 9 - (Ek: 4/3/2004–5105/2 md.)

(Değişik birinci fıkra: 29/3/2011–6215/10 md.) Spor dalı ile ilgili faaliyetleri ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, gelişmesini sağlamak, sporcu sağlığı ile ilgili konularda gerekli önlemleri almak, teşkilatlandırmak, federasyonu uluslararası faaliyetlerde temsil etmek ve Tahkim Kurulu kararlarını uygulamakla görevli ve yetkili, özel hukuk hükümlerine tabi bağımsız spor federasyonları kurulur. Federasyonlar, Cumhurbaşkanı kararı ile kurulur ve kararın Resmi Gazete’de yayımlanması ile tüzel kişilik kazanır.

(Değişik ikinci fıkra: 29/3/2011–6215/10 md.) ... Profesyonel şube kurulması, federasyona spor dalı bağlanması, bağlı spor dallarının ayrılması işlemleri federasyon yönetim kurulunun Gençlik ve Spor Bakanlığına müracaatı üzerine bu Kanunun hükümlerine göre yürütülür. Federasyonların yurt içi bağlantısını sağlamak üzere, illerde federasyon temsilcilikleri kurulabilir. Bağımsız spor federasyonlarının il temsilcileri, federasyon başkanının teklifi ve Gençlik ve Spor Bakanlığının onayı ile görevlendirilir.

---

³⁷ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3289.pdf>, (12.11.2019)

Madde 41 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/12 md.)

Ek Madde 3 – (Değişik: 2/8/2000-KHK-608/2 md.; Değiştirilerek kabul:12/4/2001-4644/2 md.)

Ulusal ve uluslararası yarışmalarda üstün başarı göstermiş sporcular ve kulüpler ile bu başarıya emeği geçen kişi, kurum ve kuruluşlara (futbol branşı dâhil) aynı ve/veya nakdi ödül verilir. Bu ödüller Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesinde bu amaçla kullanılmak üzere açılacak tertiplerden karşılanır.

Bu kanun maddelerine binaen, dövüş sporlarının çoğunluğunun federasyonları bulunmakta ve bu federasyonlar bağlı buldukları branşa dair birçok organizasyon tertip etmektedirler. Gerek amatör gerekse profesyonel her türlü sportif faaliyetin önceden belirlenmiş kurallara uygun olarak yapılması bir zorunluluktur. Zira sportif faaliyetlerin sağlıklı bir şekilde yapılmasını sağlamak açısından ‘kurallar’ hayati öneme sahiptir. Dövüş sporları da kendi içlerinde belli kurallar ile uygulanmaktadırlar. Bu tür sporların müsabakalarında, kurallara riayet edilmesi diğer spor dallarına kıyasla çok daha önemlidir. Çünkü savunma ve dövüş sporları mahiyeti itibariyle kurallara sıkı sıkıya bağlı biçimde hareket etmeyi gerektirmektedir. Bu tür sporlar içerisinde faaliyet gösteren sporcuların herhangi bir sakatlığa, yaralanmaya ve hatta ölüme sebebiyet oluşturmaması bakımından kurallara uymaya azami derecede gayret sarf etmeleri gerekmektedir. Aksi halde kurallara bir an için riayet edilmemesi telafisi güç veya imkânsız zararlara yol açabilecektir. Dövüş sporlarının müsabaka kural ve iç cezaları, devletin yetkili mercilerinin onayı ile federasyonlar tarafından belirlenmektedir.

Ek fıkra: 29/3/2011-6215/10 md.) Federasyonlar, faaliyette buldukları spor dalları ile ilgili olarak bağlı oldukları uluslararası federasyonun kurallarını göz önünde bulundurarak hangi eylem ve davranışlara ne tür sportif ceza verileceğini, ceza talimatında düzenler. Federasyonların programında yer alan veya izni ile yapılan faaliyetlerden dolayı sportif ceza verme yetkisi federasyon disiplin/ceza kuruluna aittir.

Kuralların teşekkülünün hukuki sürece tabi olmasının yanında kurallara riayet edilmemesi halinde izlenecek yol da yine hukuki bir sürece tabidir. Örneğin; savunma ve dövüş sporları kapsamında gerçekleştirilen ve kurallara uygun olarak icra edilmeyen bir karşılaşma içerisinde meydana gelen veya oyun kurallarının izin vermediği sertlikler

sonucunda söz konusu olan ölüm ve yaralanmalardan dolayı hukuki ve cezai sorumluluk gündeme gelecektir.³⁸

Sporcuların bu kurallara riayet etmelerine rağmen savunma ve dövüş sporlarının yaralanma, sakatlanma ve hatta ölüm riski taşıdıkları da bir gerçektir. Yaralanma, sakatlanma ve ölüm gibi adli vakalar söz konusu olduğunda bu duruma sebebiyet verenlere yönelik hukuki ve cezai sorumluluk gündeme gelecektir. Yaralanma, sakatlanma ve ölüm gibi olaylar vuku bulduğunda bu olaylara sebep olan kişi veya kurumun hukuki ve cezai sorumluluğundan bahsedilebilmesi için şu unsurlar aranır:

- İhmal (Organizasyonu gerçekleştiren kuruluş veya katılım gösteren sporcu ve antrenörün herhangi bir yaralanma ve ölüm vakasına karşılık gerekli tedbiri almaması ya da riayet etmemesi)
- Kural dışı hareket
- Farklı kategorilerdeki sporcuların aynı müsabakada karşılaştırılması
- Failin kast ile müdahalesi
- Dikkat ve özen yetersizliği
- Saldırganca ve sportmenliğe uymayan davranış³⁹

Müsabaka esnasında bu unsurlardan herhangi biri oluşmamişsa yaralanmaya ya da ölüme sebep olan tarafın hukuki ve cezai sorumluluğundan bahsedilemez. Bu maddelerden bir veya birkaçı meydana gelmiş ise sebep olan organizasyon sahibi kuruluş ya da sporcu veya antrenörün cezai sorumluluğu gündeme gelecektir.

Netice itibariyle, sağlığı bakımından herhangi bir engel bulunmadığı sürece kişinin savunma ve dövüş sporlarından herhangi birini tercih ederek o spora yönelmesinde hiçbir hukuki engel yoktur.

1.7. Müsabaka ve Turnuvalar

Bilindiği üzere iki sporcunun, yeteneklerini göstererek karşısında bulunan rakibine üstün gelmek amacıyla gerçekleştirdikleri yarışmaya “müsabaka” adı verilir. Dövüş sporlarının müsabakalarında sporcuların amaçları rakibini iyice dövmek, yaralamak veya öldürmek değildir ve olamaz. Böyle bir durum, bu tür sporların ahlak öğretileri ile ters düşmektedir. Genel mana da amaç, antrenör açısından sporcusunun ve

³⁸Şimşek, Alparslan, “Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlarda Sporcunun Dikkat Ve Özen Yükümlülüğü”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Ankara 2015, sy.121, s.382.

³⁹Şimşek, 2015, s.399–400.

sporcu açısından kendisinin öğrenim düzeyini görmesidir. Bunu gerçekleştirirken uygulanan teknikler sertlik içerseler dahi ana gaye, rakipten daha iyi ve fazla hamle yapabilmek ve böylece daha fazla puan elde ederek veya rakibi pes ettirerek galip gelmektir. Bu müsabakaların çok sayıda ki sporcunun katılımı ile sıralı şekilde gerçekleştirilmesine de “turnuva” adı verilir. Turnuvalar, yapılaş gayelerine göre şampiyona, yarışma, organizasyon gibi farklı şekilde de isimlendirilebilir.

Turnuvalar genellikle federasyonlar, federasyonların bölge ve il temsilcilikleri, özel veya diğer resmi kuruluşlar tarafından organize edilmektedir. Bu turnuvalarda sporcular, kilo, yaş, cinsiyet ve kuşak/kemer durumlarına göre kategorize edilmektedirler. Bu kategoriler yapılan sporun çeşidine ve kendi branşlarına göre değişkenlik göstermektedir. Konunun daha iyi anlaşılması için örnek olarak Judo Federasyonunun müsabakalar için belirlediği kategorileri gösterebiliriz.

Tablo 1.2. Türkiye Judo Federasyonunun Belirlediği Yarışma Yönetmeliğinin 11. Maddesinde Belirtilen Sporcu Kategorileri⁴⁰

KATEGORİ	CİNSİYET VE YAŞ ARALIĞI		KİLO ARALIĞI
Minikler	Erkekler	10–12	-24,-27,-30,-34,-38,-42,-46,-50,+50
	Bayanlar	10–12	-22,-25,-28,-32,-36,-40,-44,-48,+48
Yıldızlar	Erkekler	13–14	-34,-38,-42,-46,-50,-55,-60,-66,-73,+73
	Bayanlar	13–14	-32,-36,-40,-44,-48,-52,-57,+57
Ümitler	Erkekler	15–16	-50,-55,-60,-66,-73,-81,-90,+90
	Bayanlar	15–16	-40,-44,-48,-52,-57,-63,-70,+70
Gençler	Erkekler	17–19	-60,-66,-73,-81,-90,-100,+100
	Bayanlar	17–19	-48,-52,-57,-63,-70,-78,+78
Büyükler	Erkekler	19 +	-60,-66,-73,-81,-90,-100,+100 Açık
	Bayanlar	19 +	-48,-52,-57,-63,-70,-78,+78 Açık

Federasyonlar ve çeşitli kuruluşların gerçekleştirdiği turnuvaların genel amacı; iyi sporcular için dereceler belirlenerek dereceye giren sporcu, antrenör ve kulüplere çeşitli ödül ve unvanların verildiği bir teşvik unsuru olmasının yanı sıra öğrenilenlerin sergilenip böylelikle kişilerin ve kulüplerin pratikte hangi düzeyde olduklarını görmek

⁴⁰ Öztekin, 1999, s.79–80.

ve milli takımlar için sporcu ve antrenör belirlemek şeklindedir. Bu organizasyonların uluslar arası olanları ise ülkeler arası toplumsal etkinliklerdir.

Özel kuruluş veya kişilerin organize ettiği turnuva ya da müsabakalar ise reklam ve maddi kazanç amacıyla gerçekleştirilmektedir. Genellikle televizyon ekranlarında izlediğimiz, korumaliksız ve sert geçen bu turnuvalara katılan sporcular ise maddi kazanç veya kariyer için yarışıp profesyonel diye tabir edilen kişilerdir.

Bu şekilde kategorize edilmiş müsabakaların gerçekleştirildiği çeşitli turnuvaları dövüş sporlarının ana amaçlarından ayrı değerlendirmek gerekir. Çünkü hiçbir dövüş sporunun eğitim maddeleri ve amaçları arasında ana unsur olarak “yarışmalarda şampiyon olacak kişiler yetiştirmek.” şeklinde bir maddeye rastlanılamaz. Hiçbir dövüş sporcusunun bu turnuvalara katılması şeklinde bir zorunluluğu da bulunmamaktadır. Bu husus sporcunun kişisel hedefleri ve beklentileri doğrultusunda tercihine bırakılmış bir durumdur.

İKİNCİ BÖLÜM

İSLAM HUKUKU AÇISINDAN SAVUNMA VE DÖVÜŞ SPORLARI

2.1. Ana Hatlarıyla İslam'ın Spora Bakışı

Dövüş sporları netice olarak sporun kategorilerinden bir tanesidir. Bu yüzden öncelikle İslam'ın spora bakışına kısaca değinmekte fayda vardır. Bir insanın doğumundan ölümüne kadar hayatının her safhasında insanın gerçekleştirdiği her türlü eylem için kurallar oluşturan İslam hukukunun, özellikle de günümüzde ciddi bir kitleye sahip olan spor bahsini es geçmesi düşünülemez. Nitekim bir eğitim ve aktivite olarak insana yarar sağlayan spor çeşitleri belli kurallar dahilinde caiz görülmekte ve bazıları teşvik edilmektedir. Naslarda konuyla ilgili bazen teşvik eden bazen de kurallar koyan ve sınırlar çizen hükümler bulunmaktadır. Sözü edilen hükümlere ise çoğu zaman doğrudan ve ismen değil, dolaylı ve işari olarak atıflarda bulunmaktadır. Muhtemeldir ki bunda Kur'an'ın indiği asırda “spor” gibi bir terimin henüz tam manasıyla şekillenmemiş olması etkilidir. Öte yandan âyet ve hadislerdeki sportif eylemlere gönderme yapan bulguların çoğuna yorum yoluyla ulaşıldığı da bir gerçektir.⁴¹ Yani; sporun tarihi çok eski zaman dilimlerine uzansa da o dönemde uygulanan spor dallarının günümüzdeki gibi dünyanın genelinde kategorisel ve sistemselsel olarak tertip edilmemiş olması islami kaynaklarda açık bir şekilde geçmemesine sebep olarak gösterilebilir. Örneğin; Hz. Peygamber'in (sav) öğrenilmesini tavsiye ettiği atıcılık, bugün olduğu gibi sporun dallarından biri olarak değil, faydalı ve günün ihtiyaçlarından olarak kabul edilmekteydi. Bu sebepten ötürü hadis kitaplarında atıcılığı “spor” başlığı ile birlikte göremeyiz.

Ayrıca şunu da kısaca belirtmek gerekir ki; bir müslüman her işinde olduğu gibi caiz olduğu belirtilen sportif faaliyetleri yaparken de helal ve haram kurallarına riayet ederek yapması gerekir. Çalışmamızdaki ana gaye dövüş sporlarının temel amaçları ve sonuçları üzerine değerlendirme yapmak olduğundan, genel spor kavramının tamamı ile alakadar olan bu tür konulara girmeyeceğiz. Fakat kısaca değinmek gerekirse; İslam'ın, temel ilke ve amaçlarının korunduğu, haramların işlenmediği, görevlerin ihmaline ve hakların ihlaline yol açmadığı sürece sporu aslen mubah görmesi ne kadar doğal ise, cinsel tahriki arttıran, kumar, lüks, israf vb durumlara sebep olan spor nevelerini ve

---

⁴¹Telkenaroğlu, 2011, s.74.

tarzlarını caiz görmemesi de o kadar doğaldır.⁴² Mesela, bir eğitim veya etkinlik olarak güreş yapmak caizdir fakat yabancı bir kadın ile erkeğin güreşmesi caiz değildir. Veyahut kişinin farz bir ibadetini yerine getirmesine engel olacak düzeyde spor aktivitesi caiz olamaz. Bir spor çeşidi ile bahis oynanması ya da bahis için oynatılması da caiz değildir. Çünkü spor müsabakaları üzerinden taraflardan birine menfaat sağlayan bahis oynamak, Kur'a-ı Kerim'in yasakladığı kumar kapsamına girmektedir.⁴³

2.2. İslam'da Tavsiye Edilen Sporlar

Peygamberimiz, kendi yaşadığı dönemde yapılan bazı spor dallarını kendisi yapmasa da yasaklamamış, bazıları ile kendisi bizzat meşgul olmuş, teşvik etmiş ve esaslarını belirlemiştir. Bu spor dallarının atletizm (koşu), güreş, okçuluk/atıcılık, yüzme ve binicilik olduğu kaynak kitaplarımızda belirtilmektedir.⁴⁴ Allah Resûlü'nün (sav) hadisi şeriflerinde bahsedilen bu branşlar açık şekilde yer almaktadır. Belirtilen branşlara ek olarak Allah Resûlü'nün (sav), içlerinden kimin daha kuvvetli olduğunu belirlemek için, büyük bir taşı yerden kaldırmaya çalışan bir topluluğun yanından geçerken, gerçekleştirilen bu yarışmada hiçbir kötü yan bulmamasından yola çıkarak ağırlık kaldırma yani halter sporu da tavriri sünnet olarak belirtmektedirler.⁴⁵ Burada yapılması gereken bu branşların kişiye olan kazanımlarının tespit edilmesi ve günümüzdeki spor çeşitleri ile mukayese edilmesidir. Bu bağlamda baktığımızda belirtilen branşların öne çıkan en belirgin ortak özellikleri kişiye kuvvet, hız, dayanıklılık, savunma ve savaş teknikleri gibi bireysel veya toplumsal ihtiyaç olan bazı kabiliyetleri kazandırmaları olduğu söylenebilir. Yani Hz. Peygamber (sav), Müslümanların yararlı meziyet ve kabiliyetleri kazanmasını istediğinden, belirtilen branşlara teşvik etmiştir. Geçmiş Müslüman toplumlarında Allah Resûlü'nün (sav) bu isteklerine ehemmiyet gösterildiği hatta hem ihtiyaca binaen hem de eğlence amaçlı olarak bu sporlara dair tesislerinin kurulduğu bilinmektedir. Mesela; Osmanlı İmparatorluğu döneminde okçuluk ve güreş tekkeleri kurulmuş, bu tekkeler güçlü ve

---

⁴²“Peygamberimiz'in Teşvik Ettiği Bazı Sportif Faaliyetler”, İlmihal, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2006, c.2, s.117.

⁴³Diyanet İşleri Yüksek Kurulu, Fetvalar, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 5. Baskı, İstanbul 2019, s.531.

⁴⁴İlmihal, 2006, c.2, s.115

⁴⁵Akyüz, Vecdi, “Asr-ı Saadette Spor”, TDV-İstanbul Müftülüğü Din ve Hayat Dergisi, İstanbul 2012. sy.17, s.8.

kuvvetli insan yetiştirilmesi, sosyal ve kültürel işbirliğinin geliştirilmesi, halkları kaynaştırma ve eğlendirme aracı olaraktan birçok işlevleri yerine getirmişlerdir.⁴⁶

2.3. Savunma ve Dövüş Sporlarının Caiz Olmadığına Görüşler ve Gerekçeleri

Dövüş sporu olarak belirttiğimiz branşların durumu İslam hukukçuları arasında tartışmalıdır. Fakat güreş ve eskrim branşları bu tartışmalardan ayrı tutulmaktadır. Bunun sebebi bu iki branşın, bugün var olan formatlarında olmasa dahi Allah Resûlü'nün (sav) döneminde toplum içerisinde bilinirliği ve uygulamasının mevcut olması ve Allah Resûlü'nün (sav) konuya yaklaşımıdır.

Dönemler ve toplumlar arasında küçük farklılıklar ile uygulansa da ana hatları ile güreşin; karşıdaki kişiyi kollar yardımıyla kavrayarak itme ve çelme teknikleri ile sırt üstü yere yatırmayı amaçlayan bir spor çeşididir.⁴⁷ Güreş, İslamiyet öncesinde de Arap yarımadasında uygulanan bir eğitim ve eğlence unsuruydu. Hz. Ömer'in de gençlik dönemlerinde panayırlarda güreşçi olarak yer aldığı ve bir defasında Halid b. Velid ile yaptığı bir müsabakada bacağına kırıldığı rivayet edilmektedir.⁴⁸ İslamiyet sonrasında da Allah Resûlü'nün (sav) güreşi yasaklamadığı hatta bizzat kendisinin de güreştiği bilinmektedir. Kureyş'in en güçlü pehlivanı olarak bilinen Rükâne b. Abdüyezîd (ö.42/662) Hz. Peygamber'i (sav) güreşmeye davet etmiş ve yapılan müsabaka neticesinde mağlubiyete uğramıştır. Hz. Peygamber (sav) ile Rükâne arasında olan bu güreş müsabakalarının birden fazla tekrarlandığı da rivayet edilmektedir.⁴⁹ Osmanlı medeniyetinde de güreşe ve güreşçilere pek fazla önem verilmiştir. Hatta güreşçilere Hz. Hamza "Pir" olarak gösterilmiş, onun yiğitlik, mertlik, dürüstlük özelliklerinden değerler izafe edilerek güreşe manevi bir hüviyet kazandırılmıştır.⁵⁰

Bu ve başka gerekçelerden dolayı güreşin özü hakkında hiçbir olumsuz görüşe rastlanmamaktadır. Günümüz güreş çeşitlerindeki tek sıkıntılı olan husus, organizasyonlarda belirlenen güreşçi kıyafetlerinin İslam'ın kılık kıyafet öğretileri ile ters düşmesidir. Günümüz güreş kıyafetleri kişilerin mahrem yerlerinin gözükmemesine

⁴⁶İmamoğlu, Osman, vd. "Osmanlı İmparatorluğunda Spor Tekkeleri Ve Kulüpleşme", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2018, c.11, sy.58, s.907.

⁴⁷Türkiye Kick Boks Milli Takım Antrenörü Hasan Basri Karakuş ile 15.09.2019 yılında yapılan yüz yüze mülakat.

⁴⁸Özcan, Abdulkadir, "Güreş", TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul 1996, c.14, s.317.

⁴⁹Ünal, Yavuz, "Rükâne b. Abdüyezîd", TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul 2008, c.35, s.284.

⁵⁰Algül, Hüseyin, "Hamza", TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul 1997, c.15, s.502; Daryal, A. Rıza, Kurban Kesmenin Psikolojik Ve Metafizik Temelleri, 4. Baskı, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul 2017, s.360.

veya belli olmasına sebep olmaktadır. Fakat bu durumun güreşin özü ile alakadar olmadığı, ülkelere ve organizasyonlara göre farklılık arz ettiğinin bilinmesi gerekmektedir. İslam'ın caiz göreceği bir kıyafet ile yapılan güreş müsabakalarında hiçbir sıkıntı görülmemektedir. Hatta eski dönemlerde güreş müsabakaları direk toprak üzerinde gerçekleştirilirken, günümüzde ise çimen veya tatemi adı verilen yumuşak zemin üzerinde uygulandığından daha güvenli olarak kabul edilebilir.

Eskrim ise özel koruma kıyafetleri ve zarar verici özelliği olmayan kılıçlarla yapıldığından, tıpkı güreş gibi geçmiş toplumlarda yapılaş şekline göre daha güvenli şekilde uygulanmakta ve hiçbir tehlike arz etmemektedir. Amaç; kişiye kılıç ve benzeri bir silahı en etkili şekilde kullanabilmeyi öğretmek ve müsabakalarda bu öğrenimleri sergileyebilmektir. Kılıç talimi mahiyetinde olan eskrim, hadisi şeriflerde tavsiye edilen sporlar ile eşdeğerdir. Buna mukabil ok atmak, at eğitmek, mızrak atmak, binicilik vs gibi talim mahiyetinde ki oyunlar bir oyun olmayıp şer'i bir maksadın gerçekleşmesini amaçlayan eğitim faaliyetlerinden sayılır. Ayrıca Habeşliler, Resûlullah'ın (sav) huzurunda mescitte kılıç kalkan oynamış ve Resûlullah (sav) onları seyretmiştir.⁵¹ Eskrim de bahsi geçen kılıç oyununun modern ve daha güvenli şeklini ifade ettiğinden özü itibari ile dinen herhangi bir sakınca bulundurmamaktadır.

Bu iki branşın dışında kalan ve savunma veya dövüş sporu olarak bilinen, özellikle de rakibe sert darbeler vurmaya içeren branşlar tartışma konusu olmuşlardır. Bu tür sporlar yıllardır bazı İslam âlimlerince eleştirildiği gibi tıp camiası tarafından da eleştirilene maruz kalmışlardır. Kanunların müsaadesi ve kişilerin özgür iradesine rağmen Boks ve benzeri spor çeşitlerinin tehlikeli, vahşice bir kavga olup olmadığı tıp dünyasında tartışmalar oluşturmuştur. Hatta İngiliz Tıp Cemiyeti 1960 yılı toplantısında boksun kanun dışı ilan edilmesi için teklif dahi yapılmıştır. Boks ve benzeri sporlar lokalize edilmiş bir taarruz ve dövüş kabul edildiğinden ring ve diğer müsabaka alanlarının kenarlarında bir doktorun bulunması tamamen anlamsız ve yersiz kabul edilmiştir.⁵²

Dövüş sporu çeşitlerinden bir tanesinin eğitimini almayı düşünen bir kişi, İslam'ın bu tür sporlara bakış açısını öğrenmek için internet veyahut birkaç kitap arasından araştırma yapsa, en çok karşılaşıacağı sonuç bu sporların caiz olmadığıdır. Ancak; özellikle sosyal medyada ortaya konulan hükümlerin doğru veya yanlış olduğu kısmına

⁵¹Dihlevi, Şah Velîyullah, İslam Düşünce Rehberi, Yeni Şafak Yayınları, İstanbul 2003, c.2, s.482.

⁵²Satoğlu, Ahmet, “**Boks Ve Beyin**”, Spor Hekimliği Dergisi, Mart 1977, c.12, sy.1, s.14.

girmeden hüküm veren bazı âlimlerin iki tür yaklaşımlarını doğru bulmadığını belirtmek gerekir.

Birincisi; bazı âlimlerin bu sporlar hakkında az veya yanlış bilgiler üzerine hüküm vermeleridir. Örneğin; “*Boksta rakibin yüzünden başka bir yerine vurursan puan alamazsın, mutlaka yüzüne vurmalsın veya rakiplerden hangisi hangisini daha önce bayılırsa, sersemletirse o kazanır.*” şeklinde bazı eksik bilgiler doğrultusunda hükümler verilmektedir. Bu durum, geneli kapsamasa da böyle konuya hâkim olmadan hüküm verenlerin varlığını bizlere göstermektedir. Oysaki doğru olan; konunun iyice öğrenilmesi, araştırılması, ondan sonra elde edilen bu bilgilere binaen haram veya helal olduğuna dair delillerin ortaya konularak hükmün belirlenmesidir.

İkincisi; “*Savunma/dövüş sporları caiz mi?*” sorusuna sadece müsabaka boyutu üzerinden cevap verilmesidir. Çünkü bu tür sporların öğrenme/egitim ve müsabakalara katılma olmak üzere iki farklı boyutu vardır. Her öğrenen kişi müsabık olmak zorunda değildir. Müsabık olmak kişilerin tercihine bırakılmış bir durumdur. Çevremden de bildiğim yıllardır bu tür sporlarla uğraşan ama hiç turnuvalara katılmayan yani müsabık olmayan kişiler vardır. Ve bu genel geçer bir durumdur. Bu tür spor dallarının eğitim kısmı ile eğitimlerde öğrenilenlerin sergilendiği müsabakaları bir tutmamak gerekir. Çünkü her iki kısmın ayrı ayrı yarar ve zararları olabileceğinden, değerlendirmelerde bu husus göz önüne alınmalıdır. Bazen bu husus göz ardı edilerek “*boks ve benzeri sporlar haramdır.*” şeklinde kısa cümleler ile fetvalar verilmektedir. Oysaki bir işin eğitiminin caiz olması fakat uygulamasının caiz olmaması gibi durumlar da mevcuttur. Örneğin; ok atma talimleri hususunda İslam’ın teşviki olduğunu belirtmiştik. Ancak ok veya başka talimler esnasında hedef tahtası olarak bir canlının kullanılması yasaklanmıştır.⁵³ Veyahut kılıç öğrenim ve kullanımı caizdir. Ancak kişinin bunu bir müslümana karşı kullanması yasaklanmıştır.⁵⁴ Bu örneklere binaen, “*ok atmak caiz değildir.*” veya “*kılıç kullanmak haramdır.*” şeklinde bir genelleme nasıl yanlış bir düşünce oluyor ise dövüş sporlarının da müsabaka boyutundan yola çıkılarak “*bu tür sporlar haramdır.*” demek aynı şekilde yanlıştır. Eğer fetva veren kişi sadece dövüş sporlarının müsabaka kısmını kastediyorsa bunu ayrıca belirtmesi gerekir. Aksi halde toplum içerisinde bu tür sporların öğrenilmesi, uygulanması ve izlenmesinin yasaklandığı algısı oluşmaktadır. Bu yanlış algıya yol açmamak için eğitim kısmının yarar ve zararları ile müsabaka

⁵³Müslim, Sayd, 58.

⁵⁴Nesâî, Muharebe, 29; Buhari, Diyât, 2.

kısımının yarar ve zararları ayrı kategoriler olarak değerlendirilip hüküm verilmesi icap etmektedir.

İlk dönem kaynak kitaplarımızda dövüş sporlarına dair özel bir bahsin geçmediğini belirtmiştik. Genelde köpek, horoz ve koç dövüştürmenin caiz olmadığı örneğinden yola çıkarak insanların dövüştürülmemesi, savaş harici düello yapılmaması gibi hükümlere rastlanabilir. Ancak bunlar, konumuz açısından önem arz etseler de detaylı açıklama için yeterli değildir. Yakın dönem kaynak kitaplarında ise dövüş sporları ayrı ayrı ele alınmayıp “*boks gibi sporlar*” ifadesi ile bir genelleme yapılmaktadır. Buradaki “*gibi*” kelimesi ile doğal olarak dövüş sporları tanımlamasıyla bilinen, şeklen aynı olmasalar da amaç olarak bazı uzuvlar ile karşıdakini alt edebilmeyi öğretti haline getiren ve bu şekilde müsabakaları gerçekleştirilen savunma ve dövüş sporları kast edilmektedir. Ayrıca kaynaklarda sadece boks sporunun belirtilmesinde ya da ‘boksun türevleri’ gibi ifadelerin kullanılmasında, diğer dövüş sporu çeşitlerinin pek fazla bilinmeyişi ve çoğunluğunun boks teknikleri etrafında şekillenmiş olmaları da etkilidir.

Bu konuya dair, kurul ve kişilerin ortaya koyduklara fetva ve görüşlere aşağıda belirtilenler örnek olarak gösterilebilir.

Mecma’u’l- Fıkhi’l-İslâmî: 1987 Ekim ayında Mekke’de toplanan İslam Fıkhi Konseyi (Mecma’u’l- Fıkhi’l-İslâmî) Meseleyi geniş şekilde ele alarak değerlendirmede bulunmaya çalışmıştır. Bu konseyde, şiddet içeren sporların uzmanları ve hekimler katılarak bilgilendirmelerde bulunmuş ve İslam âlimleri de o bilgiler üzerinden hareket etmişlerdir.⁵⁵ Netice olarak; boksun (ve içerisinde boks bulunduran benzeri sporların) zarar verici nitelikte olması, azaların itlafına yol açabilmesi, bir grup insan topluluğunun zarar gören başka bir insana sevinerek onun izzet ve onurunu zedelemesi gibi gerekçelerle caiz olmadığı yönünde görüş bildirilmiştir.⁵⁶

Suudi Arabistan Emekli Müftüsü Abdulaziz b. Abdullah b. Baz: Bizim duyduğumuz ve hakkında bilgi sahibi olduğumuz kadarıyla boksta yararlı bir taraf yoktur. Şeriatın kaidelerinden anlaşılan onun men edilmesi ve haram olarak kabul edilmesidir. Çünkü faydasız ve zararlı birçok şeyi içinde barındırmaktadır.⁵⁷

⁵⁵Telkenaroğlu, 2011, s.74.

⁵⁶<https://www.masrawy.com/islameyat/fatawa-other/details/2016/1/13/732568/>, (24.11.2019); <http://www.iifa-aifi.org/>?, (24.12.2019).

⁵⁷<https://binbaz.org.sa/fatwas/17644/>, (24.11.2019).

T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı: Hz. Peygamber, hayvanlara gereksiz eziyet vermeyi ve insani duyguları köreltmesi sebebiyle hayvan dövüştürmek suretiyle eğlenmeyi yasaklamıştır. Bugün, değişiklik olsun diye ihdas edilen ve insanları çeşitli derecelerde eziyetlere maruz bırakan pankreas güreşi ve boks gibi spor dallarının görünüm itibariyle horoz dövüştürmekten pek fazla farkı yoktur. Bu bakımdan bu tür spor dallarının dinen hoş karşılanmayacağı söylenebilir.⁵⁸

Faruk Beşer: İslam'ın helal ve haram kıldığı şeyler bellidir. Bu sebeple eğer bir spor faaliyeti kumar, anlamsız, para ve zaman israfı, nefret, düşmanlık ve kin, kadın-erkek karma oynama, sınırı aşan açılıp saçılma ve benzeri haramlar içeriyorsa bunun caiz olamayacağı açıktır. Ayrıca insan sağlığı için ciddi tehlikeler taşıyorsa böyle bir spor da İslam ahlakına uygun değildir. Bazı çeşitleriyle boksuna buna örnek verebiliriz.⁵⁹

Dövüş sporlarının caiz olmadığı görüşüne sahip olanların ortaya koyduğu gerekçeleri yedi madde halinde açıklayabiliriz. Ancak bu maddeleri dikkate alırken yanlış anlaşılmalara sebep vermemek için çalışmamızın birinci bölümünde yaptığımız dövüş sporlarının tarifleri göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü her madde her branşı kapsamayabilir. Örneğin; yüze vurmaktan bahsediliyorsa tarifinde hedef bölgeleri arasında kafa veya yüz bulunan branşlar dikkate alınmalı, diğerleri yapılan izahattan ayrı tutulmalıdır. Böylelikle branşlar hakkında ayrı ayrı kanaat ve hükümlere de varılmış olunacaktır.

2.3.1. Bedene ve Yüze Vurulması / Eziyet Edilmesi

Dövüş sporlarının temel amacının, kişinin maruz kaldığı her hangi bir tehlike anında, bir silaha ihtiyaç duymaksızın, vücudunu kullanarak darbelerden korunabilmeyi ve etkili şekilde karşılık verebilmeyi öğretmek olduğunu, müsabakaların da bu öğretilerin kişilerin birbirleri üzerinde uygulaması olduğunu çalışmamızın birinci bölümünde belirtmiştik. Tabi ki bir insan bedeninin her hangi bir yerine vurmaktan dinen de tıbben de iyi bir şey değildir. İnsan bedeni Allah'ın yaratma kuvvetinin göstergelerindedir. **“Biz gerçekten insanı en güzel bir biçimde yarattık.”**⁶⁰ buyuran Rabbimiz (c.c), bedenimizin önemine ve güzelliğine dikkatimizi çekmektedir. Allah'ın

⁵⁸Komisyon, İlmihal, **“Peygamberimiz'in Teşvik Ettiği Bazı Sportif Faaliyetler”**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, , Ankara, 2006, c.2, s.116.

⁵⁹Beşer, Faruk, **“Sporla İlgili Dini/Fıkhî Sorular ve Cevapları”**, TDV-İstanbul Müftülüğü Din ve Hayat Dergisi, İstanbul 2012. sy.17, s.111.

⁶⁰ Tîn, 95/4.

“en güzel” diye övdüğü insan bedenine zarar vermek dövüş sporlarının caiz olmayacağına gerekçe olarak gösterilmektedir. Hemen burada belirtmek gerekir ki, bu madde dövüş sporlarının genellikle uygulama yani müsabaka kısmıyla alakalıdır. Çünkü eğitim esnasında karşıdakinin vücudunun neresine ve nasıl vurulacağı kum torbası, darbe yastıkları, maket adamlar vs araç gereçler üzerinde gösterilir. Yani vuruş teknikleri öğretilirken bir başka insan araç olarak kullanılmaz. Sadece bazen korumalıklar (kask, kavallık, ayak botu, eldiven, dişlik, göğüs koruyucu vb) giyilmiş veya yazlın vaziyette sembolik hafif vuruşlarla, zarar vermek maksadı taşımaksızın talimler yapılır. Müsabakalarda ise kasıt ve sertlik olduğundan durum bundan farklıdır.

Bazı antrenör ve sporcuların dayanıklılık kazanmak maksadıyla antrenman esnasında da ciddi sert vuruşlar ile çalıştıkları, hatta nadiren de olsa sopa veya demir gibi araçlar ile özellikle kaval kemiği olmak üzere vücudun belirli bölgelerine vurarak sertlik kazandırmayı amaçladıkları bilinmektedir. Bu nadir durumun, toplum arasında sıkça dillendirilmesi, dövüş sporlarının genel eğitim metodunun bu yönde olduğu gibi yanlış bir kanaat meydana getirmiştir. Böyle bir uygulamanın, çok az sayıda antrenör ve sporcunun kişisel tercihleri olduğu, dövüş sporlarının temel gayesi olmadığı bilinmelidir. Örneğin, sayıları az da olsa bazı güreşçilerin müsabaka esnasında kendilerini sıkıntıya sokmaması için kulaklarını önceden kıldırma güreş sporunun ana gayesi veya maddesi olmayıp kişisel tercihler olduğundan güreşin meşruiyetini etkilemez. Aynı şekilde dövüş sporlarının eğitim kısmında kendilerince bir takım teknikler ile çalışanların bu yaptıklarının bireysel yanlış tercihler olduğu bilinmeli ve dövüş sporlarının ana gayeleri ve eğitim metotları ile bir tutulmamalıdır.

Dövüş sporlarına müsabaka yönünden bakacak olursak iki sporcunun karşı karşıya gelerek dövüş tekniklerini sert biçimde birbirleri üzerinde uygulamaları, müsabaka vücutta sakatlık veya yaralama meydana gelmeden tamamlansa dahi sporcunun hem kendi vücuduna hemde rakibinin vücuduna zarar ve eziyet vermesi demektir. Yol üzerinde insanlara eziyet veren bir şeyi kaldırmanın imanın bir şubesi⁶¹ sayıldığı İslam dininin, iki insanın bir birine zarar ve eziyet verecek düzeyde müsabakada bulunmalarına göz yumması düşünülemez. Böyle bir durumda yani müsabık konumunda ki sporcuların yapılan işi eziyet olarak görüp görmediklerine veya

---

⁶¹Nesai, İman, 16; Müslim, İman, 58; et-Tac, Kitabu'l İslam Ve'l-İman, Dâru İhyau't-Türasi'l-Arabî, Beyrut 1961, c.1, s.27.

rızalarının olup olmamasına bakılmaz. Çünkü bu fiiller alenen bedene eziyet ve zarar verici mahiyettedirler.

*“Mümin, bedenine zarar verecek müdahalelerden kaçındığı gibi ona işkence sayılacak, onu takatsiz düşürecek davranışlardan da uzak durur. Öyle ki Resûlullah (sav) ibadetler uğruna dahi bedene aşırı yüklenilmemesi yönünde sık sık uyarılarda bulunur. Bu konuda Mucîbe el-Bâhiliyye adında ki bir hanım sahâbînin babası (ya da amcası) ile ilgili olarak aktardığı bir rivayet kayda değerdir. Bu adam bir ihtiyacı münasebetiyle bir gün Hz. Peygamber’e uğrar. Allah Resûlü, ilk başta ona kim olduğunu sorar. Adam, “Beni tanıyamadınız mı ey Allah’ın Elçisi! Ben, bir yıl evvel size gelen Bâhile kabilesine mensup falan kişiyim.” deyince, Hz. Peygamber onu hatırlar ve **“Geçen yıl geldiğinde rengin, benzin, vücudun daha iyiydi. Ancak bugün görüyorum ki cılız ve bitkin hâldesin.”** der. Adamın bu zaman zarfında her gününü oruçla geçirdiğini söylemesi üzerine, Allah Resûlü (sav), **“Kendine işkence etmeni sana kim emretti!”** buyurarak ibadet için dahi olsa beden sağlığını tehlikeye atmanın doğru bir davranış olmadığını belirtmiştir. Nebi (sav), benzer bir şekilde oruç tutmak isteyen Abdullah b. Amr. b. Âs’a da, **“Senin üzerinde bedeninin de hakkı var!”** uyarısında bulunmuştur. İftar etmeden iki gün peş peşe oruç tutmayı (visal orucunu) men etmesinin altında da bedene eziyet etmeme ve beden hakkını koruma duyarlılığı yatmaktadır.”⁶²*

Enes b. Malik tarafından rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) kolları iki adamın omzunda olduğu halde zorla yürüyen bir adama rastladı ve **“Bu adama ne oldu?”** diye sordu. **“(Kâbe’ye) yürüyerek gitmeyi adadı.”** dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: **“Bu adamın kendine eziyet etmesine Allah’ın ihtiyacı yoktur. Ona söyleyin de bineğine binsin!”**⁶³

Dövüş sporları müsabakalarında rakibe vurulan her darbe şiddet içermekte ve kasıtlı yapılmaktadır. Şiddet kelimesinin tariflerinden bir tanesi de *“bir başka insani varlığa kasıtlı olarak zarar vermek.”* şeklindedir.⁶⁴ Hz. Âişe (r.a) validemizden bizlere ulaşan rivayete göre Hz. Peygamber (sav), Allah yolunda cihat hariç eliyle hiç kimseye vurmamıştır.⁶⁵ Yani Allah Resûlü’nün (sav) ömrü boyunca belirli durumlar haricinde hiç uygulamadığı vurma fiilini ve şiddeti, ne gündelik hayatta ne de spor veya müsabaka adı altında uygulamak doğru değildir. Nitekim O (sav), **“Kim zarar verirse Allah da ona zarar verir.”**⁶⁶ ikazında bulunarak insanları zarar vermek fiiline karşı uyarmaktadır.

⁶²Komisyon, Hadislerle İslam, **“Beden Bakımı ve Temizliği”**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, (3. Baskı), Ankara 2015, c.7, s.467.

⁶³Nesâî, Eymân, 42.

⁶⁴Atalay, Arif, **“İslam Ceza Hukuku Açısından İnsan Hakları Ve Şiddet”**, İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi, Ekim 2016, sy.28, s.32.

⁶⁵Müslim, Fedail, 79.

⁶⁶Ebû Dâvûd, Kadâ’, 31.

Ayrıca *“(Kıyamet gününde) hiçbir kul, ömrünü ne için tükettiği, ilmi ile ne yaptığı, malını nereden kazanıp nerede harcadığı ve bedenini ne uğruna yıprattığı sorulmadıkça bir yere kıpırdamayacaktır.”*⁶⁷ ve *“Müslüman, diğer Müslümanların elinden ve dilinden emin olduğu (zarar görmediği) kimsedir.”*⁶⁸ hadisleri bu konuya örnek olarak gösterilebilir.

Burada bedenın yüz kısmına vurulmasına ayrıca değınmek gerekmektedir. Yüzümüz, en önem verdiğimiz uzvumuzdur. Yakışıklılık ve güzellik olgularının merkezidir. Yüzün sınırları islami literatürde *“Alındaki saç bitim yeri, çene altı ve iki kulak arasında kalan kısımdır.”*⁶⁹ diye tarif edilmektedir. Yani yüz; göz, burun ve ağız gibi önemli uzuvlarımızı da kapsadığından birkaç uzvu birden içine alan bir terimdir. Ayrıca yüz, kafa diye tabir edilen, kulak ve beynin bulunduğu uzvun bir parçasıdır. Bu sebepten yüze vurulan her darbe hem yüzün parçaları olan göz, burun ve ağza hem de yüzün dâhil olduğu kafaya darbe vurmaktır. Bundan dolayı yüze vurmaktır, birçok duyu organına zarar vermek ve kişinin, en belirgin uzvu olan yüzünde bir yara veya iz ile utanç yaşamasına sebep olacaktır.

Hız. Peygamber’in (sav) yüze vurmamak hususunda kesin emri olduğundan dövüş sporlarının caizliği tartışıldığında akla gelen ilk madde, dövüş sporlarının çoğunluğunda yüzün hedef alınıyor olmasıdır. Ebu Said el-Hudrî’nin bildirdiğine göre Hız. Peygamber (sav) *“Biriniz (mü’min) kardeşiyle kavga ederse, yüzüne vurmaktan sakınsın.”* buyurmaktadır.⁷⁰ Ayrıca Hız. Cabir (r.a), *“Resûlullah (sav) bizi yüzü damgalamaktan ve yüze vurmaktan sakındırdı.”*⁷¹ ve *“Bir gün Allah Resûlü (sav), yüzü damgalanmış bir eşeği görünce, ‘Bunu yapana lanet olsun’ diyerek tepki gösterdi.”*⁷² şeklindeki hadisleri bizlere aktarmaktadır. Ebu Hureyre’den (r.a) rivayet edildiğine göre de Allah Resûlü; *“Sizden biriniz vurduğunda yüze vurmaktan sakınsın ve hiç biriniz ‘Allah yüzünü çirkinleştirsın!’ demesin...”* buyurmaktadır.⁷³ Bu hadisler bizleri kesin ve açık bir şekilde gerek insanın gerekse hayvanın yüzüne vurmaktan men etmektedir.

Dövüş sporlarının eğitim aşamasında daha önce de belirttiğimiz gibi yüze veya başka bir uzva vurma sayılmayacak derecede hafif temaslarla antrenmanlar

⁶⁷Tirmizi, Sıfatû’l-kıyâme, 1.

⁶⁸Tirmizî, İman, 12; Nesai, İman, 8.

⁶⁹Serahsi, Mebsut, Darû’l Kitâbu’l İlmîyye, Beyrut 2017, c.1, s.76.

⁷⁰Mecmau’z-Zevaid, 8/106.

⁷¹Müslim, Libas, 106.

⁷²Müslim, Libas, 107.

⁷³Ebi Asım, Kitabu’s-Sunne, Mektebetu-l’islami, Beyrut 1980, c.1. s.230.

yapılmaktadır. Burada amaç karşıdakine zarar vermek kastı olmadığından ve uygulanan güç zarar verici olmayıp sadece temas derecesinde olduğundan bu eğitim çalışmalarını zikrettiğimiz hadislerin kapsamında değerlendirmemek gerekir. Müsabakalarda ise karşıdakine zarar vermek kastı ile özellikle yüz ve kafa kısmına güçlü vuruşlar gerçekleştirilmektedir. Bundan dolayı Hz. Peygamber'in (sav) net bir şekilde sakındırdığı bir fiili, bir eğlence veya sportif faaliyet olarak yapmak kabul edilemez.

İslam hukukçularımız da bu konuda çok hassas davranmış ve abdest esnasında suyun uzuvlara hızlı bir şekilde vurulmasını mekruh olarak belirtirken yüz kısmını ayrıca belirtip bu konuya dikkat çekmişlerdir.⁷⁴ Hatta meşru olan hadd cezalarında dahi Allah Resûlü (sav) haddi tatbikle görevlendirdiği kimseyi yüze vurmaktan men ettiği, bu sebepten boks gibi yüze vurmalı sporların kabul edilemeyeceğini belirtmişlerdir.⁷⁵

Kısacası İslam, bedeni korumayı, eziyet etmemeyi ve yüze vurmamayı emretmektedir ve çoğu dövüş sporlarının müsabakaları bu kaide ile ters düşmektedir.

2.3.2.Yaralanma, Kalıcı Hasar ve Ölüm Riski Taşımaları

Dövüş sporlarının özellikle korumalıksız ve vuruş dozajının serbest olduğu üst düzey müsabakalarının yaralanma, kalıcı hasar ve ölüm riski taşıdıkları bir gerçektir. Bu tür müsabakaların çoğunluğu büyük veya küçük çaplı bir yaralanma ile neticelenmektedir. Yaralanmalardan ziyade burada tehlike arz eden durum, kuvvetli bir darbe neticesinde darbeyi alan organın zedelenecek işlevini yitirmesidir. Özellikle kafa kısmına gelen ciddi darbeler normal beynin fonksiyonlarının bozulmasına yol açan sarsıntı, çarpma ya da penetran⁷⁶ kafa yaralanması vakalarına sebep olabilmektedir.⁷⁷ Bunun neticesinde az sayıda da olsa ölüm ile neticelenen müsabakalar da bulunmaktadır. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki; dile getirdiğimiz bu maddeler yani yaralanma, kalıcı hasar ve ölüm riski neredeyse bütün spor branşları için geçerlidir. Mesela; bir futbolcunun ayağı kırabilir, sırt üstü sert ve hızlı şekilde düşen bir güreşçinin iç organları zedelenecek kalıcı hasar alabilir veya bir yüzücü boğulma neticesinde ölebilir. Bütün spor müsabakalarında böyle ihtimallerin var olmasına

⁷⁴Şentürk, L. ve S. Yazıcı, İslam İlmihali, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2009, s.93.

⁷⁵Kerimoğlu, Yusuf, Fıkhi Meseleler, Ölçü Yayınları, İstanbul 1989, c.2, s.344.

⁷⁶Penetran: Delici, içe geçici, bkz. Türk Dil Kurumu Tıp Terimleri Kılavuzu, <https://sozluk.gov.tr/>, (24.10.2019).

⁷⁷Memmedov, Hikmet, “**Boks Ve Kick Boks Spor Müsabakalarının Travmatik Beyin Hasarı Oluşturma Riskinin Laboratuvar Açısından Değerlendirilmesi**”, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum 2014, s.32.

rağmen dövüş sporları müsabakalarını farklı kılan durum, bu vakaların gerçekleşme ihtimalinin yüksek olmasıdır. Çünkü diğer spor branşlarında bu vakalar kaza sonucu meydana gelirken, dövüş sporlarında ise bu vakalara zemin hazırlayan rakip ile doğrudan sert temas fiilleri hâkimdir. Hatta tıp literatüründe, dövüş sporlarından bir tanesi olan boks “çok sayıda kafa travması” şeklinde ifade edilmektedir.⁷⁸ Ana hedef kafa bölgesi olduğundan yaralanmalar da en çok bu bölgeyi ilgilendirir. Yapılan bazı araştırmalar da dövüş sporlarının bu tehlikeli boyutunu ortaya koymaktadır. İzlenen 427 boks müsabakasında 107 yaralanma kaydedilmiştir. Bu rakam diğer spor türleri ile kıyaslandığında çok büyük bir orandır. Yaralanmaların %90’ı baş bölgesinde görülürken, yaralanmaların %67’si açık yara ve yırtılma şeklindedir. Ayrıca bu sporun en ciddi ve dramatik sonucu kuşkusuz, müsabaka esnasında meydana gelen ölümlerdir. Ölümler, akut şiddetli travmaya bağlı beyin hasarı ile meydana gelmektedir. Travma beynin kafatası içerisinde hareketlenmesine neden olarak subdural⁷⁹ kanamalara ve yaygın sinir dokusu hasarına yol açabiliyor. Diğer branşlara dair araştırmalar da incelendiğinde kick boks, muay thai, karate ve taekwondo’nun da bokstan geri kalmadığı söylenebilir. Üç dünya şampiyonasının izlendiği bir araştırmada 2837 karate maçında gerçekleşen 891 yaralanmanın belgelendiğini görmekteyiz. Kick boks ve muay thai’de ise bu oran 1000 müsabaka da 110 yaralanma şeklindedir. Ancak burada dikkat çeken %17 oranında kafa içi yaralanmasının tespit edilmesidir. Taekwondoya dair dokuz yıllık geçmişe dönük yaralanma vakaları incelendiğinde, meydana gelen yaralanmaların %40’ı basit olarak nitelendirilmiştir. Geriye kalan %60 oranı ise ciddi yaralanmaları ifade etmektedir.⁸⁰ Bu ve benzeri araştırmalar dövüş sporlarının yaralanma, kalıcı hasar alma ve ölme riski gerçeğini gözler önüne sermektedir.

Bir sporcunun bu söz konusu durumların yaşanma ihtimalinin yüksek olduğunu bilerek müsabakaya katılması canını tehlikeye atması ve başka bir cana kastetmesi olarak değerlendirilebilir. Her iki durum da günümüz hukuk sistemleri izin verse dahi İslam açısından kesinlikle yasaklanmıştır. **“Kendinizi öldürmeyin/Canınıza kıymayın!”**⁸¹ ayetinden de anlaşılacağı üzere bir insanın canına kıyması yasaklanmış bir

---

⁷⁸Şentürk, Derya, Spor ve Tıp, Duplicate Matbaa, İstanbul 2014, s.321.

⁷⁹Subdural: Çoğunlukla kafa travması sonucu dura mater (beyin ve omuriliği örten en dıştaki zar) ve araknoid mater (beyni örten örümceksi zar) arasında oluşan kanama, bkz. Türk Dil Kurumu Tıp Terimleri Kılavuzu, <https://sozluk.gov.tr/>, (29.10.2019).

⁸⁰Şentürk, Derya, 2014, s.324–325.

⁸¹Nisa Sûresi, 4/29.

fiildir. Müsabakaya katılan her sporcunun niyeti ölmek olmasa da, bu ihtimali göze alarak müsabakaya katılması intihara niyetlenmesi ile eşdeğerdir. İslam, cana kıymamanın yanı sıra bu riski bulunduran her durumdan da kaçınmayı emretmektedir. **“Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın.”**⁸² ayet-i kerimesi ile Amr b. As (r.a)’ın anlattığı şu olay bu konuya delildir. *“Zâtü’s-Selâsil Gazvesi’nde iken soğuk bir gecede ihtilâm (cünüp) oldum. Gusül abdesti alırsam hastalanıp öleceğimden endişelenip teyemmüm ettim ve arkadaşlarıma o halde sabah namazını kıldırırım. (Gazveden dönünce) bu durumu Resûlullah’a (sav)haber verdiler. Resûlullah (sav), “Amr, sen ashâbına cünüp olarak namaz mı kıldırırın?” diye sordu. Neden yıkanmadığımı Hz. Peygamber’e anlattım ve Allah’ın, “Kendi kendinizi öldürmeyin; şüphesiz ki Allah size karşı çok merhametlidir.” ayetini işittiğimi söyledim. Bunun üzerine Resûlullah (sav) gülümsedi ve hiçbir şey demedi.”*⁸³ Allah Resûlü (sav), Amr b. As’ın canından endişe ederek yaptığı bu uygulamaya itiraz etmemiş veya eleştirmemiştir. Ayrıca bir gün bir adam Hz. Peygamber’e gelerek *“Ya Resûlullah! Malımı zorla elimden almak isteyen birine karşı ne yapmalıyım?”* diye sorar.

Resûlullah: *“Ona Allah’ı hatırlat!”*

Adam: *“Ya buna aldırış etmezse?”*

Resûlullah: *“Yakınında ki Müslümanlardan yardım iste!”*

Adam: *“Peki, çevremde o esnada kimse yoksa?”*

Resûlullah : *“Ona karşı yetkililerden yardım iste!”*

Adam: *“Peki yetkililerinde yardım imkânı yoksa?”*

Resûlullah: *“O zaman malını korumak için mücadele et; ya ahiret şehidi olursun ya da malını kurtarmış olursun!”*⁸⁴ diye cevap vermiştir. Bu diyalog bizlere; böyle zaruri durumlarda dahi kişinin canını tehlikeye atmasından evvel mümkün olan bütün diğer yollara başvurmasının, eğer sonuç alınamaz ise bir mücadeleye girmesinin gerekliliğini göstermektedir. Yani insanın canına kıyması bir tarafa, başka ihtimaller varken riske atması bile yasaklanmıştır. Bundan dolayı kişinin sırf basit bir unvan veya para için böyle bir ihtimali alarak müsabakaya katılması düşünülemez.

Kişinin canını tehlikeye atmasının yanı sıra üzerinde durulabilecek bir diğer husus, karşısında bulunan rakibinin canına kastetmesidir. Müsabık pozisyonundaki

⁸²Bakara Sûresi, 2/195.

⁸³Ebû Dâvûd, Tahâret, 124; İbn Hanbel, IV, 204.

⁸⁴Nesai, Muharebe, 21.

tarafların her biri, niyetleri rakibini öldürmek olmasa da ölüme yol açabilecek vuruşları gerçekleştirmektedirler. Bilindiği üzere, İslam dininde bir insanı öldürmek ayet ve hadis ile kesinlik kazanmış bir yasaktır. Allah (c.c) Kur'an-ı Kerim'de; **“Haklı bir sebep olmadıkça, Allah'ın, öldürülmesinin haram kıldığı cana kıymayın.”**⁸⁵, **“Hata dışında (kasten)bir mü'minin bir mü'mini öldürmesi olacak şey değildir.”**⁸⁶, **“Kim bir mü'mini kasten öldürürse, cezası, içinde ebedi kalacağı cehennemdir.”**⁸⁷, **“... Kim, bir insanı bir can karşılığı veya yeryüzünde bozgunculuk çıkarmak karşılığı olmaksızın öldürürse, o sanki bütün insanları öldürmüştür. Her kim de birini (hayatını kurtararak) yaşatırsa, sanki bütün insanları kurtarmıştır.”**⁸⁸ buyurarak, mü'min veya masum bir kişinin öldürülmesini yasaklamıştır. Allah Resûlü de (sav) bu konuyu hadis-i şeriflerinde net bir şekilde açıklamış ve insan canının dokunulmaz olduğunu belirtmiştir. **“... Her Müslüman'ın başka bir Müslüman'a kanı, malı ve ırzı (şeref ve namusu) haramdır.”**⁸⁹, **“Helak edici yedi şeyden kaçınınız! ... Allah'a şirk koşmak, sihir yapmak, hukukun gerektirdiği dışından Allah'ın (zarar vermeyi) yasakladığı bir cana kıymak, faiz yemek, yetim malı yemek, (düşman ile karşılaşınca) savaştan kaçmak, zinadan uzak duran ve hiçbir şeyden haberi olmayan mümin kadınlara zina iftirasında bulunmak.”**⁹⁰ Görüldüğü üzere Allah Resûlü (sav) İslam Hukuku'nun belirlediği kurallar dışında bir cana kıymayı helak edici bir günah olarak beyan etmektedir. Daha önce de belirttiğimiz gibi; dövüş sporlarının müsabakalarında amaç rakibi öldürmek olmasa da, öldürücü denilen darbelerin kullanıldığı branşlarda bu neticeye rastlanabilmektedir. Korumalıkların giyildiği veya hafif vuruşların yapıldığı branşların da olması ya da sporcuların pes etmesi, hakemlerin ve antrenörlerin maçı bitirmesi, sağlık görevlilerinin erken müdahalesi gibi sebepler ölüm vakalarının yaşandığı müsabakaların sayısını azaltsa da ortadan kaldırmamaktadır. Dövüş sporlarının üst düzey müsabakalarına katılan sporcuların rızaları olsun veya olmasın, yaralanma, kalıcı hasar ve ölüm tehlikesi ile karşı karşıya kaldıkları bir gerçektir ve bu vakaları göze almak ve sebep olmak belirttiğimiz gibi İslam dininde yasaklanmıştır. Bundan dolayı dövüş sporlarının içinde sert veya ölümcül derece de vuruş bulunduran

---

⁸⁵İsrâ, 17/33.

⁸⁶Nisa, 4/92.

⁸⁷Nisa, 4/93.

⁸⁸Mâide, 5/32.

⁸⁹Müslim, Birr, 32.

⁹⁰Buhâri, Vesayâ, 23.

türleri haklı olarak caiz görülmemektedir. Burada dövüş sporlarının bazı türleri ve üst düzey müsabakaları diye bir ayırmadan bahsetmemizin sebebi; sert ve ölümcül vuruşların, dövüş sporları müsabakalarının tamamında serbest olmayışı ve yumruk veya ayak darbelerini bulundurmeyen güreş, eskrim gibi türlerin bulunmasıdır. Örnek olarak yedi farklı branşı bulunan kick boks sporundan bahsedebiliriz. Bu yedi branş içerisinde, en sert olarak bilineni ‘K1 Rules’dir. K1 müsabakalarında diğer kick boks branşlarına nazaran daha az korumalık, daha fazla teknik serbestliği ve daha fazla vuruş bölgesi olmasının yanı sıra sertlik sınırlaması bulunmamaktadır.⁹¹ Kick boksun bir diğer branşı olan ‘Point Fighting’ ise; kask, dişlik, göğüs koruyucusu (bayanlar), eldiven, kogi (etek altı koruyucusu), kaval kemiği koruması ve ayak botu olmak üzere altı adet korumalık kullanılarak sert vuruşun yasak olduğu, kontrollü ve hafif temaslarla puan almayı amaçlayan müsabakalar şeklinde gerçekleştirilmektedir.⁹² Tanımından da anlaşılacağı üzere bu karşılaşmalarda sert vuruşun yasak ve amacın sadece temas ile puan almak olmasından dolayı yaralanma, kalıcı hasar ve ölüm normal şartlarda bulunmamaktadır. Bu sebepten, kick boksun K1 branşı ile point fighting branşını, taşıdıkları risk yönünden aynı kategoride değerlendirmemek gerekir. Ya da güreşte yumruk veya tekme bulunmamasına karşılık, “tırpan” veya “künde” denilen, rakibin sırtı yere gelecek şekilde risk taşıyan devirme teknikleri bulunsa dahi, müsabakalar minder ve benzeri yumuşak zeminler üzerinde yapıldığından dile getirdiğimiz olumsuz vakaların gerçekleşme ihtimali yok denilecek kadar az seviyededir. Bu sebepten bu ve benzeri dövüş sporu branşları veya alt kategorileri bu başlığın kapsamından ayrı tutulmalıdır. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, en zararsız spor çeşidi bile dışarı ortamlarda eğitimsiz ve bilinçsiz şekilde yapıldığında tehlike arz etmektedir. Mesela; eğitimini almayan bir kişinin bilinçsizce at biniciliği yapması, o kişinin attan düşerek yaralanması, kalıcı hasar alması veya ölmesi ihtimalini ortaya çıkaracağı muhakkaktır. Bundan dolayı başta dövüş sporları olmak üzere hiçbir spor branşı, eğitimsiz bir şekilde, müsait olmayan ortamlarda gerçekleştirilmemelidir.

---

⁹¹“**K1 Rules**”, Branşlar, Türkiye Kick Boks Federasyonu, <https://kickboks.gov.tr/kategori/5-brans-listesi.html>, (20.09.2019).

⁹²“**Point Fighting**”, Branşlar, Türkiye Kick Boks Federasyonu, <https://kickboks.gov.tr/kategori/5-brans-listesi.html>, (20.09.2019).

2.3.3. Olumsuz Psikolojik Etkileri

İnsanın günlük hayat içerisinde karşılaştığı her vaka, o kişi üzerinde olumlu veya olumsuz psikolojik etki bırakabilir. Bu etkiler kişilerde kimi zaman anlık diye tarif edilen kısa süreli, kimi zaman da uzun süre devamlılık gösteren üzüntü, kendini toplumdan soyutlama, merak, şiddet vs değişik duygulara sebep olabilmektedir. Hatta bazı kişiler üzerinde kalıcı etkiler de meydana gelebilmektedir.

Sporun doğası gereği, insanların karakter gelişimine, sosyalleşmesine ve olumsuz davranışlardan uzaklaşmasına imkân sağlaması gerekirken, şiddet olayları da toplumsal yaşamda maalesef en çok spor alanlarında gözlenmektedir.⁹³ Bunun sebebi bazı insanların içgüdüsel olarak sergilediği sertlik, kan akıtma, can yakma, adrenalin vb duygularının rekabet ortamında had safhaya çıkması denilebilir. Bu duygular saha dışı denilen spor kaynaklı olayların temelini oluşturduğu gibi içeriği şiddet olan sporların da popüler hale gelmesine ve yaygınlaşmasına sebep teşkil etmektedir. Örneğin; boğa güreşleri, boks, thai boks (muay thai), pankreas güreşleri gibi spor dalları ve gösterilerin yoğun ilgi görmesinin temelinde insanların bu içgüdüsel duyguları ve bu duyguları tatmin etme istekleri yatmaktadır.⁹⁴

İnsanın spor sayesinde zihin ve beden bakımından rakiplerini yenerek bir duygu yönünden tatmine kavuştuğu söylenebilir. Fakat bazı araştırmacılar tarafından sporun kısmen bireylerin saldırganlık arzularını önlemesinin aksine arttırdığı düşüncesi de savunulmaktadır.⁹⁵ Her ne kadar, eğitimleri esnasında bu durumun aksi yönünde öğretiler barındırsalar da bireysel olarak yapılan ve rakiple doğrudan teması gerektiren spor çeşitlerinden birinin eğitimini alan veya müsabakalarına katılan kişilerin bazılarında içgüdüsel olarak şiddete meyletmeleri gözlemlenebiliyor. Nitekim yapılan bir araştırmada daha sık kavgaya karışma oranı sporcularda %26, sporcu olmayan yaşlılarında %12 şeklinde tespit edilmiştir.⁹⁶ Bu oranlarda bireysel ve takım sporları ayrımı olmaksızın sadece sporcu olan ve sporcu olmayan kişilerin kıyaslaması belirtilmektedir. Bu ayrım dikkate alındığında bireysel spor yapan oyuncuların yıkıcı

---

⁹³Kılıç, Metin, 'Sosyolojik Açıdan Sporda Şiddet Olgusu: Bütüncül Bir Bakış', Muhakeme Dergisi, Haziran, 2019, c.2, sy.1, s.83.

⁹⁴Daryal, 2017, s.177-234.

⁹⁵Tutkun, Erkut, vd. "Takım Sporları Ve Bireysel Sporlar Yapan Sporcuların Saldırganlık Düzeylerinin Değerlendirilmesi", Spor Ve Performans Araştırmaları Dergisi, Samsun 2010, sy.1, c.1, s.25.

⁹⁶Şentürk, 2014, s.321.

saldırganlık puanlarının, takım sporu yapan oyuncuların istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonuç özellikle rakiple doğrudan teması gerektiren bireysel sporların, yıkıcı saldırganlıktaki artışa etkisi olduğunu göstermektedir.⁹⁷ Bahsettiğimiz bu araştırma da ortaya koyuyor ki, saldırganlık olgusunun varlığı veya fazlalığına dövüş sporcularında rastlanmaktadır fakat sadece dövüş sporlarını yapan kişilerde baş gösterdiğini söylemek mümkün değildir. Çünkü takım oyunu sporcularında da saldırganlık olgusunun arttığı gözlemlenmekte olup ancak doğrudan temas gerektiren bireysel sporlar ile ilgilenen kişilerde bu oran biraz daha fazla üst seviyelere çıkmaktadır. Yani herhangi bir spor ile meşgul olmayan kişilerde saldırgan tavırlar hiç yoktur demek yanlış olacağı gibi, dövüş sporları gibi rakibe doğrudan temas ile yapılan sporlar ile ilgilenen kişilerin istisnasız hepsi saldırgan bir yapıya bürünüyor demek de yanlış olacaktır. Bu durum çoğu insanda bulunan saldırganlık duygusunun, savunma ve dövüş sporlarının eğitimi alması ile kazandığı özgüvene binaen bazı kişilerde biraz daha gün yüzüne çıkması olarak ifade edilebilir.

Eğer saldırganlık, sert ve kaba mizaçlılık gibi özellikler dövüş sporlarının eğitiminin doğal ve kesin bir sonucu olarak eğitimi alan kişilerin istisnasız tamamında gözlemlense idi, o zaman sedd-i zerâi' (harama, kötü ve zararlı bir sonuca vasıta olan davranışların yasaklanması, kötülüğe giden yolların kapatılması⁹⁸) gereği kişilerin bu tür sporlardan uzak durması gerektiği söylenebilirdi. Ancak belirttiğimiz gibi bu tür davranışlar dövüş sporları ile ilgilenen herkeste olmayıp sadece bazı sporcularda gözlemlenmektedir. Dövüş sporlarının amacı gündelik hayatta saldırgan, sert ve kaba kişiler yetiştirmek olmadığı gibi hangi kişinin eğitimlerin ardından bu tür olumsuz davranışlar sergileyip sergilemeyeceği de bilinemez. Mesela Wushu Kung Fu eğitimine başlayan on sporcudan bir kısmının psikolojik ve karakteristik olarak olumsuz etkilenme ihtimali olduğu gibi hiçbir tanesinin de etkilenmemeye ihtimali bulunmaktadır. İslam hukukçuları da böyle mevzuları yani kötülüğe götürmesi şüpheli veya nadir olan davranışları aslî hükmü üzerine bırakmayı tercih etmişlerdir. Mesela; üzüm satmak caizdir. Satılan üzümü satın alan kişinin onu şarap imalâtında kullanma ihtimali de vardır. Fakat bu ihtimale binaen üzüm satmak haramdır denilemez. Ancak direk şarap imalâthesine üzüm satmak konusunda sedd-i zerâi' devreye girer ve kişiyi o işten men eder. Bu örnekten yola çıkarak dövüş sporları ile müteallik olan kişilerden

⁹⁷Tutkun, Erku, vd. 2010, s.25; Şentürk, 2017, s.26.

⁹⁸“Sedd-i Zerâi'”, İlmihal, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, , Ankara 2006, c.1, s.154.

bazılarının saldırganlık, kabalık gibi içgüdüsünün dışı yansıma ihtimali var diye bu ihtimale binaen topyekûn bir şekilde dövüş sporlarının caiz olmadığı hükmüne varmak doğru olmaz. Ancak bir kişi, eğitiminin ardından saldırganlık vb. özelliğinin artması ihtimalini kendinde görüyorsa o kişiye bu tür sporlardan uzak durması öğütlenebilir. Çünkü İslam çirkin görülen fillerde bulunmamayı⁹⁹, kaba ve katı yürekli olmamayı¹⁰⁰, sert ve nezaket dışı davranmamayı¹⁰¹, zarar vermemeyi ve güçlük çıkarmamayı¹⁰², aksine merhamet ve şefkat sahibi,¹⁰³ kibar ve nazik davranan,¹⁰⁴ rıfk (yumuşak huyluluk ve nezaket) ile donanan bir kişi olmayı¹⁰⁵ istemektedir. Bu sebepten bir müslüman, kendisini belirtilen bu vasıfların olumsuzlarından uzak tutacak, olumlularını ise kazanmasını ve geliştirmesini sağlayacak ortam ve fillerde bulunmalıdır.

Kısacası; dövüş sporlarının insanları psikolojik ve karakteristik olarak olumsuz etkilediği şeklinde ki görüş, bazı gözlem ve deneylerle desteklense de kesinlik arz eden bir durum değildir. Araştırmalardan da anlaşılacağı üzere düşük orandaki kişiyi içine alan ve ihtimale dayalı bir neticedir. Bundan dolayı, bu madde dövüş sporlarının caiz olmadığına dair gerekçe olarak kabul edilebilir fakat yeterli bir gerekçe değildir. Çünkü çalışmamızın ileriki kısmında da bahsedeceğimiz üzere olumlu psikolojik etkilerinin daha fazla olduğu belirtilmektedir.

Şu ana kadar belirttiğimiz bu üç madde dövüş sporları denilince akla ilk gelen ve fetvalarda belirtilen ana maddeleri oluşturmaktadır. Ancak bu maddelere ek olarak dövüş sporlarının olumsuz yanını teşkil eden fakat pek bilinmeyen ya da yer verilmeyen başka unsurlar da bulunmaktadır. Bu tür sporlara dair görüş bildirilirken gerek eğitim gerekse müsabaka kısımlarında yer alan, aşağıda açıklamasını yapacağımız şu maddelerin de göz önüne alınması önem arz etmektedir.

2.3.4. İnsanın İzzet ve Onurunun Zedelenmesi

Birbirlerini belki de daha önce hiç görmemiş ve sonrasında da görmeyecek olan, aralarında hiçbir olumsuz konuşma ve hareketin gerçekleşmediği iki kişinin bir alan içerisinde veya üzerinde sert şekilde bir mücadeleye tutuşmaları bazı insanlar tarafından

---

⁹⁹Tirmizî, Birr, 48.

¹⁰⁰Ali İmran Suresi, 3/159.

¹⁰¹Müslim, Birr, 77.

¹⁰²Ebû Dâvûd, Kadâ, 31.

¹⁰³Fetih Suresi, 48/29.

¹⁰⁴Buhari, Edep, 38.

¹⁰⁵Müslim, Birr, 77.

anlamsız, boş ve saçma olarak karşılanmaktadır. Bu gayet doğal bir durumdur. Bir kişinin, kendisini böyle tehlikeli bir durumun içine sokmasını anlamak için o kişinin ruh halini anlamak gerekir. Kimileri bu ruh halini anlayamadığından, seyir olarak bu tür sporlar ve müsabakalar hiç ilgisini çekmezken, kimileri de saldırganlık ve vahşet gibi duygularını tatmin etmek için ilgi duymaktadırlar. Bu tür spor müsabakalarını insancıl bulmayan kişilerin söylem ve eylemlerinin var olması ile birlikte, birçok farklı sebepten dolayı bu sporlara rağbet gösterenlerin sayısı daha fazla bir oranı teşkil etmektedir. İki kişinin ödül, unvan veya eğlence için birbirlerine zarar vermeleri büyük bir kitle tarafından yoğun şekilde takip edilmektedir. Nitekim bu yoğun ilgiden dolayı resmi veya gayri resmi birçok organizasyonlar tertiplenmektedir. Hangi sebepten olursa olsun, netice olarak iki kişi birbirine hırslı bir şekilde saldırmakta ve bir taraf kimi zaman hafif kimi zaman da ağır şekilde yaralanmış ve zedelenmiş olarak mağlup olmaktadır. Bu tür sporların mağlubiyetini diğer sporların mağlubiyeti ile bir tutmamak gerekir. Çünkü burada feci biçimde darp edilme durumu söz konusudur ve bu durum bir insanın şerefının, gururunun, izzet ve onurunun çiğnenmesidir. Kişinin bunu göze alması veya aldırış etmemesi bir anlam ifade etmez. Çünkü insan, varlık olarak bu özellikleri ile yaratılmış ve saygınlığı İslam tarafından belirtilmiştir. “İzzet” kelimesinin sözlükte “güçlü ve üstün olmak, galip gelmek, saygın olmak” gibi manaları belirtilmektedir. Bu anlamları yanında izzet, bir kimsenin başkaları karşısında bedensel, psikolojik, ekonomik, sosyal statü vb. yönlerden güçlü, etkin ve saygın olması, baskı altına alınamaz bir konumda bulunması durumunu da ifade eder ve “acizlik, alçaklık” manasındaki zilletin karşıtı olarak kullanılır.¹⁰⁶ “Onur” kelimesi ise lügatlerde her biri kendisinde bulunan insana değer katan haysiyet, şeref, izzet-i nefis, itibar, ırz, namus, övgü, kıymet gibi çok önemli sözcüklerle karşılanır.¹⁰⁷ “*And olsun ki biz Âdemoğlunu (insanı) kerem sahibi kıldık.*”¹⁰⁸ şeklinde ki ayet bu hususa dikkat çekmektedir. Burada ki ‘kerem’ kavramı, İslamî literatürde hem Allah’ın (c.c) insanlara izzet, şan, şeref, soyluluk, üstünlük gibi manevi meziyetler bahşetmesini hem de mal mülk vermesini yani buna layık görülmesini ifade etmektedir. Böylece ayet, insanı dünyada Allah’ın

¹⁰⁶Çağrı, Mustafa, “İzzet”, TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul 2001, c.23, s.555.

¹⁰⁷Küçük, Raşit, “Hz. Peygamber’in Örneğinde İnsan Onuru”, Hz. Peygamber ve İnsan Onuru, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2013, s.21.

¹⁰⁸İsrâ Suresi, 17/70.

(cc) lütfuna en çok mazhar olmuş, en seçkin, en değerli varlık olarak göstermektedir.¹⁰⁹ İnsan, varlık olarak Allah'ın (cc) varlığının, kuvvet ve kudretinin bir delili olmasının yanı sıra kendisine onur, gurur, izzet, şeref gibi hissiyatlar verilmiş ve bu şekilde muameleye tabi tutulması istenilmiştir. Bundan dolayı Mümin, hem kendisinin hemde müslüman kardeşinin saygınlığını ve şerefini korumakla memur olduğu gibi,¹¹⁰ diğer insanların bu çerçevede muamele görmeyi hak ettiğini bilmelidir. Resûlullah'ın (sav) yanından geçen bir cenaze esnasında ayağa kalkması karşısında “o (ölen) bir Yahudi” demelerine karşılık “o da bir can (insan) değil mi?” buyurması insan varlığının değerini göstermektedir.¹¹¹

Dövüş sporlarının müsabakalarında yenilen sporcunun taraftarları dahi ezilmişlik psikolojisine kapılarak, bu durumlarını onu kırıcı olarak kabul ederken, bizzat müsabakanın içerisinde yer alan kişinin bu duygulardan münezze olmaları düşünülemez. Yenilen sporcu insanlar içerisinde bir ezilmişlik psikolojisine bürüneceği gibi, aynı duruma tekrar düşmemek için bir sonraki müsabakasında, hem kendisi hem de rakibi için daha tehlikeli tavırlar sergileyecektir. Bir insanın gerek tehada gerekse insanlar önünde dövülmesi, hangi maksat ile olursa olsun onun kırıcı bir davranıştır. Ayrıca yukarıda belirttiğimiz üzere insanın varlık olarak hak ettiği saygının, onurun, izzet ve şerefin zedelenmesini ortaya çıkarmaktadır. Kimi zaman insanların eğlence ihtiyaçları doğrultusunda gerçekleştirilen müsabakaların organizasyonu asla kabul edilebilecek bir durum değildir. Düşünün ki; bir insan topluluğu içerisinde iki insan dövüştürülerek bir eğlence veya yarışma hedefleniyor. Hayvanların dahi bu şekilde dövüştürülmesini yasaklayan¹¹² İslam'ın insan onuru ile bağdaşmayan bu hususu kabul etmesi beklenemez.

2.3.5. Müsabaka Koşul ve Ortamları

İslam, bir işin gayesi kadar, o işin gerçekleştirildiği yer ve koşullara da önem verir. Buna binaen caiz olan herhangi bir eğitim, eğlence veya yarışma gerçekleştirilirken İslam'ın emir ve yasakları ile ters düşmemesi gerekmektedir. Günümüzde birçok alanda bu konuya dikkat edilmediği gibi spor alanında da aynı

---

¹⁰⁹Karaman, Hayrettin, vd. Kur'an Yolu Türkçe Meâl Ve Tefsir, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2014, c.3, 503.

¹¹⁰Ebu Dâvûd, Edep, 36.

¹¹¹Müslim, Cenâiz, 81; Buhari, Cenâiz, 49.

¹¹²Tirmizî, Cihad, 30; Ebu Dâvûd, Cihad, 51.

durum söz konusudur. Gerek giyim kuşam, gerekse de ortam koşulları olarak fazlasıyla yanlışa düşülmektedir.

Dövüş sporlarının bazı çeşitlerinde, kişinin sadece bedenini kullandığını göstermek, rakibe avantaj veya kendisine engel oluşturmaması gibi sebeplerden az ve kısa kıyafetler tercih edilmektedir. Gerçekleştirilen sporun içeriği İslam'a uygun olsun veya olmasın, bu tarz kıyafetler başlı başına dinî açıdan bir eleştiriye sebep teşkil etmektedir. Sünnet olarak belirtilen güreş sporunun günümüzde ki uygulamalarında kişinin mahrem bölgelerini belli edecek düzeyde dar kıyafetler giyilmektedir. Ya da boks gibi ring müsabakalarının bazılarında sadece şort giyilmesine müsaade edilmektedir. Erkek veya kadın, bir sporcunun hemcinslerin arasında dahi giyilmesi uygun olmayan bu tür kıyafetler ile karma ortamlarda ve seyirci toplulukları önünde sportif faaliyetlerde bulunmaları, İslam'ın genel setr-i avret öğretileri ile uyuşmamaktadır. Bundan dolayı herhangi bir spor çeşidinin bu şekilde icra edilmesi İslamî açıdan uygun değildir. Giyilen kıyafetler İslamın kıyafet kurallarına uygun olsa dahi karma ortamlar veya kadınların erkeklerin önünde sportif faaliyetler gerçekleştirmeleri İslami açıdan bir başka kural ihlali demektir. Kadınlardan, dikkatleri çekmek amacıyla topuklarını yere vurarak yürümemeleri dahi istenirken¹¹³ ergenlik çağını aşmış bir kadının sportif yeteneği üzerinden seyircilerin dikkatini çekmeye çalışması doğru değildir. Bu konuya dair İslamî hükümler herkes tarafından bilinir olduğundan ayet ve hadisleri belirtip açıklamasına girmeye gerek yoktur.

Bu başlığa dair belirtilebilecek bir diğer husus, sporun bütün çeşitleriyle de alakadar olan, seyircilerin oluşturduğu tavır ve tutumlardır. Spor sektörünün en önemli sermayesini seyirci kitlesi oluşturmaktadır. Seyircileri müsabaka ortamlarına çeken unsurlar arasında topluca yaşanan adrenalin, coşku ve organize hareket etmenin verdiği haz yer almaktadır. Burada sorun teşkil eden nokta, coşku ve sevinç gösterileri babında gerçekleştirilen, dans, tribün şov ve tezahüratlar esnasında ahlak ve mahremiyet olgusunun çiğnenmesidir.

Belirtilen bu maddelere ek olarak; boks, kick boks, muay thai gibi ring içerisinde yapılan müsabakaların özel turnuvalarında raunt aralarında elinde kaçınıcı raunt olduğunu gösteren bir tabela ile yarı çıplak bir bayanın belli endam ile yürümek üzere görevlendirilmesi maalesef yaygın bir uygulamadır. Bunun tek açıklaması “insanların

---

¹¹³Nur Sûresi, 24/31.

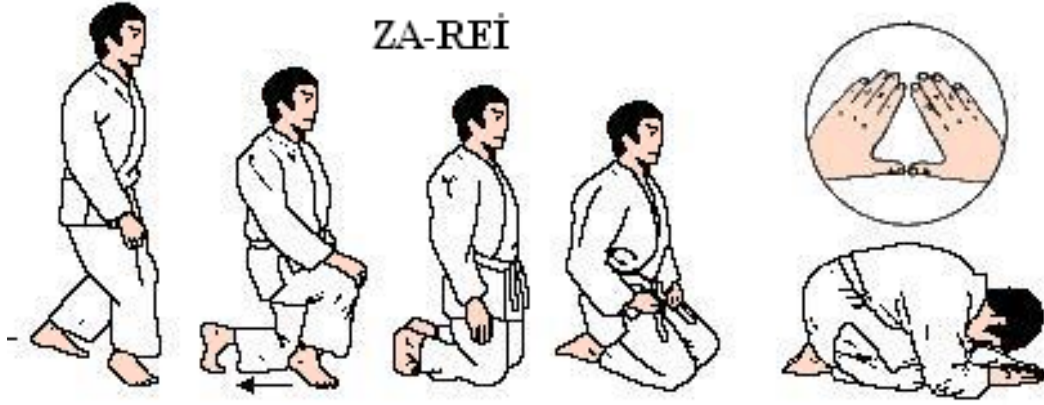
saldırganlık duyguları yanında şehvet duygularını da kullanıp daha fazla para ve taraftar kazanmak” şeklinde olabilir.

2.3.6. Başka İnançlara Ait Sembol, Ayinsel Dans ve Müzik Barındırmaları

Dövüş sporlarının “uzak doğu sporları” veya “Asya dövüş sanatları” şeklinde de isimlendirildiğini belirtmiştik. Bunun sebebi birçoğunun menşeinin uzak doğu ülkeleri olmasıdır. Uzakdoğu denilince iki temel din akla gelmektedir. Bunlardan biri, kadim Çin dinleri olan Taoizm ve Konfüçyanizm’dir. Diğeri ise özellikle Çin vasıtasıyla başta Japonya olmak üzere çevresindeki diğer ülkelerde yaygınlaşmış olan Budizm’dir. Uzakdoğu’da savunma sanatını öğrenen “savaşçı” sınıfına mensup kimseler, ancak belli bir “liyakat” derecesine ulaştıklarında bir üst mertebeye geçme imkânına kavuşmakta idiler. Burada “liyakat” kavramı merkezi bir öneme sahiptir. Zira liyakat, sadece maddi “yetenekle” değil, aynı zamanda o maddi yeteneği kontrol edecek ve yönlendirecek olan “manevi erdeme” de sahip olmakla elde edilen bir durumdur. Bu nedenle, Uzakdoğu savunma sporları, giyilen elbiseden kullanılan malzemelere ve hareketlerin tasnifinden uygulanmasına kadar tam bir “manevi eğitim” olarak telakki edilmektedir.¹¹⁴ Bu eğitimler doğal olarak sporu geliştiren kişilerin ve manevi eğitimi gerçekleştiren din adamlarının dini inanç ve hassasiyetleri etrafında şekillenmiştir. Bu sebepten birçok uzak doğu kökenli savunma ve dövüş sporu, işin teknik kısmı haricinde, eğitim veya müsabakanın öncesi ve sonrasında Taoizm, Konfüçyanizm ve Budizm inançlarına ait bazı hareketleri barındırmaktadır. Bu sembolik hareketler bir branş içerisinde öğretici ya da öğrencinin kendi inanç düşüncesi ile farklılıklar gösterse de temel olarak ekseriyeti belirtilen uzak doğu inançlarının izlerini taşımaktadır. Mesela; bazı branşların eğitimlerinde öğreticiye veya müsabakalarında rakibe, hakeme ve seyirciye secde benzeri bir hareket ile kendilerine saygı duyulduğu gösterilmeye çalışılmaktadır. Bu hareket, dövüş sporlarının birçoğunun anavatanı olan uzak doğu ülkelerinde ki Budistlerin Buda’yı tazim etmek için kullandıkları harekettir.¹¹⁵ Za-Rei adı verilen bu selamlama ve saygı hareketi, Budizm dinine ait olmasının yanında, bir insana veya insan topluluğuna secde ediliyor izlenimini oluşturduğu için kesinlikle kabul edilemeyecek bir harekettir.

¹¹⁴Taşpınar, İsmail, “Uzakdoğu Sporlarında Dini Sembolizm”, TDV-İstanbul Müftülüğü Din ve Hayat Dergisi, İstanbul 2012. sy.17, s.53.

¹¹⁵Gülümseyen, Ahmet, “Sporcularımız Hangi Dini Ritüelin Kurbanı”, Yeni Akit Gazetesi, (09.02.2018).

Şekil 2.1. Za-Rei adı verilen selamlama şeklinin yapılış aşamaları ve ellerin en son pozisyonu.¹¹⁶

Bir başka selamlaşma şekli, yumruk halindeki sağ elin, sol elin avucu içerisine yerleştirilmesi ile gerçekleştirilir. Bu selamlaşma modeli ‘demirden elin içerisinde yumuşak kalbin varlığını’ sembolize etmektedir. Avuç içerisindeki sıkılı yumruk, pozitif güçleri; avuç ise negatif güçleri temsil etmektedirler. Diz çökerek yapılan selamlaşmanın da özel bir sembolizmi vardır. Buna göre; derse başlarken ya da mücadelenin başlangıcında ve sonunda diz çökerek yapılan selamlaşma, sporcu belli bir müddet zihnen yoğunlaştıktan sonra gerçekleştirilir. Buna, “kalbin sükûnu” anlamına gelen “tinh tam” adı verilir. Dersin sonunda selamlaşmayı yapan kişi, dersin manevi atmosferinden çıkmış kabul edilir ve normal hayata döner. Diz çökerek yapılan selamlamanın bir diğer anlamı ise “geçmiş ataların ruhlarına ve hatıralarına saygı”dır.¹¹⁷ İlk bakışta mana olarak herhangi bir inanç sistemine ait görünmeyip saygı dâhilinde yapılan bazı hareketler olarak değerlendirilebilirler. Fakat bu ve benzeri birçok hareket, dini ayinlerde ki öğretilerin, savaşçı eğitimlerinde tekniğin yanında manevi eğitim amacıyla kullanılması ile birlikte bu alana kaymasının tezahürüdür. Selamlaşmanın diğer manası olarak belirttiğimiz “ataların ruhlarına ve hatıralarına saygı” kısmı Konfüçyanizm dinine ait bir inanış şeklidir. Çünkü Konfüçyanizmde ataların ruhları kutsaldır ve ruhların tazim edildikleri ayinler gerçekleştirilmektedir. Çin’de, her devrin dini özelliği haline gelen atalara tapınma, onlara teşekkür, saygı ve bağlılığın

¹¹⁶http://www.tafadycursos.com/load/judo/informacion/como_saludar_en_judo/203-1-0-1215, (15.11.2019)

¹¹⁷Taşpınar, 2012, s.53.

ifadesidir.¹¹⁸ Bu inanç şekli, mensuplarının hayatlarına dair her alanda olduğu gibi spor alanında da kendine yer bulmuştur.

Dikkat edilmesi gereken bir başka unsur, eğitim veya müsabakalar esnasında giyilen kıyafetlerdir. Bazı spor branşlarının kıyafetleri başka dinlere dair semboller taşımakta hatta temsil etmektedir. Kung Fu sporunun bir çeşidi olan Shaolin Kung Fu sporunun kıyafetini bu konuya en aşikâr örnek olarak gösterebiliriz. Birkaç farklı tarzda giyilen bu kıyafet, Budist keşişlerinin giydikleri kıyafetler ile renk ve model yönünden aynı denilecek düzeyde benzerlik göstermektedir. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu durum bir tesadüf olmayıp, eski dönemlerde uzak doğu ülkelerinde savaşçı yetiştirilirken manevi eğitim için din adamlarının görevlendirilmesi ile oluşan kaynaşımdır. Aşağıdaki resim incelendiğinde bu benzerlik daha kolay anlaşılacaktır.

Şekil 2.2. A- Dini kıyafeti ile bir Budist keşiş.¹¹⁹ B¹²⁰ ve C- Shaolin Kung Fu kıyafetini giymiş olan sporcular.¹²¹

Bu örnekler, menşei uzak doğu olan sportlardan bazılarının, başta Konfüçyanizm ve Budizm olmak üzere o bölgeye ait dinlerden semboller barındırdıklarını göstermektedir. Kick Boks Milli Takım Antrenörü H. Basri Karakuş'un bir turnuva maksadıyla Tayland'a yaptığı yolculuk esnasındaki gözlemleri de bu konuyu destekler niteliktedir.

¹¹⁸Güç, Ahmet, “**Konfüçyanizm**”, Yaşayan Dünya Dinleri, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2007, s.383–399.

¹¹⁹<https://pxhere.com/tr/photo/933002>, (15.11.2019).

¹²⁰<https://www.aliexpress.com/i/32953547486.html>, (15.11.2019).

¹²¹<https://www.mctv.com.au/submitting-for-a-new-feature-film-with-a-major-kung-fu-super-star/>, (15.11.2019).

“2004 yılında Tayland’a yaptığım yolculukta birçok gözlemlerde bulunabilme fırsatını elde ettim. Bunlardan bir tanesi de bu tür sporların teknik kısımları dışında kalan konsantrasyon hareketleri, maç öncesi ve sonrası yapılan gösteriler, seremoniler, müzikler ve benzeri bölümlerinde, o bölgelerin inançlarından bazı unsurların yerleştirilmiş olduğudur. Maalesef hem ülkemizde hem de diğer müslüman toplumlarında farkında olmadan bu hataya düşülmektedir. Müslüman bir genç, spor yapacağım derken kendi inancı ile bağdaşmadığı gibi ters düşen bazı fiilleri de gerçekleştiriyor. Oysaki gerek antrenörler gerekse sporcular bu konuda iyice bilgi sahibi olmalı ve dikkatli hareket etmelidirler. Bu tür sporların teknik kısımlarına yoğunlaşmalı, diğer detayları ile alakadar olmamalıdır.”¹²²

Allah Resûlü’nün (sav), ashabında gördüğü bazı fiil ve söylemleri ‘cahiliye âdeti’ olarak belirtip düzelttiği,¹²³ Yahudi ve Hıristiyan inanç ve adetlerine ait konuları yasaklayıp aksine davranılmasını istediği¹²⁴, “*Mecusilere benzemeyin*”,¹²⁵ “*müşriklere muhalefet edin*”,¹²⁶ “*Kim bir topluluğa benzemeye çalışırsa o da onlardandır.*”¹²⁷ gibi ifadelerinin yer aldığı söz ve uygulamaları mevcuttur. Allah Resûlü (sav), bu uyarıları ile Müslümanlar ile gayri Müslimler arasında her alanda belirgin farkların olmasını ve Müslümanların kendilerine ait İslamî yaşam şekillerinin oluşmasını istemektedir. Bu sayede, kişilerin farkında olmayarak haram işlemesi ve diğer inançlara meyiletmesi gibi durumların önüne geçilip İslam’ın özünün korunması gibi birçok gaye gerçekleştirilmiş olacaktır.

2.3.7. Kadınlarda Oluşturduğu Olumsuz Etkiler

Kadının, yaratılıştaki özellikleri, anne olarak konumu, erkek karşısındaki durumu, toplum hayatında ki yeri, ailede ve toplumdaki hak ve görevleri açısından yetki ve sorumlulukları tarih boyunca çeşitli toplumlardaki inanç ve hukuk sistemlerinde, birbirlerinden farklı statülerde olduğu görülmektedir.¹²⁸ İslam da, kadına bazı konularda ayrıcalıklar tanımış, onun görev ve sorumluluklarını ayrıca belirtmiştir. Bunun sebebi, her insanın müşahede ettiği bir gerçek olan, kadının beden ve fitraten erkekten farklı olması durumudur. Bu ve benzeri konulara feminist duygularla yaklaşarak yorumlarda bulunmak ve öneriler sunmak kadın için faydadan ziyade zarar getirecektir. Bu husus, her alanda olduğu gibi spor alanında da geçerlidir. Spor, erkekler için faydalı bir ihtiyaç

¹²²Türkiye Kick Boks Milli Takım Antrenörü Hasan Basri Karakuş ile 15.09.2019 yılında yapılan yüz yüze mülakat.

¹²³Müslim, Hac, 147; Buhari, İman, 22; Müslim, Cenâiz, 29.

¹²⁴Buhari, Libas, 67; Müslim, Libas, 80.

¹²⁵Müslim, Taharet, 55.

¹²⁶Buhari, Libas, 64; Müslim, Taharet, 54.

¹²⁷Ebu Dâvud, Libas, 4.

¹²⁸Sevinç, Abdullah, Kadın İlmihali, Gonca Yayınevi, İstanbul 2006, 2. Baskı, s.39.

olduğu kadar kadınlar içinde aynı şekilde bir ihtiyaçtır. Nitekim spor yapan kadınlar ile yapmayan kadınlar arasında yapılan gözlem ve araştırmalar, pozitif veriler ortaya çıkarmıştır. Spor yapmayanlara oranla, spor yapan kadınların, özgüvenlerinin daha yüksek, duygusal olarak daha dengeli, daha kuralcı, daha disiplinli, daha uysal ve itaatkâr oldukları saptanmıştır.¹²⁹ Fakat spor konusunda erkeğin dikkat etmesi gerektiği konular olduğu gibi kadının da dikkat etmesi gereken konular vardır. Bunlardan en önemlisi; kadınların ağır sporlar ve ağır antrenmanlardan kaçınmalarının gerekliliğidir. Çünkü kadınların, gençliklerinde yaptıkları ağır sporlar, zamanla onların fizik ve estetik yönden bozulmalarına yol açmaktadır.¹³⁰ Dövüş sporlarının genel tehlikelerinin yanı sıra bu bulgu yani ağır sporların kadınlar üzerinde olumsuz etkileri olduğu, tıbbî araştırmalarla ortaya konulmuş bir hakikattir. Dövüş sporlarında beden dayanıklılık, güç ve hız kazanması için çok ciddi ağır antrenmanlar gerçekleştirilmekte ve bu ağır antrenmanlar kadınlar açısından ciddi sağlık sorunları meydana getirmektedir. Yapılan bazı araştırmalara göre, kadın sporcuların önemli bir bölümünde, ağır antrenmanlara bağlı menstrüasyon (aybaşı / adet hali) sonlanması ortaya çıkmıştır. Tıp dilinde ‘Amenore’ olarak adlandırılan bu durumun sonucunda, üreme fizyolojisini ve kemik metabolizmasını etkileyen değişiklikler meydana gelmektedir. Menstrüasyon sonlanması, düşük plazma östrojen¹³¹ düzeyi ile ilişkili olarak kemik kayıp hızını arttırmakta ve menopoza sonrası osteoporozis¹³² için önemli bir risk oluşturmaktadır. Bu durum maksimum kemik yoğunluğuna ulaşmayı engelleyerek kırık riskini arttırmaktadır.¹³³ Bu araştırmada dikkat edilmesi gereken iki husus vardır.

Birincisi; kadının üreme fizyolojisini yani doğurganlığını olumsuz etkilemesidir. Bir kadının en önemli özelliği olan doğurganlığıdır. Doğurganlık demek, insan varlığının devamı demektir. Kadın açısından fitratında var olan annelik duygusunu yaşaması demektir. Mademki dövüş ve benzeri ağır sporlar kadınlar için bu yönde bir

---

¹²⁹Bayar, Perican, “**Spor Yapan ve Yapmayan Bayanların Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması**”, Spor Bilimleri Dergisi, 2003, c.14, sy.3, s.140.

¹³⁰Bozkurt, Nebi, “**Spor**”, TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul 2009, c.37, s.419.

¹³¹**Östrojen**: Döl yatağının, döl yolunun ve fallop borularının gelişmesini hızlandıran, kadını cinsel birleşmeye ve çocuk yapmaya hazırlayan, deri ve kemik oluşumunu sağlayan, kalp, dolaşım sistemi ve damarları da koruyan bir tür hormon. Bkz: Tüm sözlükler, TDK, <https://sozluk.gov.tr/>, (17.10.2019).

¹³²**Osteoporozis**: Kemik rezorpsiyonunun yapımından (emilme/erime) fazla olması sonucu iskelette veya iskeletin bir kısmında mineral yoğunluğunun azalması, kemiklerin sünger gibi bir hâl alıp boşalması ve zayıf, kırılabilir ve kemik hacminin küçülmesiyle belirgin patolojik değişim, kemik atrofis (küçülme/zayıflama). Bkz: Tüm sözlükler, TDK, <https://sozluk.gov.tr/>, (17.10.2019).

¹³³Ersoy, Gülgün, “**Kadın Sporcularda Menstrüasyon Bozuklukları, Nedenleri Ve Yarattığı Sorunlar**”, Spor Hekimliği Dergisi, Mart 1989, c.24, sy.1, s.13–15.

tehlikeyi ortaya çıkarıyor, o zaman bu tür sporların getirilerinden hangisinin kadının doğurganlığından daha önemli olduğu savunulabilir? Şampiyon olmak, anne olmak kadar değerli değildir. Bir kadının bedenini çok iyi dövüşecek şekilde geliştirmesi, bir insanın dünyaya gelmesine vesile olup onu en iyi şekilde yetiştirmesi kadar şerefli değildir. Dövüş sporlarının hiçbir kazanımı anneliğin kazanımları kadar önemli değildir ve olamaz. Kadını değerli kılan en önemli unsurlardan bir tanesi onun annelik özelliğidir. İslam'ın da, öf bile denmesini yasaklayıp¹³⁴ cennete girmeye vesile olacak kapı¹³⁵ şeklinde tarif ederek değer kattığı annelik olgusunun yitirilmesine sebep olacak sporları caiz görmesi beklenemez.

İkincisi; ortaya çıkan bu sorunun, kemik metabolizmasını olumsuz şekilde etkileyerek bir başka soruna sebep olmasıdır. Kadının ileriki dönemlerinde daha büyük rahatsızlıklara maruz kalacak olmasına ek olarak, aktif spor döneminde kemik metabolizmasının zayıflaması doğal olarak bu tür sporların yapılmasını zorlaştıracığı gibi dayanıklılık oranını da azaltarak yüklenmelerden dolayı sakatlıkların meydana gelmesine zemin hazırlayacaktır. Bu konuya dair yapılan bir araştırma da sakatlık çeşitleri içerisinde yüklenmelerden meydana gelen sakatlık oranları erkeklerde %7,5 iken, kadınlarda %13,6 şeklinde belirlenmiştir.¹³⁶ Bu rakamlar dövüş sporları gibi ağır sporların vücut dayanıklılığı erkeklere oranla düşük olan kadınların daha fazla sakatlanma riski taşıdığı gerçeğini göstermektedir. Kadınların, var olan bu bedensel zayıflıklarının bir sağlık sorunu olacak şekilde daha da ileri seviyelere ulaşmaması için, ağır antrenman ve sporlardan uzak durmaları veya belli seviyelerde gerçekleştirmeleri gerekmektedir.

Ağır sporlar ve antrenmanların kadınların fiziksel olumsuz değişimine sebep olmasının yanında beslenme sorununu da beraberinde getirmektedir. Mukayese yöntemi ile elde edilen bazı verilere göre, yoğun ve ağır antrenmanlar gerçekleştiren kadınlar ve sporcu olmayan kadınlar üzerinde yapılan bir gözlemde, sporcu olanlarında yeme davranışı bozuklukları normallerine göre daha fazla ortaya çıktığı belirlenmiştir.¹³⁷ Kadınların fiziki görünümüne verdikleri önemden ötürü, bazen yeme ve içme sınırlaması

---

¹³⁴İsrâ Sûresi, 17/23.

¹³⁵Tirmizi, Birr, 3.

¹³⁶Durbin, F. ve H.J. Gerlach, 'Kadınlarda Spor Hastalıkları Ve Temel Sorunları', Spor Hekimliği Dergisi, Eylül 1981, c.16, sy.3, s.97.

¹³⁷Aslan, S.H. vd; 'Spor Yapan Kızlarda Yeme Tutumu', Spor Hekimliği Dergisi, Mart 1999, c.34, sy.1, s.32.

konusunda aşırıya kaçmalarına ek olarak, yaptıkları ağır antrenmanların metabolizmaları üzerinde ki olumsuz etkisinin bu bulguda ki faktörlüğü göz ardı edilmemelidir.

Bu önemli tıbbî verilerin yanında, dövüş sporlarının sert ve ağır yapısıyla kadınların kibar ve narin yapılarının bağdaşmayacağı, zamanla kadınları da bir erkek gibi cismen ve ruhen kaba ve sert hale getireceği konularına girmeye gerek dahi yoktur.

Kısacası dövüş sporları gibi mahiyeti ve antrenmanları ağır sporlar kadınlar için faydadan ziyade zarar oluşturduğu tıbben tespit edilmiş bir gerçektir. Buna mukabil dövüş sporlarının güç, sağlık, kazanma duygusu gibi bütün getirileri başka şekillerde elde edilebilir. Ama kaybedilen bedeni ve fitrî özelliğin tekrar kazanılması, duruma göre imkânsız ya da çok zordur. Bundan dolayı kadınların başta kemik metabolizmaları ve doğurganlık özellikleri olmak üzere beden yapılarını olumsuz etkileyecek ağır spor ve antrenmanlardan kaçınmaları gerekmektedir.

Bu konu başlığı çok mühim bir durumu ifade etmesine rağmen, konuya dair yeteri kadar yapılmış bir araştırmaya rastlayamadık. Böylesine önem arz eden bir konunun sağlık ve spor bilimcileri tarafından, daha detaylı bir şekilde incelenmesi, ortaya çıkan sorunların sebepleri ile birlikte tespit edilmesi ve çözüm önerilerinin ortaya konulması gerekmektedir.

2.4. Savunma ve Dövüş Sporlarının Caiz Olduğuna Dair Görüşler ve Gerekçeleri

İlk dönem İslam fihkî kaynaklarında güreş ve eskrim yani kılıç oyunu haricinde dövüş sporlarına dair özel bahisler bulmak neredeyse imkânsızdır. Bunun sebebinin o dönemde günümüzde ki spor kavramının tam manasıyla şekillenmemiş olması, her toplumda her branşın bilinmeyişi ve bilinen branşların da yapılış gayesinin farklı olmasından ötürü olduğunu belirtmiştik. Kaynaklarda genellikle müsabakanın cevazı hakkında icmâ bulunduğu, bedeni ve zihni güçlendirerek düşmana karşı hazırlıklı bulunma özellik ve amacı dikkate alınıp belli müsabakaların sünnet veya müstehap, hatta farz-ı kifâye olduğu belirtilir; naslarda olumsuz biçimde anılan veya dinin ilkeleriyle çatışan müsabakalar ise haram yahut mekruh diye nitelenir.¹³⁸ Bir müsabakanın caiz olması için gerekli şartlardan bir tanesi de, müsabakanın savaşta

---

¹³⁸Günay, Hacı Mehmet, “Müsabaka”, TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul 2006, c.32, s.63–65.

faydalı olacak bir konunun kısmi eğitimi şeklinde olması gerektiğidir.¹³⁹ Günümüzde ise dövüş sporları hakkında gerek yazılı gerekse sözlü olarak görüş bildirenler çeşitli kıyas ve değerlendirmeler ile bazı sebepler üzerine açıklama yapmaktadırlar. Ancak daha önce de belirttiğimiz üzere caiz olmayacağına dair öne sürülen görüşlerin, genellikle dövüş sporlarının müsabaka boyutuyla alakalı olduğu gibi, caiz olduğu görüşleri de genellikle dövüş sporlarının eğitim boyutuyla sınırlandırılmaktadır.

Örnek olarak aşağıdaki fetvaları gösterebiliriz.

Mısır Fetva Kurulu: Çeşitli dövüş sporlarının eziyet verici olmayan yollardan eğitim ve antrenmanlarının gerçekleştirilmesinde herhangi bir (dinî) engel bulunmamaktadır.¹⁴⁰

Yusuf el-Kardâvî: Yapabilenler için bu sporları öğrenmede yanlış bir şey yoktur. Fiziksel istismara maruz kalma korkusu taşıyan bazı insanlar için bir görev olabilir, çünkü bu sporlardan birinin ustalığı, saldırıya yanıt vermek ve saldırganın kötülüğünü önlemek için uygun bir araçtır. ‘Vacibi tamamlayan şeyde vaciptir’ kuralına binaen, kişinin kendisini savunması vaciptir. Bu da spor ile olur. Öyleyse sporda vaciptir. Ordunun içinde de belli gruplara bu tür sporların eğitiminin verilmesi bir ihtiyaçtır. Bu sporlar, ordunun ve bireylerin güçlenmesini sağlayıp, gerektiği anda doğru ve hızlı bir şekilde sorumluluklarını yerine getirmesine yardımcı olur.¹⁴¹

Hayrettin Karaman:

a) Dövüş sporlarını gerektiğinde korumak ve korunmak için öğrenmek caizdir. Hatta bazı kimseler için gerekli olabilir.¹⁴²

b) Meşru savaşta ve meşru savunmada kullanmak üzere vaktin savunma araçlarını edinmek ve dövüş tekniklerini öğrenmek caiz ve gereklidir.¹⁴³

Görüldüğü üzere bu tür sporlara cevaz verenler, bu sporların özellikle savunma ve eğitim yönüne dikkat çekmektedirler. Çalışmamızın bu bölümünde, İslam’da tavsiye edilen sporların illetlerini yani tavsiye edilmesinde ki amaçlarını da göz önünde bulundurarak, dövüş sporlarının caiz olduğuna dair öne sürülen gerekçelerden bahsedeceğiz.

¹³⁹Zuhayli, Vehbe, “Müsabaka”, İslam Fıkhı Ansiklopedisi, Trc: Efe, Ahmet vd. İstanbul, 1994, c.7, s.267.

¹⁴⁰<https://www.masrawy.com/islameyat/fatawa-other/details/2016/1/13/732568/>, (24.11.2019)

¹⁴¹<https://www.al-qaradawi.net/node/3807>, (22.11.2019)

¹⁴²“Dövüş Sporlarından Kazanılan Para Haram mıdır?”, Sorularla İslamiyet, <https://sorularlaislamiyet.com/dovus-sporlarindan-karate-boks-tekvando-gibi-kazanilan-para-haram-midir>, (24.11.2019)

¹⁴³“Yakın Dövüş Kurslarına Gitmek Caiz midir?”, Sorularla İslamiyet, <https://sorularlaislamiyet.com/yakin-dovus-kurslarina-gitmek-helal-midir>, (24.11.2019).

2.4.1. Sağlığa Katkıları

İslam'ın en önem verdiği konulardan bir tanesi de sağlıktır. Nitekim İslam'ın emir ve yasakları incelendiğinde, insanın faydasına olan şeylerin emir veya tavsiye edildiği, zararına olanlarında yasaklandığı görülecektir. Sağlık, ibadetin yerine getirilmesi için gerekli olan ana unsurlardan bir tanesi olduğundan, sağlık şartları el vermeyen kişiler bir takım ibadetlerden müstesna tutulmuştur. *“Gözü görmeyene zorlama yoktur, topala zorlama yoktur, hastaya zorlama yoktur.”*¹⁴⁴ ayeti buna örnek olarak gösterilebilir. Peygamber Efendimiz (s.a.v) de *“İki nimet vardır ki insanların çoğu onda aldanırlar; sağlık ve boş vakit!”*¹⁴⁵ buyurmakta ve sağlığın kıymetini bilmeye dikkat çekmektedir.

Sağlığın korunmasında etkin rol oynayan unsurlardan bir tanesi de spordur. Spor ve sağlık kelimeleri en çok beraber telaffuz edilen kelimelerdir. Spordan bahsedildiğinde sağlık, sağlıktan bahsedildiğinde de spor akla ilk gelen maddelerdendir.

Sporun kalp – damar hastalıkları, hipertansiyon, diyabet, iskelet sistemi, bağışıklık ve kanser gibi birçok sağlık sorununa karşı pozitif etkisi olduğu bilinmektedir.¹⁴⁶ Bütün spor çeşitlerinde olduğu gibi dövüş sporlarında da olmazsa olmaz ana unsurlardan bir tanesi kondisyondur. Kondisyon demek, sporcunun hem fiziksel hem de ruhsal bakımdan sağlıklı olması durumunu ifade eder.¹⁴⁷ Dövüş sporlarında kişiye sadece yumruk ve tekme teknikleri öğretilmeyip koşu ve çeşitli kültürfizik hareketleri ile sporcunun kondisyon kazanması sağlanmaktadır. Buna ek olarak, bir sporcunun kondisyonunu sağlayıp koruyabilmesi için sigara, alkol, uyuşturucu gibi zararlı alışkanlıklardan uzak durması, düzenli uyku ve düzenli beslenme gibi hususlara da özen göstermesi gerekmektedir. Aksi durumda kişi ya sporu yapmasındaki gayeye ulaşamaz ya da aşırı derecede zorlanır.

“Bizler yani antrenörler sporcu yetiştirirken müsabık olup olmadığına bakmaksızın, eğitimlere katılan her öğrenciyi birçok yönden eğitilmiş sporcular olarak yetiştirmeyi amaç ediniriz. Düzenli beslenen, uyku düzeni olan, sağlığını koruyan, zararlı alışkanlıklardan kaçınan, ahlaklı, çevik vb özelliklere sahip bireyler olmasına özen gösteririz. Çünkü bu kaideler hepsi birbiri ile bağlantılıdır ve dikkat edilirse işte o zaman istenilen manada bir sporcu yetiştirilebilir. Bir sporcu, bu kaidelerin aksi bir şekilde davranır ise yaptığı sporda amacına ulaşamaz. Örnek olarak; bir kişinin hem sigara, alkol gibi zararlı alışkanlıkları olacak, düzensiz beslenecek hemde sağlıklı olabilmek veya

¹⁴⁴Fetih Suresi, 48/17.

¹⁴⁵Buhari, **“Rikak”**, n.2037, Li Dâru'l Kitâbu'l Arabî Yaymevi, Beyrut 2009, s.461.

¹⁴⁶Şentürk, 2014, s.32–45.

¹⁴⁷Çakıcıoğlu, Erdal, **“Kondisyon”**, 2015, s.356.

başarılı bir sporcu olabilmek için spor yapacak! Bu bir çelişkidir ve sporun doğasına da terstir. Yani spor için sağlık, sağlık için spor şarttır!”¹⁴⁸

Günümüzde müsabık olsun ya da olmasın, dövüş sporlarının eğitimlerini alan kişilerin ekseriyeti, savunma ve dövüş tekniklerini öğrenmenin yanı sıra iyi bir fiziki görünüme sahip olmak, sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek¹⁴⁹, dinç ve dayanıklı olmak, stres atmak gibi sağlığa yararlı yönlerinden ötürü de bu sporları tercih etmektedirler. Yani tıp camiasının sağlık için sportif faaliyet tavsiyeleri yanında, toplum nezdinde de bir sağlık aktivitesi olarak kabul edilmekte ve bu yönde değerlendirilmektedir.

Allah (c.c) ve Resûlü'nün (sav) insan sağlığına dair emir ve yasaklarına baktığımızda sağlık konusuna ne kadar önem verildiği daha net anlaşılacaktır. Bilindiği üzere sağlıklı yaşamın şartlarından bir tanesi olan temizlik, İslam'da çok mühim bir konuma sahiptir. Yediklerimiz ve içtiklerimizin temiz (sağlıklı) olmasının istenmesi¹⁵⁰ veya bir temizlik çeşidi olan abdestin namaz için şart tutulması¹⁵¹ ya da düzenli olarak beden temizliği¹⁵² ile evlerin önü ve civarının temizlenmesi tavsiyesi¹⁵³ gibi birçok ayet ve hadislerin ana mesajı bütünüyle sağlıklı ve temiz bir toplum oluşturmaktır. Ayrıca **“Bir yerde veba hastalığının olduğunu işitirseniz oraya girmeyin. Bulduğunuz yerde de veba hastalığı varsa ondan kaçarak oradan çıkmayın (hastalığı başka yerlere taşımayın)”**¹⁵⁴hadis-i şerifi, bir nevi karantina yöntemi ile kişinin hem kendi sağlığını koruyup tehlikeye atmamasını hemde diğer insanların sağlığını düşünmesini emretmektedir. **“O, geceyi size bir örtü, uykuyu istirahat zamanı ve gündüzü de hareket ve çalışma zamanı yapandır.”**¹⁵⁵ ayeti kerimesi ile Allah Resûlü'nün (sav), kendi hayat tarzını örnek göstererek geceyi hiç uyumadan ibadet ile geçirmek isteyenlerin bu tutumlarını hoş karşılamaması,¹⁵⁶ yatsı namazından önce uyumayı, namazdan sonra da (oturup) sohbet etmeyi hoş görmemesi¹⁵⁷ ve ‘kaylûle’ yani gündüz uykusunu tavsiye etmesi¹⁵⁸ uyku düzeninin önemine dikkatimizi çekmektedir. Tüm

---

¹⁴⁸Wushu Hakemi ve Kick Boks Antrenörü Cengiz Erensayın ile 01.10.2019 tarihinde yüz yüze yaptığımız mülakat.

¹⁴⁹Alibaz, Aykut; vd. 2006, s.101.

¹⁵⁰Bakara, 2/172.

¹⁵¹Şentürk, L. ve S. Yazıcı, İslam İlmihali, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2009, s.128.

¹⁵²Buhari, İsti'zan, 5.

¹⁵³Tirmizî, Edep, 41.

¹⁵⁴Ebû Dâvûd, Cenâiz, 6.

¹⁵⁵Furkan, 25/47.

¹⁵⁶Buhari, Mevâkîtu's-salât, 23.

¹⁵⁷Ebû Dâvûd, Edep, 27.

¹⁵⁸Müslim, Fedâil, 83.

bunlara ek olarak, “ ... *Midenin üçte biri yemeğe, üçte biri içeceğe ve diğer üçte biri de (boş bırakılarak) nefes alıp vermeye ayrılmış olsun.*”¹⁵⁹ şeklinde ki hadis-i şerif düzenli beslenme hususuna bir referanstır. Nitekim Hz. Ömer (r.a) halifeliği döneminde şişman kimseleri görünce “*Ey İnsanlar! Sizleri çok yiyip de şişmanlamaktan sakındırıyorum. Şişmanlık namazda tembelleşmeye, cismin/bedenin bozulmasına, hastalıkların artmasına sebep olur... Size orta yolu tavsiye ediyorum...*”¹⁶⁰ şeklinde uyararak sağlığa ve bedeni özelliklere dikkat edilmesini istemiştir. Bu saymış olduğumuz maddelerin tamamı sağlıklı bir bedene sahip olabilmenin ana unsurlarını teşkil etmekte ve sporun sağlığa dair öğretileri ile paralellik arz etmektedir.

Günümüzde yeni hastalıkların ortaya çıkması yeni tedavi yöntemlerinin de ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bunlardan bir tanesi de monoton bir hayat ve getirdiği sağlık problemlerine karşılık, düzenli spor yapılmasıdır. Eski toplumlarda hemen hemen bütün işler insan gücüne dayalı olduğundan, insanların bedenlerinin durmadan çalışır vaziyette olduğu muhakkaktır. Bir nevi ayrı bir spor faaliyetine ihtiyaç duymaksızın beden eğitimlerini gerçekleştirmiş oluyorlardı. Günümüzde ise teknolojinin gelişmesi, işlerin çoğunun masa başında halledilebilir olması, ulaşım vasıtalarının rahatlığı ve aşırı kullanılışı, insan gücünün yerine makinelerin yaygınlaşması gibi sebeplerden düşük seviyede hareketin olduğu bir hayat tarzını ortaya çıkarmaktadır. Böylece, hareketsizliğin sebep olduğu veya ziyadeleştirdiği obezite, ruhsal yorgunluk, zayıf bağışıklılık gibi birçok sağlık sorununa zemin hazırlamaktadır. Bu durum karşısında doktorların en çok tavsiye ettikleri maddelerden bir tanesi de düzenli spor yapılmasıdır.

Kısacası; insanın, sağlığının yararına olan işleri gerçekleştirip sağlığının zararına olan durumlardan da uzak durması İslam’ın temel prensiplerindendir ve bu durum sporun sağlık açısından öğretileri ile örtüşmektedir.

2.4.2. Kuvvet, Heybet ve Dayanıklılık Kazandırmaları

Kuvvet kelimesi güç, dayanıklılık, bir etkiye karşı gelebilmek, amaca ulaştırıcı özellik, tahammül gibi birçok özelliği ifade etmekte kullanılan bir kavramdır.¹⁶¹ Bu husus İslam’ın hem toplumsal hem de bireysel mana da kazanılmasını istediği bir özelliktir. Örneğin; “...*Onlara karşı elinizden geldiği kadar kuvvet ve savaş attı*

¹⁵⁹Tirmizî, Zühed, 47.

¹⁶⁰Sallâbî, Ali Muhammed, II. Halife Hz. Ömer, Trc: Akbaş, Mehmet, Ravza Yayınları, İstanbul, 2016, s.191.

¹⁶¹Çakıcıoğlu, Erdal, “**Kuvvet**”, 2015, s.378.

hazırlayın.” ¹⁶²ayetinde geçen “kuvvet” kelimesinin bazı sahih hadislerde okçuluk ve atıcılık olarak tarif edildiği bilinmektedir.¹⁶³ Ancak bu durum, tarihi şartlar içerisinde yapılmış bir tavsiyedir ve bir semboldür. Bunun günümüze yansıyan anlamı ise “en uygun, maksadı gerçekleştirmede en etkili olan silahlar ile diğer araç gereçler, askeri eğitim, savunma ve savaş stratejisi gibi savunma ve zafer için gerekli olan her türlü askeri güç ve imkânlar” demektir.¹⁶⁴ Muhammed Ali es-Sâbûnî de (d.1930), ayette umumi bir ifade olan “kuvvet” kelimesinin maddi ve manevi bütün kuvvetleri kapsamı için kullanıldığını izah etmektedir.¹⁶⁵ Savaşa hazır vaziyette olmak bir nevi korunma taktiğidir. Çünkü bundan haberdar haldeki düşmanların, hemen ve rahat bir şekilde saldırılarını engeller. Ayrıca savaş esnasında ordunun güçlü, eğitilmiş ve düzenli olmasını sağlar. Bundan dolayı burada ki ana gayelerden bir tanesi, düşmanlara karşı “saldırılması güç” imajını oluşturup caydırıcı olabilmek ve bir saldırı halinde de hızlı ve etkili karşılık verebilmeyi sağlamaktır. Bu sebepten dövüş sporlarının müslüman toplumlar arasında bilinmesi, eğitiminin verilmesi ve yaygınlaşması kısmen de olsa bu imajı oluşturmada etkili olarak görülebilir. Toplumsal olarak “kuvvetli” diye lanse edilebilmek için toplumu oluşturan fertlerin kuvvetli olması gerekmektedir. Ferdi olarak kuvvetli olmak, bir caydırıcı özellik olarak toplumsal kuvveti sağlayacağı gibi bireysel durumlarda da caydırıcılığı ortaya çıkarır. **“Kuvvetli mü’min, zayıf mü’minden daha hayırlı ve Allah’a daha sevimidir.”**¹⁶⁶ şeklinde ki hadiste de, insanın bu yönde ruhsal ve bedensel eğitimine işaret edilmektedir. Nasıl ki temizlik, düzenlilik, okuryazar olmak, yetenek edinmek vb durumlar yararlı meziyetler ise kuvvetli olmakta aynı kategoride yer aldığından Allah Resûlü (sav) bu konuya önem verilmesini istemiştir.

Kuvvetin en belirgin zahiri göstergelerinden bir tanesi kişinin beden yapısıdır. Kişinin bedeni özelliklerine bakarak onun kuvvet durumunu sezme mümkündür. Belli bir organdan işlevi ile ilgili bir talepte bulunmak, o organın çalışmasını sağlar. Bu talepler belli bir şiddet, sıklık ve yoğunluğun üzerinde olursa organ bu artan ihtiyaca cevap verebilmek için kendini geliştirir. Aynı talebe daha kolay artan taleplere daha

---

¹⁶²Enfal, 8/60.

¹⁶³Müslim, İmâre, 167.

¹⁶⁴Karaman, Hayrettin vd. Kur’an Yolu Türkçe Meâl Ve Tefsir, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2014, c.2, 703.

¹⁶⁵Sâbûnî, Muhammed Ali, Safvetü’t Tefasîr, Trc. Gümüş, S. ve N. Yılmaz, Ensar Neşriyat, İstanbul 1995, c.2. s.433.

¹⁶⁶Nevevî, Mücâhade, 101.

rahat cevap vermeye başlar.¹⁶⁷ Dövüş sporları da kişinin kuvvet sahibi olmasının yanı sıra sürekli çalışmalarından ötürü özellikle kol, omuz, göğüs, karın ve bacak kaslarını geliştirir ve kişinin heybetli ve kuvvetli görünmesine katkı sağlar. Bir müslümanın kuvvetli olması gerektiği gibi yerine göre kuvvetini bedenen belli etmesi de gerekebilmektedir. Nitekim Allah Resûlü (sav) Mekke'nin fethinden evvel yapılan kaza umresinde bu hususa özen göstermiştir. Çünkü o dönem müşrikler arasında Müslümanların humma hastalığından dolayı zayıf ve çelimsiz düştüğü dedikoduları yayılmış ve müşrikler Müslümanların bu durumunu, onlar umre yaptıkları esnada, gözlemek için gayret etmişlerdi. Hz. Peygamber'in (sav) ihramı sağ kolu açıkta bırakacak (pazılar gözükecek) şekilde giymesi, Safâ ile Merve tepeleri arasında koşması, tavafın ilk üç şaftında remel (hızlıca ve çalımlı) yapması ve telbiyeyi açıktan getirmesi müşriklerin bu tutumuna karşılık Müslümanların gücünü, kuvvetini, azmini ve dinlerine bağlılığını göstermek içindir. Ayrıca bu taktik etkili olmuş ve müşriklerin “bizlere bunların zayıf düştükleri anlatılmıştı. Hâlbuki bunlar, bizden daha zinde ve daha diridirler.” demelerine sebep olmuştur.¹⁶⁸ Ebû Dücâne adlı sahabe bu konuya başka bir örnek olarak gösterilebilir. Uhud'da düşman ile karşı karşıya gelindiğinde, düşmanın bakışları karşısında, başında kızıl bir sargı ile çalımlı şekilde yürüyerek bir nevi gövde gösterisi yapmıştır.¹⁶⁹ Normalde de çok güçlü ve cesur olmasından ötürü, kendine mahsus bir eda ile yürüyen Ebû Dücâne'nin, düşman karşısında ki bu tavrını, Allah Resûlü (sav) “**Allah bu yürüyüşü yalnızca bu durumlarda sever.**” diyerek (böyle durumlar için) desteklemiştir.¹⁷⁰

Bir Müslümanın normal gündelik yaşantısında da karşıdan bakıldığında aşırı şişman veya zayıf, dağınık, çelimsiz vb şekilde görünmek yerine, kibir gayesi olmaksızın bedenen düzgün ve kuvvetli bir duruş sergilemesi gerekmektedir. Bir önceki konu başlığımızda Hz. Ömer'in (r.a) cismin/bedenin bozulmasına sebebinden ötürü insanları şişmanlıktan sakındırdığını aktarmıştık. Şifa bint Abdullah'ın, zâhidâne yürüyen gençleri görünce “*Bunlar da ne?*” diye sorduğu, ona “Bunlar dünyayı boş vermiş kimseler” dendiğinde de onun, “*Allah'a yemin olsun ki Ömer, konuştuğunda dinletirdi. Yürüme de hızlıydı. Vurduğunda acıdı ve o gerçekten de zâhid biriydi.*”

¹⁶⁷Şentürk, 2014, s.48.

¹⁶⁸Sallâbî, Ali Muhammed, Siyer-i Nebi, Trc: Kasadar, Mehmet, vd. Ravza Yayınları, İstanbul 2015, c.2, s.478.

¹⁶⁹A.g.e, s.478

¹⁷⁰Çubukçu, Asri, “**Ebû Dücâne**”, TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul 1994, c.10, s.122.

dediği rivayet edilmektedir.¹⁷¹ Bu iki örnek bizlere bedenen sağlam ve düzgün bir duruş sergilemenin önemini göstermektedir.

Dövüş sporlarının eğitimini alan kişilerin en belirgin özelliklerinden bir diğeri de, zor şartlara karşı dayanıklı bir bedene sahip olmalarıdır. Yaptıkları sporun doğası gereği ağır ve sıkı antrenmanlara maruz kalmaları bedenlerinde ki birçok kasın normal insanlara oranla daha kuvvetli ve dayanıklı olmasını sağlamaktadır. Bu özellik de Allah Resûlü (sav) öğretileri arasında yer almaktadır. “... **(vücutça) sertleşin, yalın ayak yürüyün.**”¹⁷² şeklinde ki hadis, zorlu yaşam koşullarına alışmayı ve bedenen hazırlık olmayı yani dayanıklı bir vücuda sahip olmayı öğütlemektedir. Bu, bedeni zorluğa alıştırmak için işkence edercesine açlığa, susuzluğa, sıcağa, soğuğa, acıya vs durumlara maruz bırakmak demek değildir. Kişinin bedenini bu doğrultuda meşru sınırlar dâhilinde olabildiğince eğitmesi anlamına gelmektedir. el-Kardâvî (d.1926) bu konuyu şöyle açıklamaktadır;

“Bedenin sağlam ve güçlü (sağlıklı) olması yeterli değildir; çünkü ideal düzeyde sağlıklı bir beden, zorluk ve güçlüklerle dayanıklı, hayatta karşılaşılabilecek değişik ortamlara; soğuğa, sıcağa, kazanmaya, kaybetmeye alışık olmalıdır. Hatta bu hususta şöyle denilmiştir; Zorluğa kendinizi alıştırmınız, zira kolaylık ve rahatlık hiçbir zaman devamlı değildir... Bazen ileri derecede de olsa gerçekleştirilmeye çalışılan bu eğitim ve terbiye şüphesiz vakti geldiğinde, cihat çağrılarını her tarafta yükseldiğinde meyvesini vermiştir. Çünkü kendini kolaylığa, nimete, rahata ve refaha alıştıran kimseler, ciddi durumlarda, zor anlarda, silah taşıma, şiddet ve korkuyu göğüsleme gibi ancak güçlü iradeye sahip sabırlı kimselerin yapabileceği davranışları hiçbir zaman ortaya koyamazlar.”¹⁷³

Günümüzdeki spor branşları içerisinde Allah Resûlü'nün (sav) tavsiye ettiklerine baktığımızda, bu branşların ana gayelerinden bir tanesinin de insanlara kuvvet ve dayanıklılık kazandırması olduğunu söyleyebiliriz. Örneğin, okçuluk / atıcılık yapabilmek, bedenen kuvvetli olmayı gerektirmektedir. Kolları kuvvetli olan kişi yayı daha iyi gererek kontrollü bir şekilde daha uzağa atabilir. Güreş de aynı şekilde kişiye kuvvet, dayanıklılık ve heybet kazandırır. Yüzme, vücuttaki kasların çoğunluğunu hareket ettirerek bedenin kuvvetini artırır. Bazı âlimlerimiz de buradan yola çıkarak

¹⁷¹Sallâbî, Ali Muhammed, II. Halife Hz. Ömer, Trc: Akbaş, Mehmet, Ravza Yayınları, İstanbul 2016, s.191.

¹⁷²el-Heysemi, Nureddin, Mecmau'z-Zevâid, Mektebetü-l Kudsi, Kahire, 2015, c.5, s.136.

¹⁷³el-Kardâvî, Yusuf, Sosyal Hayatta İslami Terbiye, Trc: Yavuz, Galip, Koçak, Süleyman, İlke Yayıncılık, İstanbul, 2006, s.50-51.

alenen dövüş sporlarını kastetmeseler de insana kuvvet kazandıran spor çeşitlerini yapmanın caiz olduğunu belirtmişlerdir.¹⁷⁴

2.4.3. Yetenek/Kabiliyet Kazanımı

Her birey dünyaya belli özelliklerle gelmiştir. Her doğuştan getirilen özelliğin çevrenin etkisiyle ortaya çıkması, gelişmesi ve sonuçlar vermesi beklenir. Bu kapsamda zekâ ve yetenekler doğuştan sahip olduğumuz fakat sonradan geliştirdiğimiz özelliklerimizdir.¹⁷⁵ Yetenek kelimesi sözlükte; “bir şeyi yapabilme gücü” şeklinde açıklanmaktadır.¹⁷⁶ Bu güç kişinin bedensel özellikleri ile zekâsını belli bir şey üzerinde eğitime isteği ve gayreti ile daha da belirginleşir. Aynı zamanda yetenek, kişiler için kimi zaman yaşantısını kolaylaştıran bir etken, kimi zaman da bireysellikten çıkıp topluma katkı sağlayan bir özelliktir. Bundan dolayı Allah Resûlü (sav) ashabını, bütün yararlı konularda olduğu gibi bu konuda da eğitmeye gayret göstermiştir. Çünkü kazanılan her yetenek, sahibine fayda sağlayacağı gibi yerine göre toplumun ihtiyacını da karşılayan önemli bir unsur olabilir. Buna mukabil Allah Resûlü'nün (sav) toplumu eğitirken, yönlendirirken veya görevlendirirken kullandığı metotlardan bir tanesi yetenek/kabiliyet ayrımı yapmaktır. O (sav) insanların seviyelerine, ihtiyaçlarına ve psikolojik durumlarına, daha genel bir ifade ile kabiliyet ve anlayış durumlarına göre bir yöntem izlemiştir.¹⁷⁷ Ashabını yetenekleri doğrultusunda değerlendirmiş ve bazı yeteneklerin bireysel, bazı yeteneklerin de toplumsal yönden önemine dikkat çekmiştir. Çünkü her yetenek, olumlu yönde değerlendirildiği vakit, bulunduğu topluma gelişim ve kolaylık sağlayacağı gibi o toplum için bir ayrıcalık sebebi haline de gelebilmektedir. Yani bir toplumun, bir konuya dair kendini geliştirmesi diğer toplumlara nazaran başarı ve ayrıcalık sebebi olarak görülebilir. Geçmiş dönemlerde Müslümanların astronomi, tıp, matematik gibi birçok konuda diğer toplumlara nispeten daha yetenekli oldukları gerçeği bu konuya örnek olarak gösterilebilir.

---

¹⁷⁴Bilmen, Ömer Nasuhi, Büyük İslam İlmihali, Sad: Yavuz, Ali Fikri, Kaya Matbaacılık, İstanbul 1997, s.464.

¹⁷⁵Özbay, Yaşar, Üstün Yetenekli Çocuklar Ve Aileleri, T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Yayınları, Ankara 2013, s.7.

¹⁷⁶Çakıcıoğlu, Erdal, “**Yetenek**”, 2015, s.648.

¹⁷⁷Er, İbrahim Halil, Peygamber Efendimizin Eğitim Metodu, (6. Baskı), Şuurlu Öğretmenler Derneği Yayınları, Ankara 2015, s.123.

Allah Resûlü (sav) Müslümanları fayda sağlayan yetenekler hususunda kendilerini geliştirmeleri için teşvik etmiş ve yetenekli kişileri desteklemiştir. Bu hususa dair birkaç örnek göstermek konunun anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

Hassân b. Sâbit şiir konusunda ki yeteneği ile ün salmış bir sahabelidir. Allah Resûlü de (sav) bu konuda onu tasvip etmiş, bazen müşriklere karşı hiciv şiirleri okumakla görevlendirmiştir. Bu şekilde şiirleriyle İslâmiyet'e büyük hizmetlerde bulunan Hassân hakkında Hz. Peygamber (sav), "Hassân'ın fitrî kabiliyetini ve ilhamını Rûhu'l-kudûs teyit ediyor" demiş ve "Allah'ım, Hassân'ı Rûhu'l-kudûs ile teyit et!" şeklinde dua etmiştir.¹⁷⁸

Rufeyde el-Eslemiyye adlı hanım sahabenin tıbbî kabiliyetinden ötürü, günümüz tabiri ile hemşire olarak savaflara götürüldüğü rivayetlerde yer almaktadır. Hatta Mescid-i Nebî çevresinde onun için bir çadır kurularak bir nevi muayenehane tahsis edilmiştir.¹⁷⁹

Medine toplumunda tüccarların çokluğu vesilesi ile Rumca, Habeşçe ve Farsça bilen kişilerin var olmasına rağmen, Allah Resûlü (sav) İbranice bilen birilerinin de olmasını bir ihtiyaç olarak görmüş ve bu ihtiyacı gidermesi için Zeyd b. Sabit'e İbranice öğrenmesini söylemiştir. Zeyd'i tercih etmesinin sebebi ise onun yaşının genç ve öğrenme kabiliyetinin yüksek olmasıydı.¹⁸⁰

Bedir savaşında esir alınan kişilerden bazıları fidye verecek durumda olmadığından ensarın çocuklarından on tanesine okuma yazma öğreten her esir fidyesini ödemiş olarak kabul edildi ve özgürlüğüne kavuştu.¹⁸¹ Müslümanların mala şiddetle ihtiyaç duydukları dönemde Allah Resûlü'nün bu uygulaması birçok hikmet barındırmak ile birlikte, insanlara yeteneklerine göre muamelede bulunmasının ve Müslümanların yetenek sahibi olmalarını istemesinin bir göstergesidir.

Bu konuya dair en bariz örneklerden bir tanesi de O'nun (sav) talimini tavsiye ettiği spor dallarıdır. Bu sporların çoğunluğu savaş eğitimi babındadır. Günlük hayatta her an ihtiyaç duyulmasalar dahi, her biri sağladığı diğer kazanımlara ek olarak gerektiği anda çok büyük ihtiyacı karşılayabilecek birer yetenek olmaları hasebiyle Allah Resûlü (sav) ashabına bu yeteneklere sahip olmayı öğütlemektedir.

¹⁷⁸Elmalı, Hüseyin, "Hassân b. Sâbit", TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul, 1997, c.16, s.399-402.

¹⁷⁹Kalay, M. Şerafeddin, İslam Tarihinde İlkler, Safa Yayın Dağıtım, İstanbul 2016, s.137.

¹⁸⁰Er, 2015, s.133.

¹⁸¹Sallâbî, Ali Muhammed, Siyer-i Nebi, Trc: Kasadar, M. vd. Ravza Yayınları, İstanbul, 2015, c.2, s.75.

Bu konu başlığımız için Hz. Peygamber'in (sav) uygulamalarından çok örnek verilebilir. Suffe'de yetişen sahabeleri, bilgi ve kabiliyetlerine göre çeşitli hizmetlerde istihdam etmesi,¹⁸² başta Hz. Ali olmak üzere bazı sahabelere savaşlarda düşmanla mübareze (teke tek vuruşma) yapmasına onay vermesi,¹⁸³ keskin zekâsı, öğrenme ve öğretme kabiliyetinden ötürü Muâz b. Cebel'i kâtip ve vali olarak görevlendirmesi,¹⁸⁴ ya da atadığı komutanların, gönderdiği elçilerin hepsi kişileri yeteneklerine göre değerlendirmesine birer örnektir. Bahsettiğimiz ve daha nice benzeri olaylar bizlere Allah Resûlü'nün (sav) yeteneğe önem verdiğinin, kişilere yeteneklerine göre muamelede bulunduğunun, yetenekli kişileri övdüğünün ve desteklediğinin delilleridir.

Her yetenek günlük hayat içerisinde her an kullanılmayabilir. Bu durum o yeteneğin gereksiz olduğunu göstermez. Kimi yetenekler uygun yer ve uygun zamanda kullanılmak için elde edilir. Savunma ve dövüş sporlarının da fayda sağlayan yetenekler olduğu muhakkaktır. Tehlikeli durumlarda kişinin kendini nasıl savunacağını veya nasıl karşılık vereceğini bilmesi hiç şüphesiz ki önem arz eden bir konudur. Her insan bir şekilde kendini savunur veya karşılık verebilir. Eğer bu özelliğini, eğitimini alarak en doğru şekilde yapabildiği takdirde yetenekli olarak kabul edilebilir. Örneğin herhangi bir insan eline verilen kılıcı bir şekilde kullanabilir. Fakat kişinin kılıç ile aşağı, yukarı, sağa, sola, öne, arkaya rastgele bir takım hareketler yapması bir yetenek olarak kabul edilemez. Eğer kılıç kullanmaya dair eğitim alır ve bu öğrendiklerini doğru şekilde tatbik edebilirse işte o zaman bu konuda eğitilmiş ve yetenekli bir kişi olarak kabul edilir. Fakat kişinin bir yeteneğe sahip olması onu günlük hayatta her an kullanması gerektiğini göstermez ve gerekli kılmaz. Belirttiğimiz gibi yetenek, kişinin gerektiği anda ve gerektiği yerde ihtiyaç duyup yararlanabileceği bir özelliktir. Dövüş sporları da bu minvalde değerlendirilmelidir. Savunma ve dövüşme eğitimi alan bir kişi, kazandığı bu kabiliyetini gündelik hayatının içerisinde her an kullanacak veya müsabakalara katılacak diye bir kaide yoktur. Hatta hayatının hiç bir döneminde de kullanmaya ihtiyaç duymayabilir. Fakat her kişinin ansızın başına gelmesi muhtemel olan tehlike arz eden bir durum ile karşılaştığında, hiçbir alet ve silaha ihtiyaç duymadan bedenini en doğru ve etkili şekilde kullanarak kendini savunmasını ve karşı hamle vermesini

¹⁸²“Suffe Ashâbî”, Hadislerle İslam, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2015, c.6, s.624.

¹⁸³Sallâbî, Ali Muhammed, IV. Halife Hz. Ali, Trc: Şenaslan, Şerafettin, Ravza Yayınları, İstanbul 2016, s.82; Kalay, Şerafeddin, Örnek Nesil-2, MGV Yayınları, Ankara 2013, s.173-174.

¹⁸⁴Kalay, Şerafeddin, Örnek Nesil, Ufuk Yayınları, Ankara 2012, s.433-443.

sağlayacak bir kabiliyettir. Üstelik günümüzde ki suç oranları göz önüne alındığında bu konu daha da fazla önem arz etmektedir. Her an art niyetli bir kişinin saldırısına maruz kalma ihtimali var olan acı bir gerçektir ve bu gerçeğe karşı koyabilecek yeteneğe sahip olmak zaruri bir ihtiyaçtır.

Velhasıl; Müslümanların savunma ve dövüş sporlarına dair kendilerini geliştirmeleri sünnet olarak belirtilen sporlar ile eş değer şekilde değerlendirilerek, ferdi ve toplumsal açıdan, tehlikeli durumlarda önemli bir unsur, düşmanlara karşı caydırıcı özellik ve yetenek olarak kabul edilmelidir. Nitekim Allah Resûlü'nün (sav) ok atmanın, kılıç kullanmanın ve ata binmenin öğrenilmesini istemesinde ki amaçta olduğu gibi özellikle savaş ve bir haksızlıkla fiziksel mücadele gibi gerektiği anda elzem olan bir ihtiyaçtır!

2.4.4. Olumlu Psikolojik Etkileri

Dövüş sporları sadece tekme ve yumruk atma, rakibi yere devirme veya etkisiz hale getirmeyi öğretmekten ibaret değildir. Eğitimler esnasında kişiye bazı ahlaki ve insani sorumluluklarda öğretilmeye çalışılmaktadır. Buna rağmen dövüş sporlarının bazı olumsuz psikolojik etkisinin olduğu savunusu mevcuttur. Fakat bu görüşün zıttı bir şekilde dövüş sporlarının birçok olumlu psikolojik etkilerinden de söz edilmektedir. Nitekim yapılan araştırmalar sporun depresyon, anksiyete (endişeli – kaygılı düşünceler), bunama / alzheimer, uyku bozuklukları, kronik yorgunluk sendromu gibi ruhsal sağlık sorunlarına iyi geldiğini ve kişiye kendine saygı duyma, güvenme, çeşitli psikolojik sıkıntıları giderme ve iyilik hissi gibi pozitif katkıları göstermektedir.¹⁸⁵ Bahsedilen bulgular genel “spor” kavramı ile ifade edilse de sonuç olarak sporun bir kategorisi olan savunma ve dövüş sporları için de geçerlidir. Dövüş sporlarında özellikle anksiyete, kendine güvenme ve saygı duyma maddelerinin pozitif artışından bahsetmek mümkündür. Kişinin bedenini etkili bir şekilde kullanabileceğinin farkına varması, bir özgüvene sebep olmaktadır.

“Bireysel sporlar, kişisel disiplini geliştirir, mücadeleyi öğretir, sosyalleşme sürecini kolaylaştırır. Tehlikeli idmanlar cesareti artırır. Spor, saldırganlık dürtülerini doğal yollar ile sosyal kurallara uygun olarak boşaltmayı öğretir.”¹⁸⁶

¹⁸⁵Şentürk, 2014, s.45–47.

¹⁸⁶Küçük, Veysel, “Çocuk Gelişiminde Sporun Yeri Ve Önemi”, TDV-İstanbul Müftülüğü Din Ve Hayat Dergisi, İstanbul 2012, sy.17, s.44.

Çalışmamızın “olumsuz psikolojik etkisi” başlıklı bölümünde belirttiğimiz araştırmalara göre, dövüş sporlarının bazı kişilerde saldırganlık, kabalık gibi kimi duyguları arttırdığı gözlemlenmiştir. Çalışmamızın bu bölümünde ki veriler ise aksi şekilde sonuçlar ortaya koymaktadır. Böyle iki farklı sonucun ortaya çıkması, saldırganlık ve zarar verme benzeri duyguların artması veya eksilmesinin kişilere göre değişkenlik göstermesinden ötürüdür. Burada olağan ve tabii sonuç olarak görülmesi gereken saldırganlık duygusunun azalmasıdır. Çünkü daha öncede belirttiğimiz üzere dövüş sporlarının amaçları arasında normal hayatta vurucu, kırıcı, saldırgan olmayıp saygı duyan ve duyulan, belli ahlaki ve insani meziyetleri kuşanmış kişiler yetiştirmek gayesi bulunmaktadır. Örnek vermek gerekirse karate sporunun öğretilerinde bulunan yirmi kural ve dojo yemininin bazı maddeleri şu şekildedir;

- Karate – Do nezaket ile başlar.
- Karate – Do çalışan, adalet yolundan sapmamalıdır.
- Her zaman bilinçli hareket et.
- Karakterinizi mükemmelleştirmeye gayret edin.
- Samimi ol ve sadık kal.
- Görgü ve prensip kurallarına saygı duy.
- Kendinizi kontrol edin, şiddet içeren davranışlardan kaçın.¹⁸⁷

Karate dışındaki diğer dövüş sporlarının da kendi içinde bu şekilde kuralları bulunmaktadır. Bundan dolayı araştırmalarda çıkan sonuçlardan, dövüş sporlarının kişilerde saldırganlık ve zarar verme gibi duyguların arttırması yerine azalması durumunu, bu sporların doğal neticesi olarak görmek gerekmektedir.

Dövüş sporları, farklı okullarda farklı metotlarla öğretiliyor olsa bile öğreticilerinin, dövüş sporlarının özünde yer alan fiziksel, zihinsel ve ruhsal unsurlara duydukları saygı nedeniyle dövüş sporlarının kişiler üzerinde olumlu psikolojik değişikliklere katkıda bulunduğu tespit edilmiştir. Bazı araştırmalar neticesinde, bir sezon antrenmanın tamamlanmasından bir yıl sonra ölçülen, dövüş sporları öğrencilerinin saldırganlık ve zarar verme duygularında azalma gözlemlenmiştir. Bu konuyla ilgili en önemli araştırmalar Trulson isimli Amerikalı araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Çocuk suçu işlemiş olan ergen çağıdaki kişiler belli gruplara

---

¹⁸⁷“Karate – Do Nedir?” Türkiye Karate Federasyonu, <http://www.karate.gov.tr/?s=karate-do>, (15.10.2019).

ayrılarak bazı eğitim programlarına tabi tutulmuştur. Bu gruplardan birine meditasyon, ısınma egzersizleri ve tekvandonun fiziksel tekniklerinden oluşan geleneksel tekvando antrenmanı uygulanmıştır. Altı ayın sonunda geleneksel tekvando uygulanan grupta saldırganlık ve gerginlikte azalma ve özsaygıda da artış ortaya çıkmıştır.¹⁸⁸

Çalışmamızın “sağlık” başlıklı bölümünde de izah ettiğimiz gibi teknolojik gelişmeler ile birlikte günümüz koşulları insana beden gücünün fazla kullanılmadığı, klişeleşmiş monoton bir yaşam tarzı sunmaktadır. Bu tarz bir gündelik yaşam şekli, insanın bedenen olmasa dahi zihinsel yorulmasına, ruh sağlığı açısından olumsuz etkilenmesine sebep olmaktadır. Bundan ötürü kişinin zihinsel yorgunluğunu atmak ve monoton hayatın dışına çıkmak için benimsediği bir spor branşının aktivitesini gerçekleştirmesi zaruriyet göstermektedir. Özellikle masa başında, sessiz ve belli bir nizam içeren ortamlarda çalışan kişilerin, spor salonuna giderek istediği şekilde bağırarak kum torbası veya maket rakipleri dövmesi, ağırlık çalışmaları yapması, salondaki diğer bireylerle mini müsabakalar gerçekleştirip yenme veya yenilme duygularını tatması, gündelik hayatın dışına çıkıp bir psikolojik rahatlamaya sebep olmaktadır. Kişinin psikolojik olarak rahatlaması, tatmin olması, duygularını tatbik etmesi ve gerçeği ile yüzleşmesi İslam’ın ibadetler aracılığı ile gerçekleştirmeyi amaçladığı hususlardandır. Nitekim ibadetler, insanın fitrî, ruhsal ve psikolojik bazı ihtiyaçlarını karşılamakta ve pozitif yönde teşvik etmektedir. Mesela kurban ibadetinin, Allah’a (c.c) sadakati, saygıyı, teslimiyeti göstermek, paylaşma duygusunu kazandırmak, maddi fedakârlıklarda bulunmak gibi özelliklerinin yanı sıra psikolojik etkenleri de bulunmaktadır. Bu etkenler; insana kan dökücülüğün dehşetini anlatmak, göstermek ve kaçındırmak, insanlarda umûmen var olan saldırganlık içgüdüsüne cevap vermek, bu içgüdünün ulvi, yüce, mukaddes hedeflere yönlendirilmesini sağlayarak tatmin etmek, acıma hissiyatını arttırmak şeklinde ifade edilebilir.¹⁸⁹ Bu durumlar insan için psikolojik birer ihtiyaçtır ve ibadetler, bu ihtiyaçlara da cevap vermektedir. Dövüş sporları da insanların, toplum içerisinde gerçekleştiremedikleri bağırma, vurma, kırma ve benzeri saldırgan tavırları tatmin etmesine katkı sağlamaktadır. Yapılan araştırmaların bazılarında dövüş sporu ile meşgul olan bireylerde saldırganlık duygusunun düşük çıkmasının sebebini bu husus oluşturmaktadır. Kısacası kişi, iç

¹⁸⁸Tekin, Ali, “**Dövüş Sanatlarının Psikososyal Faydaları**”,Türkiye Kick Boks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi, Temmuz 2008, Sayı:1, s.1–9.

¹⁸⁹Daryal, 2017, s.9–38.

dünyasında barındırdığı saldırganlık duygusu gibi hissiyatlarını dövüş sporları ile tatmin etmekte yani bir nevi deşarj olmakta bundan dolayı da kişiliğinde bu duyguların azalması gözlemlenmektedir.

Sporun olumlu psikolojik etkileri arasında belirtilen korku duygusundan sıyrılma ve güven duygusu ile cesaret kazanma maddeleri İslamî açıdan da önem arz eden konulardır. Korku ve cesaret duyguları insandaki fitrî duygulardandır. Bazı insanların fitratında cesaret duygusu daha ağır basarken, bazılarının fitratında korku duygusu daha baskın olabilir. Yaratılıştan gelen bu duyguları kontrol etmek ya da etmemek insanın elinde olan bir durumdur. İnsanın kendisi için tehlike arz eden durumlardan korkması ve tepki vermesi çok doğal bir durumdur. İnsanların korku duygusundan tamamıyla sıyrılmaları mümkün olmadığı gibi bu istenen bir durum da değildir. Önemli olan bu duyguyu kontrol altında tutabilmek ve korkulara yenik düşmemektir. Korku duygusunu eğitmeyip bu duygusuna yenik düşen insanın kişiliğinde korku hâkim olur ve insan, hayata karşı korkak bir tutum içerisine girer.¹⁹⁰ Korku duygusu normal seviyenin üstünde olan kişilerin bu sorunlarını gidermeleri için başvurabilecekleri yöntemlerden bir tanesi de dövüş sporları eğitimleridir. Bu eğitimler vesilesi ile kişinin bedenini etkili kullanabildiğini görmesi, akabinde başka bireyler ile antrenman maçlarında bulunması, maç esnasında darbelere karşı koyabilmesi ve karşılık verebilmesi, yenmesi ve yenilmesi hepsi korku duygularından sıyrılıp cesaret kazanmasına vesile olacak etkenlerdir. Bir müslümanın, fitrattan gelen ani korku tepkisi verme halinin dışında itikadını ve ibadetlerini etkileyecek düzeyde korku duygusuna sahip olmaması gerekir. Zira müslüman güçlü ve cesur bir kişiliğe sahip olmalıdır ki inandığı değerleri koruyabilsin ve hiç kimseden ya da hiçbir şeyden korkmaksızın bu değerlerin arkasında durabilsin. Özellikle düşman korkusunun, müslümanı düşman ile savaşmaktan alıkoyacak düzeyde bir korku haline gelmesi tehlikelidir. Nitekim Allah (c.c) yüce kitabında **“Onlardan korkmayın, benden korkun!”**¹⁹¹ buyurarak müslümanın sahip olması gerektiği duyguyu belirtmiştir. Ayrıca Allah Resûlü (sav) **“Bir kişide bulunanların en kötüsü, aşırı cimrilik ve şiddetli korkaklıktır!”**¹⁹² ifadesiyle korkaklığın insanda bulunabilecek en kötü hasletlerden biri olduğunu beyan etmiştir.

---

¹⁹⁰Komisyon, “**Cesaret ve Korku**”, Hadislerle İslam, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2015, c.3, s.342.

¹⁹¹Bakara Suresi, 2/150.

¹⁹²Ebû Dâvûd, Cihad, 21.

Bir müslümanın korkaklık duygusundan kurtulmasına ve özgüven yani cesaret kazanmasına vesile olacak aktivite ve eğitimlerde bulunması, gerek dini gerekse psikolojik açıdan önemli bir husustur. Tabi ki cesaret bir müslüman için yüreklilik, gözü peklik, fedakârlık, keskin zekâ ve anlayışlılık gibi kavramları çağrıştırmalıdır. Duygusuzluk, akılsızlık bile bile kendini tehlikeye atma ve sonuçları hesaba katılmaksızın bir takım fiillerde bulunma gibi durumlar cesaret olarak nitelendirilmemelidir. Müslümanın cesaretinin temelini akli ve zekâsı oluşturmalı, öfkesine ve nefsine yenik düşmemelidir.

Günümüz insanların en büyük problemlerinden bir tanesi de öfke kontrolünün olmamasıdır. Trafikte, sokaklarda, ticarethanelerde, aile bireyleri arasında kısacası günlük hayatın her alanında çok basit sebeplerden dolayı yaşanan öfke patlaması sonucu hazin olaylara sıkça rastlanmaktadır. Toplumlarda sosyal hayatı olumsuz etkileyen bu durumun özellikle de müslüman toplumlarda bulunmaması gerekir. Çünkü Allah Resûlü'nün (sav) **“Güçlü kimse, güreşte rakibini yenen değil, bilakis öfkelendiğinde kendisine hâkim olabilen kimsedir.”**¹⁹³ ikazı Müslümanların kazanmak ve geliştirmek için gayret göstermesi gereken bir özelliği ifade etmektedir. Bu öğretisi, aynı zamanda dövüş sporlarının kişiye kazandırdığı özellikler arasında da yer almaktadır. Bir dövüş sporcusu karşısındakinden darbeler yemeye hazırlıklı olmaya ve bu duruma öfke ile kontrol ve kural dışı hareketlerde bulunarak karşılık vermemeye alıştırılır. Sonuç ne olursa olsun öfkesine yenik düşmemesi, akli ve zekâsı ile hareket etmesi öğretilir. Öfkenin akıl ile kontrol edilebilmesi, dövüş sporcuları ile diğer sporcular ve sporcu olmayan insanlar arasındaki en önemli farkı teşkil etmektedir. İslamî kaynaklarımızda da kontrolsüz öfkenin zararları üzerinde durulmakla birlikte ancak zayıf ve mazlumların haklarını korumak için aklın kontrolündeki bir öfke duygusundan bahsedilmektedir.¹⁹⁴

Sonuç olarak; savunma ve dövüş sporları insana psikolojik açıdan birçok olumlu etkide bulunmaktadır. Bu etkiler bireysel ve toplumsal hayatın sağlıklı bir şekilde sağlanabilmesi için İslam'ın ehemmiyet verdiği konulardır.

2.4.5. Sosyal Kazanımlar Sağlamaları

Bütün spor çeşitleri gibi dövüş sporları da insanları sosyalleştirerek; daha çok sosyal ilişkiler kurmasında ve geliştirmesinde önemli rol oynar. Nitekim yeni

¹⁹³Müslim, Birr, 107.

¹⁹⁴Çağrı, Mustafa, “**Korkaklık**”, TDV İslam Ansiklopedisi, Ankara 2002, c.26, s.203.

arkadaşlıkların oluşması, grup içinde yer edinme, yerini idrak edebilme ve diğer grup üyelerini tanıyabilme gibi çabalar, kişinin sosyal yaşantısını etkileyerek olgunlaşmasını ve toplum hayatına alışmasını sağlar. Spor sayesinde bu değerlere kavuşmuş toplumların yaşadığı bölgelerde sosyal yapılar (dernek, kulüp, tesisi, vb.) artar ve ortak heves ve heyecanların paylaşıldığı bir ortamdaki kişiler gelişmiş sosyal ilişkiler kurar.

Dövüş sporları aynı zamanda rekreasyon yani insanların boş zamanlarında, eğlence ve spor amacı ile gönüllü olarak katıldıkları etkinlikler kapsamındadır. Günümüzde de toplum bilimciler toplumların gelişmişlik değerlendirmesini, bir toplumu ve onu oluşturan bireyleri sadece iş ortamında ne kadar verimli olduklarıyla değil iş sonrası serbest zamanlarında ne ile uğraştıkları ile yorumlamaktadırlar. Bu değerlendirmelerde rekreatif spor çok önemli bir yer tutmaktadır.¹⁹⁵ Rekreatif sporun bir şekli olan dövüş sporları, bireylerde gelişmiş sosyal bağlar oluşmasına imkân sağlamaktadır. Deneysel kanıtlar, dövüş sanatlarına katılımın olumlu psikososyal sonuçlarını içeren raporları desteklemektedir.¹⁹⁶

Günümüzde şehirler giderek kalabalıklaşmasına rağmen sosyal ilişkiler oldukça zayıflamış, modern hayatın getirileri insanı giderek yalnızlaştırmıştır. Ailelerin iyi bir gelecek umuduyla çocuklarını yoğun bir eğitim maratonuna tabi tutması ya da insanların yoğun iş temposu, tekdüze bir hayat ortaya çıkararak sosyalleşmeyi minimuma indirmiştir. Oysaki sosyal bir hayatın insanların mutlu ve sağlıklı yaşamları için ehemmiyet taşıyan bir konumda olduğu muhakkaktır. Allah Resûlü'nün (sav) uygulamalarında da bu konuya ne kadar önem verildiğini görmekteyiz. İnsanın sosyal bir varlık olduğunu göz ardı etmeyen Allah Resûlü (sav), insan ilişkileri üzerinde titizlikle durmuş ve müslümanları doğumundan ölümüne kadar sosyal bir hayata teşvik etmiştir. Allah Resûlü (sav), hem bayramlarda oyun ve eğlencelerin hem de diğer zamanlarda ok, at ve deve yarışı gibi etkinliklerin tertip edilmesine müsaade etmesi bu hususların toplumsal kaynaşmaya hizmet etmesi sebebiyledir. Nitekim İslam'da sosyal ilişkiler, bireyin kendisinden başlayarak aile, akrabalar, komşular, arkadaşlar, müslümanlar, zimmîler ve nihayetinde bütün insanlar olmak üzere halka halka genişleyerek kuşatmaktadır.¹⁹⁷ O (sav), engelli dahi olsa kişinin sosyal hayattan

¹⁹⁵Doğu, Gazanfer, “**Sporun Sosyal Ve Ekonomik Faydaları**”, TDV-İstanbul Müftülüğü Din ve Hayat Dergisi, İstanbul 2012. sy.17, s.119.

¹⁹⁶Tekin, 2008, s.1-9.

¹⁹⁷“**Toplumsal Hayat**”, Hadislerle İslam, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 3.Baskı, Ankara 2015, c.4, s.301-309.

kopmamasını, toplumdaki uzak kalmamasını istemiştir. Görme engelli sahabe İbn Ümmü Mektûm (ra), cemaatle namaza gelemeyeceğini belirterek kendisinden izin istediğinde Resûlullah (sav), ona ezanı işitip işitmediğini sormuş ve olumlu cevap alınca cemaate katılmasını söylemiştir.¹⁹⁸ Ayrıca “*(İnsanlarla) yakınlık kurmayan ve kendisiyle yakınlık kurulamayan kimsede hayır yoktur.*”¹⁹⁹ uyarısıyla da sosyal ilişkiler açısından müslümanın tavrının ne olması gerektiğini ortaya koymuştur.

Sosyalleşmenin kişinin hayatına katkısının yanında bir müslümanın en önemli görevlerinden olan tebliğ sorumluluğunu için de önem arz etmektedir. Çünkü insanlar ile iç içe olmak, belli düzeyde münasebetler kurmak bu tebliğ sorumluluğunun daha kolay bir şekilde yerine getirilmesine katkı sunacaktır. Bundan dolayı müslümanlar, meşru sınırlar dâhilinde sosyal aktivitelere katılım sağlamalı, sosyalleşmeye özen göstermelidir. Dövüş sporlarının eğitim faaliyetleri de bu konuda önemli bir etken olarak kabul edilebilir.

2.4.6. Gençleri Kontrol ve Muhafaza Etme İmkânı Oluşturmaları

Çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık dönemlerini kapsayan insan hayatında, gençlik dönemi önemli bir yer işgal eder. Bu dönem, insan hayatının en kritik dönemidir. Bu dönemin ihmal edilmesi ve iyi değerlendirilmemesi daha sonraki dönemlerin sıkıntılı geçmesine sebep olabilir. İnsan; eğitim, öğretim, edep, terbiye, sorumluluk bilinci ve mesleğini bu dönemde kazanır, iyi veya kötü ahlaka bu dönemde sahip olur, evliliğini bu dönemde gerçekleştirir. Çünkü gençlik dönemi; bedensel ve zihinsel faaliyetlerin en canlı dönemini oluşturmaktadır. Bu döneminde insan; fizyolojik, ruhsal, duygusal ve zihinsel yönden gelişim sürecindedir, heyecanlı, hareketli, iyi ve kötü telkinlere açıktır. Genç; bu döneminde iyi ve doğru olana yönlendirilmediği takdirde duygularına ve nefsanî arzularına yenik düşme ihtimali ile karşı karşıya kalacaktır.²⁰⁰

Günümüzden 20–25 yıl öncesine kadar çocuklar ve gençler, boş zamanlarını bahçelerde ve sokaklarda geçiriyor, eğlence ihtiyaçlarını buralarda bireysel ve toplu şekilde gideriyorlardı. Günümüzde ise teknolojik gelişmeler, sosyal yapının değişmesi ve sokakların artık güven vermemesi ile birlikte vakitlerinin çoğunu televizyon

¹⁹⁸İbn Hanbel, III, 424.

¹⁹⁹İbn Hanbel, II, 400.

²⁰⁰Karagöz, İsmail, Aile ve Gençlik, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2009, s.181.

karşısında ve bilgisayar başında geçiren bir nesil ortaya çıkmıştır. Buna mukabil televizyon ekranlarının ve sanal âlemin sayısız olumsuzluklarının gençleri hayal dahi edilemeyecek tehlikeli ortamlara çektiği muhakkaktır. Merak ve çeşitli duyguları istismar edilen sayısız genç, sanal âlem üzerinden birçok bataklığın içine rahatça çekilebilmektedir. Nitekim geçtiğimiz yıllarda, belli yaş aralığındaki gençlerin “mavi balina” adı verilen bir oyunun meydana getirdiği psikolojik etki ile hayatlarına son vermelerine dair haberlere sıkça rastlanmaktaydı. Bu elim olay, durumun vahametini gösteren örneklerden sadece bir tanesidir.

Dövüş sporlarının belirttiğimiz faydalarına binaen, günümüzde bir gencin, bu spor çeşitlerinden birine meylenmesi gayet tabii bir durumdur. Burada gencin güç, enerji, merak ve heyecan gibi çeşitli bedenî unsur ve fitrî duygularının yanında medya ve çevresel etkileşim de önemli rol oynamaktadır. Medya ve çevrenin gençler üzerindeki yönlendirmesi olumlu istikamette olabileceği gibi birçok olumsuz durumla da karşı karşıya getirebileceği muhakkaktır. Yönlendirilmeye açık olan bir gencin, terör eylemcisi bir gruba katılması, uyuşturucu çetesi ile irtibata geçmesi, milli ve manevi değerlerinin aleyhtarı bir akıma kapılması ve benzeri birçok menfi grup ile irtibat kurması rahatlıkla mümkündür. Bunun örneklerini sıkça duymakta ve görmekteyiz. Böyle bir durum karşısında Müslüman toplumların, gençlerini bu tür olumsuzluklardan uzak tutabilmesi için onlara her alanda alternatif imkânlar sunmaları gerekmektedir. Her kötü durum karşısında, alternatif bir yol açılarak gençler kontrol altında tutulmalıdır. Onların doğru bilgilere ulaşabilecekleri ilim ortamları, eğlence ihtiyaçlarını giderebilecekleri gençlik merkezleri, fazla enerjilerini boşaltabilecekleri spor salonları kurmak günümüz müslüman toplumlarının vazifeleri arasında olmalıdır. Aksi halde gençlerin, başıboşluktan ya da bu tür ihtiyaçlarını gidermek amacıyla, yanlış ortam ve gruplara dâhil olmaları içten bile değildir.

“Seksenli ve doksanlı yıllarda İslamî cemaat, dernek ve vakıfların birçoğunun kendilerine ait spor salonları bulunmaktaydı. Bu salonlarda gençler, sportif eğitimlerinin yanında, bazı dini hassasiyetleri de elde edebiliyorlardı. Çünkü buldukları ortamın kuruluş gayesi bunu gerektiriyordu. Günümüzde ise, o dönemlere nazaran daha elzem olan böyle salonlar yok denilecek kadar az sayıdadır. Oysaki müslüman toplumlarda gençlerin hem sportif faaliyetlerini gerçekleştireceği hemde milli ve manevi değerlerine dair önemli hasletleri kazanacakları salonların yaygın şekilde var olması gerekmektedir. Bu şekilde ki çalışmaları

bir vesile kularak gençlerimizi, günün birçok tehlikesinden uzak tutabileceğimiz gibi, belli bir istikamette de yönlendirmiş oluruz."²⁰¹

Gençlerin varlığı toplumsal manada da hayati önem arz etmektedir. Çünkü bir milletin geleceği iyi eğitim almış, iyi yetişmiş ve ahlaki değerlere sahip, çalışkan ve idealist gençlerinin varlığına bağlıdır. Gençlerin her alanda eğitim görmeleri ve tahsil seviyelerinin yükselmesi o milletin iyi yolda olduğunun göstergesidir.²⁰² Yatırım yapılmayan bir işten sonuç beklenemeyeceği gibi, üzerinde ciddiyetle durulmayan, müspet yönlendirilmeyen, maddi ve manevi ihtiyaçları karşılanmayan bir gençlikten de fayda beklenmemelidir. Bundan dolayı müslüman toplumların, sportif eğitim ve faaliyetler dâhil olmak üzere, gençlerinin maddi ve manevi her türlü talep ve ihtiyaçlarını dikkate almaları gerekmektedir. Dövüş sporlarının faydaları göz önünde bulundurularak, gençlerin ilmen ve ahlaken olduğu gibi bedenen de kuvvetli bir şekilde yetiştirilmesine gayret sarf edilmelidir. Unutulmamalıdır ki; *'Bir milletin asıl gücü, tankı, topu, parası değil, imanlı evlatları, inançlı gençleridir.'*²⁰³

2.4.7. Tebliğdeki Fonksiyonu

İslam; ticaret, siyaset, aile, komşuluk, yeme-içme kısacası insan hayatının her alanında hükümler koyarak sınırlar ve görevler belirleyen bir nizamdır. Hiç şüphesiz ki, bu hükümlere riayet edilmesi durumunda insan için hayat en doğru ve verimli şeklini almaktadır. Müslümanların, İslam'ı en doğru şekilde yaşamaları, beraberinde "hal ile tebliğ" yani yaşantı ile örnek olma hususunu da ortaya çıkaracaktır. Böylece diğer insanların İslam'ı, Müslümanların hayatında fiilen tatbik edilmesini görerek tanımalarını sağlayacaktır. Bu durum Müslümanların yaşantılarıyla bir nevi İslam'ın reklamını yapmaları şeklinde yorumlanabilir.

Bir müslüman hayatının her safhasında İslam'ı temsil ettiği şuuruyla hareket etmelidir. Çünkü olumlu veya olumsuz yaptığı her fiil, İslam'a yaftalanacaktır. Bu, her konuda olduğu gibi spor için de geçerli bir durumdur. Bugün milyarlarca insanın ilgilendiği spor branşlarını bir tebliğ vasıtası olarak görmek yanlış olmaz. Nitekim müslüman bir sporcunun sergilediği islami bir tavır birçok insanın ilgisini çekip,

²⁰¹Anadolu Gençlik Derneği Malatya Şube Başkanı Tayyar Emre ile 22.10.2019 tarihinde yüz yüze yaptığımız mülakat.

²⁰²Karagöz, 2009, s.181.

²⁰³Erbakan, Necmettin, Davam, MG V Yayınları, (4. Baskı), Ankara 2014, s.245.

İslam'ın gündemlerine girmesine vesile olabilmektedir. Bunun geçmişte ve günümüzde sayısız örneği mevcuttur. Müslüman dövüş sporcusu denilince akla ilk gelen isimlerden bir tanesi gelmiş geçmiş en iyi boksörlerden biri olarak kabul edilen ve kariyerinin en başarılı döneminde İslam'ı seçmesiyle gündem olan Muhammed Ali Clay'dır. Boks alanında göstermiş olduğu üstün başarıya ek olarak çeşitli toplumsal olaylar karşısında takındığı tavır onun dünya çapında tanınmasına, müsabakalarının ve televizyon programlarının yoğun ilgi ile takip edilmesine sebep olmuştur. Yaşadığı toplumun Hıristiyan, kendisinin de Müslüman olması katıldığı konferans veya programlarda muhakkak İslam'a dair bir sorunun sorulmasına yol açmıştır. Yine katıldığı bir televizyon programında "Koruman var mı?" sorusuna "*Evet! Beni koruyan var.*" diyerek Allah'ı (cc) tarif etmesi bugün halen özellikle sosyal medyada sıkça yayınlanan bir konuşmasıdır.²⁰⁴ Gerçekleştirdiği eylem ve fiillerle birçok insanda İslam'a yönelik merak uyanmasına sebep olan Clay'ın, Hollywood yıldız sokağına isminin yazılmasına yönelik teklife verdiği cevap takdire şayandır. Yıldızlar sokağının kaldırımlarında dünyaca ünlü kişilerin isimleri yıldız motifi içerisinde yere yazılırken, Muhammed Ali: "Ben bir peygamber ismi taşıyorum, o yüzden adımları yerlere yazdırmam." diyerek isminin yazılmasını reddetmiştir. Onun bu tavrı karşısında ismi diğer bütün herkesten farklı olarak duvara yazılmıştır. Bugün dahi Hollywood yıldızlar sokağında ismi duvara yazılı olan tek kişi Muhammed Ali Clay'dır. Her gün yüzlerce insan, bu sokağı ziyaret ettiklerinde karşılaştıkları bu farklı uygulama sebebiyle Muhammed Ali'yi ve onun nezdinde Müslümanların hassasiyetlerini ve peygamberlerine karşı duydukları saygıyı anımsamaktadırlar.²⁰⁵

---

²⁰⁴Muhammed Ali'nin "*Koruman var mı?*" sorusuna yanıtı, <https://www.youtube.com/watch?v=9iZJPCbE6nI>, (11.10.2019).

²⁰⁵"**Muhammed Ali: Peygamber Adı Taşıyorum, İsmimi Yerlere Yazdırmam**", <https://www.haberler.com/muhammed-ali-peygamber-adi-tasiyorum-ismimi-8499737-haberi/>, (29.10.2019).

Şekil 2.3. Hollywood Yıldızlar Sokağı'nda kaldırımlarda meşhur kişilerin isimlerinin yazılı olduğu yıldız motifleri ve üzerinde Muhammed Ali yazan duvarda asılı tek yıldız

motifi.²⁰⁶

Bir başka Muhammed Ali'yi de bu konuya örnek olarak sunabiliriz. 1984 tarihinde Los Angeles olimpiyatlarına katılan Mısır'lı Judo Sporcusu Muhammed Ali Rişvan, final karşılaşmasında kendisi şampiyon olup altın madalya kazanacak iken ayağından sakatlanan Japon rakibine zarar vermemek için alttan almış ve yenilgiye uğramıştır. Onun bu tavrı ihtiraslarına yenik düşen ve hayatı maddi bir yarıştan ibaret gören fertler üzerinde büyük bir etki bırakmış ve gündeme oturmuştu. Rişvan ile röportaj yapan gazeteci bu durum hakkında sorduğunda ona şöyle cevap vermişti: “Benim dinim yaralıya vurmayı yasaklıyor. Eğer rakibim o durumdayken sol bacağına yüklenseydim sakat kalabilirdi. Madalya için bunu ona yapamazdım.” Rişvan'ın bu tavrı saygı ile alkışlandı ve kendisi UNESCO tarafından dünyanın en ahlak sahibi sporcusu üstün ödülüne layık görüldü. Kendilerini temsil eden sporcularına karşı sergilenen böyle ince bir düşünce ve davranıştan etkilenen Japonlar, onu ülkelerine davet edip insani duyarlılığı nedeniyle kendisine teşekkür ettiler. Hatta onun bu yaklaşımından etkilenen birçok Japon İslam'ı inceleyip müslüman oldu.²⁰⁷

Bu örnekler, samimi bir müslümanın bulunduğu her ortamda İslam'a uygun hareket ettiğinde insanların İslam'ı tanımaya vesile olacağını göstermektedir. Müslümanlar, her alanda olduğu gibi, spor alanında da doğruluk, dürüstlük, adalet ve saygı kavramlarıyla anılmalıdır. Özellikle dövüş sporları gibi üst düzey rekabetin sert

²⁰⁶<http://www.milliyet.com.tr/muhammed-ali-nin-bu-cevabi-efsane-oldu--molatik-3674/?Sayfa=2>, (16.11.2019)

²⁰⁷Tuncer, Fatma, “Gönüllerin Şampiyonu Oldu”, Milli Gazete, 01.03.2018.

şekilde yaşandığı bir alanda da var olup insanların yoğun ilgi ve çeşitli duygularının kullanılmasına ve suiistimal edilmesine mahal vermemelidirler.

SONUÇ

Savunma ve dövüş sporları kavramı; savunma veya saldırma kabiliyeti kazandırmayı amaçlayan birçok spor çeşidini kapsamaktadır. Binlerce yıllık geçmişe sahip olan bu sporlara günümüzde de insanlar gerek seyirci gerekse sporcu olarak yoğun rağbet göstermektedirler. Sağlık ve spor camiaları içerisinde çeşitli tartışmalara sebep olan dövüş sporları, İslam hukukçuları arasında da farklı görüşlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu sporların caiz olduğuna veya olmadığına dair farklı gerekçeler öne sürülmüştür. Bizde çalışmamızda bu gerekçeleri konu edinerek, gerekli tahlil ve değerlendirmeler ile bir sonuca varmaya gayret gösterdik.

Yaptığımız araştırmaya binaen; dövüş sporlarının eğitim boyutu ile müsabaka boyutunun birbirinden bağımsız olarak değerlendirilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Çünkü dövüş sporlarının bu iki boyutu, uygulama ve kişiye sağladığı kazanımlar bakımından farklılık arz etmektedir. Bu ayrım göz ardı edilerek tek düze belirtilen görüş ve fetvalar kafa karışıklığı ve yanlış bilgilere yol açmaktadır.

Dövüş sporlarının eğitim kısmı, İslam'ın da önem verdiği sağlıksal faydaları, kuvvet, dayanıklılık ve kabiliyet kazandırmaları, olumlu psikolojik ve sosyal etkileri sebebiyle caiz görülmektedir. Fakat eğitimler esnasında başka bir insanın üzerinde, müsabakayı andırır derecede sertlik ile talimler yapılmaması ve teknik kısımların haricinde kalan farklı dinlere ait sembol ve hareketlerden uzak durulması gerekmektedir.

Müsabakalar ise İslam hukukunun genel müsabaka kaidelerine tâbi olmakla beraber iki şekilde sınıflandırılabilir. Birincisi, yeterince korumalığın kullanılmadığı ve sert vuruşlar ile gerçekleştirilen müsabakalardır. Bu tür müsabakalar, bedene eziyet verici olmaları, yaralanma, kalıcı hasar ve ölüm riski taşımaları, olumsuz psikolojik etkileri, kişilerin izzet ve onurunu zedelemeleri gibi sebeplerden dolayı caiz görülmemektedir. İkincisi ise korumalıklı ve hafif temaslar ile yetenek gösterisi mahiyetinde yapılan müsabakalardır. Bu müsabakalar, bazı tedbirler ile uygulandığından ve zarar verici düzeyde olmadığından tehlike arz etmemektedir. Meydana gelen yaralanma ve benzeri olumsuz durumlar ise kaza ile gerçekleşmektedir. Bütün spor çeşitlerinde var olan kaza ile yaralanma ihtimali, diğer spor çeşitlerinin meşruiyetini olumsuz etkilemediği gibi dövüş sporlarının bu tür müsabakalarını da olumsuz etkilememektedir. Bir nevi eğitimlerde gerçekleştirilen talimlerin resmi

boyutta gerçekleştirilmesi olarak görülebilir. Ortaya koyduğumuz gerekçelere binaen, İslam'ın genel spor müsabakalarına dair hükümlerinin yanında, müsabaka koşul ve ortamlarına dikkat edilerek kişinin hem dini hem de dünyevi asli görevlerini ihmal etmeden bu tür müsabakalara katılım sağlamasında bir sakınca bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Bilmen, Ömer Nasuhi, *Büyük İslam İlmihali*, Sad: Yavuz, Ali Fikri, Kaya Matbaacılık, İstanbul, 1997.
- Çakıcıoğlu, Erdal, *Türkçe Sözlük*, Akvaryum Yayınevi, İstanbul, 2015.
- Daryal, A. Rıza, *Kurban Kesmenin Psikolojik Ve Metafizik Temelleri*, (4. Baskı), M. Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul, 2017.
- Dihlevi, Şah Veliyullah, *İslam Düşünce Rehberi*, Yeni Şafak Yayınları, İstanbul, 2003.
- Diyanet İşleri Yüksek Kurulu, *Fetvalar*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, (5. Baskı) İstanbul 2019.
- Ebi Asım, İbn, *Kitabu-s'Sunne*, Mektebetu-l'islami, Beyrut, 1980.
- el-Heysemi, Nureddin, *Mecmau'z-Zevâid*, Mektebetû-l Kudsi, Kahire, 2015.
- el-Kardâvî, Yusuf, *Sosyal Hayatta İslami Terbiye*, Trc: Yavuz, Galip, Koçak, Süleyman İlke Yayıncılık, İstanbul, 2006.
- Er, İ.Halil, *Peygamber Efendimizin Eğitim Metodu*, (6. Baskı) Şuurlu Öğretmenler Derneği Yayınları, Ankara, 2015.
- Erbakan, Necmettin, *Davam*, MG V Yayınları, (4. Baskı) Ankara 2014.
- et-Tac*, Kitabu'l İslam Ve'l-İman, Dâru İhyau't-Türasi'l-Arabî, Beyrut, 1961.
- Güç, Ahmet, “**Konfüçyanizm**”, *Yaşayan Dünya Dinleri*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2007.
- Kalay, M. Şerafeddin, *İslam Tarihinde İlkler*, Safa Yayın Dağıtım, İstanbul, 2016.
- Kalay, M. Şerafeddin, *Örnek Nesil*, Ufuk Yayınları, Ankara, 2012.
- Kalay, M. Şerafeddin, *Örnek Nesil-2*, MG V Yayınları, Ankara, 2013.
- Karagöz, İsmail, *Aile ve Gençlik*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2009.
- Karaman, Hayrettin vd. *Kur'an Yolu Türkçe Meâl Ve Tefsir*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2014.

- Kerimoğlu, Yusuf, *Fıkhi Meseleler*, Ölçü Yayınları, İstanbul, 1989.
- Komisyon, *Hadislerle İslam*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, (3.Baskı) Ankara, 2015.
- Komisyon, *İlmihal*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2006.
- Kutûbu's-Sitte*, Çağrı Yayınları, (1.Baskı), İstanbul, 1992.
- Küçük, Raşit, “**Hz. Peygamber’in Örneklüğünde İnsan Onuru**”, *Hz. Peygamber ve İnsan Onuru*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2013.
- Nevevî, Ebi Zekeriyya Yahya b. Şerif, *Riyazu's-Salihin*, Mektebetu Daru's-Selam, Riyad,1991.
- Olgun, Ayhan; *Ninja*, SS Yayınları, Ankara 1990.
- Özbay, Yaşar, *Üstün Yetenekli Çocuklar Ve Aileleri*, T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Ankara, 2013.
- Öztek, İbrahim, *Judo'nun Prensipliği Ve Esasları*, Ata Ofset, 1999.
- Sâbûnî, Muhammed Ali, *Safvetü't Tefasîr*, Trc. Gümüş, S. ve N. Yılmaz, Ensar Neşriyat, İstanbul, 1995.
- Sallâbî, Ali Muhammed, *Siyer-i Nebi*, Trc: Kasadar, M. vd, Ravza Yayınları, İstanbul, 2015.
- Sallâbî, Ali Muhammed, *II. Halife Hz. Ömer*, Trc: Akbaş, Mehmet, Ravza Yayınları, İstanbul, 2016.
- Sallâbî, Ali Muhammed, *IV. Halife Hz. Ali*, Trc: Şenaslan, Şerafettin, Ravza Yayınları, İstanbul, 2016.
- Serahsi, Şemsü'l-Eimme Ebû Sehl Ebû Bekir Muhammed b. Ahmed, *Mebcut*, Darû'l Kitâbu'l İlmîyye, Beyrut, 2017.
- Sevinç, Abdullah, *Kadın İlmihali*, Gonca Yayınevi, (2. Baskı) İstanbul 2006.
- Şentürk, Derya, *Spor ve Tıp*, Duplicate Matbaa, İstanbul, 2014.
- Şentürk, Lütfi; Yazıcı, Seyfettin, *İslam İlmihali*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2009.

Temmuz 2018 Son Değişikliklerle T.C. Anayasası, Savaş Yayınevi, Ankara, 2018.

Yalçınkaya, Galip Ziya, *Taekwondo*, Hilal Matbaası, İstanbul, 1987.

Zuhayli, Vehbe, *İslam Fıkhı Ansiklopedisi*, Trc: Efe, Ahmet vd. İstanbul, 1994.

Ansiklopedi ve Makaleler

Akyüz, Vecdi, “**Asr-ı Saadette Spor**”, *TDV-İstanbul Müftülüğü Din ve Hayat Dergisi*, İstanbul 2012. sy.17.

Algül, Hüseyin, “**Hamza**”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 1997, c.15.

Alibaz, Aykut; vd. “**Türkiye’de Üst Düzey Taekwondo, Karate Ve Kick Boks Sporcularının Bu Spor Branşına Yönelmelerine Teşvik Eden Unsurlar, Yapma Nedenleri Ve Geleceğe Yönelik Beklentileri**”, *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2006, sy: IV(3).

Aslan, S. H. vd; “**Spor Yapan Kızlarda Yeme Tutumu**”, *Spor Hekimliği Dergisi*, Mart 1999, c.34, sy.1.

Atalay, Arif, “**İslam Ceza Hukuku Açısından İnsan Hakları Ve Şiddet**”, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, Ekim, 2016, sy.28.

Bayar, Perican, “**Spor Yapan ve Yapmayan Bayanların Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması**”, *Spor Bilimleri Dergisi*, 2003, c.14, sy.3.

Beşer, Faruk, “**Sporla İlgili Dini/Fıkhî Sorular ve Cevapları**”, *TDV-İstanbul Müftülüğü Din ve Hayat Dergisi*, İstanbul 2012. sy.17.

Bozkurt, Nebi, “**Spor**”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 2009, c.37.

Çağrı, Mustafa, “**İzzet**”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 2001, c.23.

Çağrı, Mustafa, “**Korkaklık**”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, Ankara, 2002, c.26.

Çubukçu, Asri, “**Ebû Dücâne**”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 1994, c.10.

Doğu, Gazanfer, “**Sporun Sosyal Ve Ekonomik Faydaları**”, *TDV-İstanbul Müftülüğü Din ve Hayat Dergisi*, İstanbul, 2012. sy.17.

- Durbin, F. ve Gerlach, H.J, “**Kadınlarda Spor Hastalıkları Ve Temel Sorunları**”, *Spor Hekimliği Dergisi*, Eylül, 1981, c.16, sy.3.
- Elmalı, Hüseyin, “**Hassân b. Sâbit**”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 1997, c.16.
- Ersoy, Gülgün, “**Kadın Sporcularda Menstrüasyon Bozuklukları, Nedenleri ve Yarattığı Sorunlar**”, *Spor Hekimliği Dergisi*, Mart, 1989, c.24, sy.1.
- Günay, Hacı Mehmet, “**Müsabaka**”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 2006, c.32.
- İmamoğlu, Gülten; Koca, Feyzullah, “**Eski Çağ Mısırda Boks, Güreş ve Eskrim İle İlgili Figürler Üzerine Yorumlar**”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, y.y. 2018, c.11.
- İmamoğlu, Osman; Çebi, Mehmet; vd, “**Osmanlı İmparatorluğunda Spor Tekkeleri ve Kulüpleşme**”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, y.y. 2018, c.11, sy.58.
- Kılıç, Metin, “**Sosyolojik Açıdan Sporda Şiddet Olgusu: Bütüncül Bir Bakış**”, *Muhakeme Dergisi*, Haziran, 2019, c.2, sy.1.
- Komisyon, “**Boks**”, *Spor Ansiklopedisi*, Milliyet Yayınları, y.y. 1991.
- Korkmaz, N. Haşıl, “**Uludağ Üniversitesi Öğrencilerinin Spor Yapma ve Beslenme Alışkanlıklarının İncelenmesi**”, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl:2010 sy:23 c.2.
- Küçük, Veysel, “**Çocuk Gelişiminde Sporun Yeri Ve Önemi**”, *TDV-İstanbul Müftülüğü Din Ve Hayat Dergisi*, İstanbul 2012, sy.17.
- Memmedov, Hikmet, “**Boks Ve Kick Boks Spor Müsabakalarının Travmatik Beyin Hasarı Oluşturma Riskinin Laboratuvar Açısından Değerlendirilmesi**”, *Yüksek Lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, 2014.
- Özcan, Abdulkadir, “**Güreş**”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 1996, c.14.
- Satoğlu, Ahmet, “**Boks Ve Beyin**”, *Spor Hekimliği Dergisi*, Mart 1977, c.12, sy.1.
- Şimşek, Alparslan, “**Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlarda Sporunun Dikkat Ve Özen Yükümlülüğü**”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Ankara, 2015, sy.121.

Taşpınar, İsmail, “**Uzakdoğu Sporlarında Dini Sembolizm**”, *TDV-İstanbul Müftülüğü Din ve Hayat Dergisi*, İstanbul 2012. sy.17.

Tekin, Ali, “**Dövüş Sanatlarının Psikososyal Faydaları: Mit mi Gerçek mi?**”, *Türkiye Kick Boks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, Temmuz, 2008, sy.1.

Telkenaroğlu, M. Rahmi, “**İslam Ceza Hukukunda Hukuka Uygunluk Nedeni Olarak Spor Faaliyetleri**”, *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Erzurum, 2011, sy.36.

Toros, N. Kerem, “**Olimpiyat Oyunlarının Doğuşu**”, *Yayınlanmamış Araştırma*, Ankara, Tarihsiz.

Tutkun, E. vd;“**Takım Sporları ve Bireysel Sporlar Yapan Sporcuların Saldırganlık Düzeylerinin Değerlendirilmesi**”, *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, Samsun, 2010, sy.1, c.1.

Ünal, Yavuz, “**Rükâne b. Abdüyezîd**”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 2008, c.35.

Röportajlar / Mülakatlar ve Gazeteler

Anadolu Gençlik Derneği Malatya Şube Başkanı *Tayyar Emre* ile 22.10.2019 tarihinde yapılan yüz yüze mülakat.

Gülümseyen, Ahmet, “**Sporcularımız Hangi Dini Ritüelin Kurbanı**”, *Yeni Akit Gazetesi*, 09.02.2018.

Tuncer, Fatma, “**Gönüllerin Şampiyonu Oldu**”, *Milli Gazete*, 01.03.2018

Türkiye Kick Boks Milli Takım Antrenörü *H. Basri Karakuş* ile 15.09.2019 tarihinde yapılan yüz yüze mülakat.

Wushu Hakemi ve Kick Boks Antrenörü *Cengiz Erensayın* ile 01.10.2019 tarihinde yapılan yüz yüze mülakat.

Web Adresleri

“**Aikido Nedir**”, *Türkiye Aikido Ve Budo Federasyonu*, <http://abf.org.tr/aikido/>, (13.10.2019).

“**Dövüş Sporlarından Kazanılan Para Haram mıdır?**”, *Sorularla İslamiyet*, <https://sorularlaislamiyet.com/dovus-sporlarindan-karate-boks-tekvando-gibi-kazanilan-para-haram-midir>, (24.11.2019)

“**Dünya Boks Tarihi**”, *Türkiye Boks Federasyonu*, <http://www.turkboks.gov.tr/dunya-boks-tarihi.aspx>, (28.08.2019).

“**Judo**”, *Dövüş Sanatı*, <http://dovussanati.com/judo.html>, (17.10.2019).

“**Karate – Do Nedir?**”, *Türkiye Karate Federasyonu*, <http://www.karate.gov.tr/?s=karate-do>, (25.10.2019).

<https://binbaz.org.sa/fatwas/17644/>, (24.11.2019).

<https://pxhere.com/tr/photo/933002>, (15.11.2019).

<https://www.aliexpress.com/i/32953547486.html>, (15.11.2019).

<https://www.al-qaradawi.net/node/3807>, (22.11.2019)

<https://www.masrawy.com/islameyat/fatawa-other/details/2016/1/13/732568/>, (24.11.2019).

<https://www.mctv.com.au/submitting-for-a-new-feature-film-with-a-major-kung-fu-super-star/>, (15.11.2019).

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3289.pdf>, (12.11.2019)

<http://www.milliyet.com.tr/muhammed-ali-nin-bu-cevabi-efsane-oldu--molatik-3674/?Sayfa=2>, (16.11.2019)

http://www.tafadycursos.com/load/judo/informacion/como_saludar_en_judo/203-1-0-1215, (15.11.2019)

“**Muhammed Ali'nin "Koruman var mı?" sorusuna yanıtı**”, *Youtube*, <https://www.youtube.com/watch?v=9iZJPCbE6nI>, (11.10.2019).

- “Muhammed Ali: Peygamber Adı Taşıyorum, İsmimi Yerlere Yazdırmam”**, *Haberler*, <https://www.haberler.com/muhammed-ali-peygamber-adi-tasiyorum-ismimi-8499737-haberi/>, (29.10.2019).
- “Oyun Kuralları”**, *Türkiye Muay Thai Federasyonu*, <http://www.muaythai.gov.tr/Standard/87/Muaythai-Oyun-Kurallari>, (19.10.2019).
- “Point Fighting”**, *Türkiye Kick Boks Federasyonu*, <https://kickboks.gov.tr/kategori/5-brans-listesi.html>, (20.09.2019).
- “Taekwondo ve Tarihçe”**, *Türkiye Taekwondo Federasyonu*, <http://www.turkiyetaekwondofed.gov.tr/default.asp?SayfaID=10>, (19.10.2019).
- “Tarihçe”**, *Türkiye Eskrim Federasyonu*, <https://www.eskrim.org.tr/tarihce-32.html>, (02.10.2019).
- “Tarihçe”**, *Türkiye Güreş Federasyonu*, <http://www.tgf.gov.tr/tr/index.php/tarihce-2/>, (02.10.2019).
- “Tarihçe”**, *Türkiye Karate Federasyonu*, <https://www.karate.gov.tr/?s=tarihce>, (28.08.2019).
- “Tarihçe”**, *Türkiye Kick Boks Federasyonu*, <https://kickboks.gov.tr/sayfa/tarihce.html>, (28.08.2019).
- “Tarihçe”**, *Türkiye Wushu Kung Fu Federasyonu*, <https://www.twf.gov.tr/wushu-tarihce/>, (12.10.2019).
- “Tüm Federasyonlar”**, *T.C. Gençlik Ve Spor Bakanlığı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü*, <https://sgm.gsb.gov.tr/>, (30.08.2019).
- “Tüm sözlükler”**, *TDK*, <https://sozluk.gov.tr/>, (17.10.2019).
- “Yakın Dövüş Kurslarına Gitmek Caiz midir?”**, *Sorularla İslamiyet*, <https://sorularlaislamiyet.com/yakin-dovus-kurslarina-gitmek-helal-midir>, (24.11.2019).